

האגף האקדמי, מזכירות המועצה

נספח א'

**דוח ועדת המומחים לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה
במוסדות להשכלה גבוהה בישראל**

אפריל 2020

ניסן תש"ף

תוכן עניינים

.....	תקציר	
1	מבוא	2
2	עקרונות מסגרת המתווים	4
3	החידושים במתווים להכשרה להוראה	5
4	מבנה כללי של תוכניות הלימודים בהכשרה להוראה במכללות האקדמיות לחינוך ובאוניברסיטאות	7
4.1	מבוא	7
4.2	מכללות אקדמיות לחינוך: מבנה הלימודים להכשרה להוראה	8
4.3	אוניברסיטאות: מבנה הלימודים להכשרה להוראה	9
4.4	סיכום	11
5	הכשרה קלינית להוראה	11
6	התמחות בהוראה (סטאזי)	14
7	מבנה תוכניות הלימודים לתואר ראשון ותעודת הוראה על פי מסלולים והתמחויות מורחבות	14
7.1	מסלול הגיל הרך (לידה-שש)	14
7.1.1	מסלול הגיל הרך בשילוב חינוך מיוחד (לידה – 6)	15
7.1.2	הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול הגיל הרך	15
7.2	מסלול בית הספר היסודי	16
7.2.1	הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול יסודי	17
7.3	מסלול ביה"ס העל-יסודי	17
7.3.1	התמחות מורחבת במתמטיקה במסלול העל-יסודי	18
7.3.2	הכשרת אקדמאיים להוראה במסלול העל-יסודי	18
7.4	חינוך מיוחד (רב גילאי 6-21)	19
7.4.1	הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול חינוך מיוחד (6-21)	20
7.5	מסלול רב-גילאי	21
7.5.1	המסלול הרב-גילאי להכשרה להוראת האמנויות, עיצוב ויצירה, והחינוך גופני הוא במתכונת חד-חוגית	21
7.5.2	המסלול הרב-גילאי להוראת אנגלית במתכונת חד-חוגית (כיתות ג'-י')	21
7.5.3	המסלול הרב-גילאי להוראת שפה וספרות ערבית	22
7.5.4	הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול רב-גילאי	22
8	לימודי העשרה וסמינריונים במסגרת התואר הראשון ותעודת הוראה	23
9	מוסמך בהוראה (M. Teach.): תואר שני בהוראה משולב תעודת הוראה	23
10	סגל ההוראה בלימודי ההכשרה להוראה	28
11	תנאי הקבלה, תנאי מעבר וסיום	29
12	השלמות דיסציפלינאריות נדרשות והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי ההכשרה להוראה	30
13	פטור מלימודי תעודת ההוראה על בסיס לימודים דיסציפלינאריים אקדמיים קודמים	31
14	תעודת הוראה נוספת לאקדמאים בעלי תעודת הוראה ("הרחבת הסמכה")	31
15	תוכניות ייחודיות	32
16	חינוך בלתי פורמאלי/חינוך קהילתי-חברתי/קידום נוער, ועובד חינוך	32
17	פתיחת תכניות לימודים להכשרה להוראה במכללות האקדמיות לחינוך ובאוניברסיטאות	33
18	יישום המתווים להכשרה להוראה	33
34	תודות	
34	חתימות חברי הוועדה	
35	נספח 1: מערך ישיבות הוועדה	
44	נספח 2: א. רשימת המוזמנים עמם נפגשה הוועדה	
46	נספח 2: ב. פגישות של יושבות ראש הוועדה עם מומחים נוספים	
47	נספח 3: קול קורא להגשת התייחסויות לוועדת המומחים המייעצת שהקימה המל"ג לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל	

- נספח 4 : רשימת מומחים וארגונים שהגישו מסמכים/ניירות עמדה לוועדה במסגרת קול הקורא להגשת התייחסויות לוועדת המומחים לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל
48.....
- נספח 5 : החלטת מל"ג מיום 20.3.18 - דוח הוועדה להערכת איכות בתחום הכשרת עובדי הוראה לגיל הרך 50
נספח 6 : החלטת מל"ג מיום 21.5.19 - דוח הוועדה הבינלאומית להערכת איכות בתחום הכשרת מורים לאנגלית
במכללות האקדמיות לחינוך 52
- נספח 7 : החלטת מל"ג מיום 24.9.19 - דוח הוועדה להערכת איכות בתחום הוראת שפה וספרות ערבית במכללות
האקדמיות לחינוך 54
- נספח 8 : נוסח תעודות הסיום שיוענקו לבוגרי תכניות ההכשרה להוראה 55
- נספח 9 : מתוך החלטת המל"ג מיום 18.6.2019 בדבר הגדרת סוגי תכניות לימודים לתואר ראשון שאינם במתכונת
לימודים חד-חוגית (עדכון החלטה 10.6.2014) : מתכונת "חוג לאחר תואר" במקביל ללימודי תואר ראשון
57.....
- נספח 10 : דמות המורה – מפת הממדים 58
- נספח 11 : דמות הגננת – מפת הממדים 59
- נספח 12 : חברי הוועדה 60

רשימת טבלאות

- טבלה 1 : מבנה, משך והיקף הלימודים במסלול הישיר לתואר שני לסטודנטים סדירים במכללות האקדמיות לחינוך..... 8
- טבלה 2 : מבנה, משך והיקף הלימודים במסלול הישיר לתואר שני לסטודנטים באוניברסיטאות..... 10
- טבלה 3 : סיכום מבנה, משך והיקף לימודי ההכשרה להוראה לפי סוג מוסד ומסלול ההכשרה..... 11
- טבלה 4 : תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול הגיל הרך (לידה-6)..... 15
- טבלה 5 : תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. חינוך מיוחד (לידה - 6) במסלול הגיל הרך..... 15
- טבלה 6 : תעודת הוראה לאקדמאים - מסלול הגיל הרך/חינוך מיוחד בגיל הרך..... 15
- טבלה 7 : תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול יסודי (אי-י')..... 16
- טבלה 8 : תעודת הוראה (מקצוע אחד במסלול היסודי) לאקדמאים..... 17
- טבלה 9 : תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול על-יסודי (ז'-י')..... 17
- טבלה 10 : תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול על-יסודי (ז'-י') הוראת המתמטיקה..... 18
- טבלה 11 : תעודת הוראה למקצוע אחד במסלול העל-יסודי לאקדמאים..... 18
- טבלה 12 : תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול חינוך מיוחד (רב גילאי 6-21)..... 20
- טבלה 13 : תעודת הוראה למסלול חינוך מיוחד לאקדמאים..... 20
- טבלה 14 : תואר ראשון ותעודת הוראה (B.Ed.) בתחומי האמנויות, עיצוב, יצירה וחינוך גופני במסלול רב-גילאי..... 21
- טבלה 15 : תואר ראשון ותעודת הוראה (B.Ed.) מסלול רב-גילאי (ג'-י') הוראת אנגלית..... 21
- טבלה 16 : תואר ראשון ותעודת הוראה (B.Ed.) הוראת שפה וספרות ערבית..... 22
- טבלה 17 : תעודת הוראה לאקדמאים במתכונת רב-גילאית וחד-חוגית..... 22
- טבלה 18 : תואר שני בהוראה (M.Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול העל-יסודי..... 24
- טבלה 19 : תואר שני בהוראה (M.Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול היסודי..... 26
- טבלה 20 : תואר שני בהוראה (M.Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול הגיל הרך/החינוך המיוחד..... 26
- טבלה 21 : תואר שני בהוראת המקצוע (M.Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול הרב-גילאי..... 27
- טבלה 22 : נוסח תעודת "בוגר בחינוך והוראה" לתואר ראשון (B.Ed.) ותעודת הוראה/תעודת עובד חינוך.... 56

תקציר

מבוא

המועצה להשכלה גבוהה הקימה בינואר 2017 ועדת מומחים לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. זאת על פי החלטות מלי"ג מיום 21.11.2006 לבצע הערכת מצב בחלוף 10 שנים מיום קבלת ההחלטה על המתווים המנחים בהכשרה להוראה, ומיום 12.01.16 להקים ועדה לבחינת הכשרת המורים בישראל.

- א. להלן הרכב הוועדה:
- ב. ד"ר רבקה ודמני - ות"ת/מל"ג – יו"ר הוועדה (בשיתוף)
- ג. פרופ' עפרה ענבר - אוניברסיטת תל-אביב – יו"ר הוועדה (בשיתוף)
- ד. פרופ' (אמריטה) עלית אולשטיין - האוניברסיטה העברית
- ה. ד"ר אורית דרור - המכללה האקדמית לחינוך אורנים
- ו. ד"ר עלי וותד - המכללה האקדמית בית ברל
- ז. פרופ' אורית חזן - הטכניון
- ח. פרופ' יעקב יבלון - אוניברסיטת בר אילן
- ט. פרופ' שרגא פישרמן - המכללה האקדמית הדתית לחינוך – שאנן
- י. ד"ר יעל קמחי - מכללת לוינסקי לחינוך
- יא. מר איל רם - סמנכ"ל ומנהל המינהל לעובדי הוראה במשרד החינוך/ מר נח גרינפלד - מנהל האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך¹
- יב. מר רם שפע - התאחדות הסטודנטים/חבר מלי"ג – משקיף²
- יג. גב' בתיה הקלמן - מרכזת הוועדה מטעם המלי"ג

במסגרת עבודת הוועדה נבדקו לעומק מגוון רחב של סוגיות וביניהן:

- א. דמות הבוגר וכישוריו
- ב. גיוס סטודנטים לתוכניות הכשרה ומיונם
- ג. תוכניות לימודים – דגשים בהכשרה, תחומי ליבה, תפיסה מסלולית בתוכניות ההכשרה כולל תוכניות ייחודיות
- ד. בסיס הידע של אנשי חינוך: דיסציפלינארי, התפתחותי, פדגוגי-דידקטי, פדגוגי-טכנולוגי
- ה. מקומה ומשקלה של ההכשרה הקלינית (ההתנסות) והקשר עם בתי הספר והגנים
- ו. מבנה הלימודים בתוכניות ההכשרה לתואר ראשון ותעודת הוראה, הכשרת אקדמאים להוראה, התמחות אקדמית, לימודים לתואר שני, פיתוח מורים וגננות בתחילת דרכם ולאורך חייהם המקצועיים, הוראה כקריירה שניה
- ז. המנגנונים להבטחת הרמה האקדמית של הסטודנטים והבוגרים של תוכניות ההכשרה
- ח. הדרישות ממוסדות ההכשרה ומסגל ההוראה בתוכניות ההכשרה

הוועדה קראה חומרים רבים: דו"חות של ועדות מקצוע, דו"חות של הערכות תוכניות הכשרה, סקירות מקיפות על הכשרת מורים בארץ בעולם, נפגשה עם מספר רב של בעלי תפקידים במשרד החינוך ובמוסדות המכשירים להוראה, האזינה למומחים ולנציגי סטודנטים להוראה. הוועדה התבססה גם על הספרות המחקרית העדכנית בתחום ההכשרה להוראה, ועל מסקנותיהם של מומחים בישראל, במדינות אחרות ובארגונים בינלאומיים לנושא הכשרת מורים וגננות בעידן הנוכחי. בנוסף הוועדה פנתה לציבור הרחב להגיש מסמכים וניירות עמדה בנוגע להכשרה להוראה. יושבות ראש הוועדה קיימו מפגשים והיוועצויות עם מומחים רלוונטיים בארץ ובעולם שלא עלה בידם להיפגש עם הוועדה כולה, עם נציגים מהנהלת משרד החינוך, הנהלת ות"ת-מל"ג, ראשי ועדות הערכת איכות של תוכניות לימודים, נציגים של מזכירות נשיאי המכללות האקדמיות לחינוך (רמ"א), וכן עם ועדת המשנה התחומית לחינוך, הוראה, רוח, ואמנויות של המלי"ג.

ב-28.5.19 התקיים ביוזמת רמ"א ומשרד החינוך יום היוועצות עם ראשי המכללות האקדמיות לחינוך ובתי הספר לחינוך באוניברסיטאות ובעלי תפקידים בכירים בנושא עקרונות המתווה המתגבש, שבעקבותיו התקבלו תגובות מהמשתתפים. ב-25.7.19 התקיימה פגישה נוספת עם ראשי המכללות האקדמיות לחינוך אשר במסגרתה הוצגו שינויים ועדכונים למתווה המתגבש.

הוועדה התכנסה מינואר 2017 ועד ינואר 2020 לשיבות ממושכות (31 פעמים). אחת הישיבות אף התקיימה כשיבה משותפת עם תוכנית "תקווה ישראלית" בבית הנשיא ובהשתתפותו. מעבר לפגישות הסדירות של כלל חברי הוועדה, התקיימו דיונים שוטפים בדואר האלקטרוני על טיוטות ומסמכים.

¹ מנהל האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך עד סוף חודש ינואר 2019.

² רם שפע שימש כמשקיף מיישבת הוועדה ביום 23.3.17 ועד להודעתו על עזיבתו את תפקיד יו"ר התאחדות הסטודנטים בחודש ינואר 2019.

עקרונות מסגרת המתווים

הוועדה רואה בהכשרה מיטבית של גננות ומורים אחריות ציבורית ושליחות בעלת ערך לאומי.

הוראה במאה ה-21 מורכבת ומאתגרת מאשר בעבר, מושפעת מהתמורות העולמיות חסרות התקדים של הגלובליזציה, ממהירות התפתחות הידע, מהפצתו וזמינותו כחלק מהמהפכה הטכנולוגית, וממקומו של הפרט במציאות זו. למחנכים בכל שכבות הגיל תפקיד מרכזי בהובלה ובהכוונה של ילדים ובני נוער בהתמודדות ערכית חברתית ולימודית במציאות משתנה, אמביוולנטית, ולעיתים אף מתעתעת בעקבות השינויים המהותיים בכל תחומי החיים. אתגרי התקופה הנוכחית מדגישים את ההיבטים הערכיים-חברתיים-מוסריים בעבודת המורה והמחנך לקידום הרווחה הנפשית והשלמות (well-being) של היחיד והקבוצה. לשם כך יש לחזק מיומנויות חברתיות-רגשיות, ולפתח מיומנויות אישיות ובין-אישיות, כמו: ביטחון עצמי, תחושת מסוגלות, אמפתיה, יכולת הקשבה, שיתוף פעולה, יצירתיות וגמישות וחיים אזרחיים משותפים.

ידע במציאות העכשווית נתפס כמהות דינמית בינתחומית הנבנית בתהליכים אינטראקטיביים באמצעות אסטרטגיות ואוריינויות מותאמות: קוגניטיביות, רגשיות, שפתיות, חברתיות, דיגיטליות, ניהוליות, יצירתיות, ביקורתיות ושיתופיות. הבניית הידע על כל השינויים התכופים החלים בו והכישורים הנדרשים לרכישתו מעלה דילמות לגבי מטרות ההוראה, הלמידה וההערכה במערכת החינוך, ולגבי מידת ההכוונה וההכשרה שניתן להציע למורה ולגננת בעולם משתנה ולקראת עתיד לא נודע.

בין הדילמות הללו, המועצמות בתקופה הנוכחית, ומחייבות התייחסות בתוכניות ההכשרה, ניתן למנות את הסוגיות הבאות:

- א. הצורך בלמידה רלוונטית המשלבת בין המסגרת החינוכית והחיים מחוצה לה;
- ב. הצורך בפיתוח בסיס אורייני שפתי איתן, המאפשר למידה יעילה בכל תחומי הדעת;
- ג. הצורך בתכנון לימודים והערכה גמישים ודינמיים שאינם תלויי זמן ומקום;
- ד. בחינת היתרונות של זמינות המידע לעומת החולשות של הצפה ורידוד הידע, והפצת ידע שגוי;
- ה. שימוש באפשרויות הטמונות בטכנולוגיות חדשות כאמצעי לקידום ההוראה-הלמידה וההערכה, תוך מודעות לסכנות ערכיות ואתיות של ניצול הידע לרעה ואובדן הפרטיות;
- ו. עידוד יזמות ופיתוח אוריינות דיגיטלית תוך חשיבה על השפעות של חדשנות משבשת;
- ז. טיפוח ערך השונויות וההכלה במציאות של חוסר סובלנות כלפי השונה;
- ח. ניהול למידה פעילה עצמאית כמו גם שיתופית בצוותים ובקהילות מקצועיות וירטואליות;
- ט. יצירת מרחבי למידה המותאמים לתהליכי הוראה, למידה, ועוד.

לאור כל אלה, הוועדה גיבשה במהלך עבודתה עקרונות מנחים להכשרת גננות ומורים בישראל במטרה להכשיר עובדי הוראה מקצועיים בזרמי החינוך השונים, בעלי ידע דיסציפלינארי מוצק לצד יכולת פדגוגית גבוהה, והכרות מעמיקה עם הצרכים האישיים, החברתיים, והרגשיים של כל תלמיד ותלמידה. כמו כן הוועדה נסמכת על **דמות המורה/הגננת על פי מפת הממדים של משרד החינוך** עליה מוערכים המתמחים בתום תקופת ההכשרה ולאורך כל הקריירה. בהתבסס על האמור הוועדה גיבשה חמישה עקרונות המהווים תשתית להכשרה להוראה, ומדגישה את החידושים הנובעים מכל אחד מעקרונות אלה:

1. **העיקרון הראשון: גמישות המאפשרת אחריות ואוטונומיה מוסדית במסגרת מערכתית מחייבת**
בעידן של מציאות שונה ומשתנה יש להעביר למוסדות את האחריות והאוטונומיה האקדמית לתכנון ויישום ההכשרה כך שישקפו את החזון, האידיאולוגיה, הערכים והצרכים הרלוונטיים של המכללות האקדמיות לחינוך והאוניברסיטאות המכשירות מורים וגננות.

החידושים הנובעים מעיקרון זה:

1. העברת האחריות, הבקרה והערכת איכות תוכניות ההכשרה למוסדות המכשירים (מכללות לחינוך ואוניברסיטאות).
2. תכנון, פיתוח ויישום תוכניות הכשרה להוראה מיטביות על ידי המוסדות המכשירים להוראה. תכנון הלימודים יותאם לחזון ולתרבות המוסדות תוך שמירה על היקף לימודים מחייב.
3. רכיבי לימוד ותכנים נדרשים מחייבים לחינוך ולהוראה ללא פירוט חלוקת השעות ודרכי הוראה ולמידה למעט לרכיב ההכשרה הקלינית (ההתנסות המעשית).
4. כל מוסד שמקיים הכשרה להוראה באישור המל"ג יהיה רשאי לבקש פתיחת תוכניות לימודים בכל מסלולי הגיל על פי אישור ות"ת-מל"ג ובהתאם לדרישות מתווים אלה.

2.

העיקרון השני: הכשרה להוראה הדרגתית, מעמיקה ומתמשכת לתואר שני

הכשרה רב-שלבית הכוללת לימודי תואר ראשון משולב בתעודת הוראה או לימודי תואר ראשון ותעודת הוראה; התמחות בהוראה (סטאז'); והחידוש המשמעותי במתווים אלה הוא **תואר שני לכל מורה וגנת** בחינוך, בהוראה או בדיסציפלינה רלוונטית.

החידושים הנובעים מעיקרון זה:

- העלאת תנאי הקבלה להוראה והרחבת מסלולי הקבלה החלופיים, כמו גם פיתוח שיטות הערכה ומיון נוספות.
- קבלת מועמדים להכשרה להוראה על פי מנעד כלי מיון שיבדקו לצד יכולות קוגניטיביות, גם יכולות רגשיות והתנהגותיות של מועמדים לעמוד בדרישות התואר, כולל התנסות מעשית ועבודה עם תלמידים וצוות הוראה.
- מסלול הכשרה להוראה ישיר לתואר שני (5 שנים): תואר ראשון ושני ברצף בכל מסלולי ההכשרה הקיימים (לסטודנטים סדירים). יישום חידוש זה יהיה מדורג ויאפשר, כפרק ביניים, גם מסלול הכשרה להוראה "צומח" שאינו מחייב רצף בין התואר הראשון לשני, אולם היעד הוא סיום תואר שני לא יאוחר מ-5 שנים מסיום התואר הראשון.
- סטודנטים באוניברסיטאות יוכלו להתחיל לימודיהם לתעודת הוראה (באוניברסיטה או במכללה אקדמית לחינוך) החל מהשנה השנייה ללימודים הדיסציפלינאריים (תואר ותעודת הוראה ב-3 שנים) ולהמשיך לתואר שני ברצף.
- שינוי שם התואר מ"בוגר בהוראה" ל"בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) (Bachelor in Education).
- א. שדרוג ההתמחות (סטאז'): המלצה שבנוסף לסדנת הסטאז' הקיימת כיום /תתקיים קורס/סדנה אקדמית העוסקת "בחקר יישומי של מעשה ההוראה".
- ב. אפשרות להעניק תואר "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) ללא תעודת הוראה ל-10% מבוגרי שנתון אשר נמצאו לא מתאימים להוראה.

3.

העיקרון השלישי: תכניות הכשרה להוראה ייחודיות למסלולי הגיל ולהתמחויות

פיתוח תוכניות הכשרה להוראה ייחודיות למסלולים ולהתמחויות כמענה לצרכים שעלו מהשטח ועל פי החלטות מל"ג.

החידושים הנובעים מעיקרון זה:

תוכניות הכשרה למסלול הגיל הרך, למסלול בית הספר היסודי, לתואר שני "מוסמך בהוראה" (M.Teach.) משולב בתעודת הוראה, כמו גם הרחבת התמחויות בהוראת מתמטיקה, בהוראת אנגלית ובהוראת שפה וספרות ערבית.

4.

העיקרון הרביעי: בניית תוכניות הכשרה להוראה המתאפיינות בלכידות ובשילוב בין רכיבי ליבת ההכשרה בתחומי הדיסציפלינה, החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית

בניית תוכניות להכשרה להוראה המקדמות למידה בסביבות דינמיות, משולבות בטכנולוגיות אינטראקטיביות. תוכניות הכשרה המאפשרות ומעודדות תכנון ויישום אינטגרטיבי, רב-תחומי ובינתחומי, הוראה ולמידה בינתחומית ושיתופית, המתאימות למורכבות של מקצועות העתיד ולסביבת העבודה המשתנה, המאפשרות למורים ולתלמידים ליצור וללמד בשיתוף פעולה ולעסוק בסוגיות הרלוונטיות להם.

החידושים הנובעים מעיקרון זה:

רכיבי ליבה ותכנים מחייבים בתחומי החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית/המעשית, המשתלבים בתחומי הדעת השונים. תכנונם, היקפם, יישומם ודרכי הוראתם של רכיבים אלה בתוכניות ההכשרה יהיו נתונים לשיקול דעתו של המוסד בהתאם לתרבותו ולחזונו.

- להלן רכיבי ליבה ותכנים מחייבים בתחומי החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית:**
- א. **לימודי חינוך:** היבטים קוגניטיביים, הנעתיים ואישיותיים; שילוב בין התחומים, כגון: פילוסופיה של החינוך, קוגניציה ולמידה, חינוך רגשי, פסיכולוגיה חינוכית, מאפיינים חברתיים של מדינת ישראל, מערכת החינוך בישראל מערכות חינוך בעולם, דילמות אתיות בחינוך, גיבוש זהות מקצועית, ועוד.
 - ב. **ידע פדגוגי תוכני (PCK):** תכנון לימודים; ידע בהוראת המקצוע (מתודיקה); סדנאות הוראה ולמידה; דרכי הערכה לקידום הלמידה.
 - ג. **השתלבות והכלה:** מענה לימודי חברתי ורגשי מותאם לתלמידים מתקשים כמו גם לתלמידים מצוינים ומחוננים בתחומים שונים. נושאים: התייחסות לילדים עם צרכים מיוחדים; איתור מוקדם והוראה מותאמת; כלים להוראה הטרוגנית (שפתית, התנהגותית, חברתית, רגשית, סנסו-מוטורית); התנהגויות מאתגרות; תקשורת ושפה; משפחת הילד; עבודה עם הורים; עבודה בצוות בין-מקצועי, ועוד.
 - ד. **עבודת המורה והמחנך:** מבנה ותפקיד מערכת החינוך בחברה; חינוך וניהול כיתה; טיפוח הילד/ה; חינוך לערכים; אורח חיים בריא; קשר עם הורים וקהילה; שימור סביבה; חינוך למניעת גזענות; מגדר; מיניות; התנהלות ברשת; ילדים בסיכון והדרה, ועוד.
 - ה. **אוריינות לשונית, רב-לשונית ותקשורתית:** להוראת שפת האם יש חשיבות מכרעת להתפתחות החשיבה ועל כן היא נדבך מרכזי בכל הגילאים ובכל תחומי הלימוד. יש לפתח יכולות שפתיות ואוריינות כתשתית לרכישת תחומי תוכן בתוכניות הלימודים, לביטוי עצמי ולהצגתו. הנושאים: רכישת שפת אם; ניתוח שיח דבור ושיח כתוב במגוון טקסטים; ידע ושימוש לשוני עשיר, תחביר ומורפולוגיה; ספרות, שפה וחברה; רב-לשוניות; אוריינות דיגיטלית, ועוד.
 - ו. **חקר בחינוך:** רכישת מיומנויות בשיטות מחקר כמותיות, איכותניות ומשולבות, לשימוש מושכל בהבנה וביישום של מחקרים מתחומי החינוך ההוראה והדיסציפלינה. בנוסף, מומלץ שתתקיים סדנת התמחות אקדמית בה יידון חקר יישומי של מעשה ההוראה (ראו פרק 6).
 - ז. **חינוך אזרחי, חיים משותפים, תרבות ומורשת עם:** התמקדות בסוגיית ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית; המשמעות של "להיות אזרח במדינת ישראל"; טיפוח ערכים דמוקרטיים; תרבות; מסורת ומורשת; חינוך לחיים משותפים בחברה רבת תרבותית.
 - ח. **יזמות וחדשנות בסביבות למידה עתירות מידע וטכנולוגיות מגוונות:** מסגרות הוראה המאפשרות תכנון ופיתוח יוזמות ותוצרים חינוכיים חברתיים ועסקיים; הטמעת טכנולוגיות ושימוש בכלי מדיה חדשים באמצעות פדגוגיות מתאימות בתהליכי למידה, הוראה, הדרכה והערכה בסביבות למידה מגוונות; שיתוף קהילות לומדים מקוונות בתכנון, בפיתוח, בהתנסות ובהערכה של חומרי לימוד דיגיטליים, כולל קורסים רבי משתתפים מסוג MOOC.

5. **העיקרון החמישי: ההכשרה הקלינית בהוראה עומדת בבסיס תהליך ההכשרה**

ההתנסות בהוראה, על כל מאפייניה וגווניה, בתהליך קליני מודרך ומבוקר, מהווה את גולת הכותרת של ההכשרה להוראה, מאחר והיא משלבת בין רכיבי לימודים מתחומי הדיסציפלינה/ות, החינוך והפדגוגיה, בין תכני הקורסים העיוניים להכשרה הקלינית בשדה. ההתנסות בהוראה מאפשרת את לימוד התיאוריה מתוך מקרים בשדה, מזמנת התמודדות עם תכנון לימודים ויישומם הלכה למעשה, עם דילמות חינוכיות וערכיות, ניהול הלמידה, התייחסות פרטנית על פי צרכים ייחודיים של התלמיד (פרסונליזציה של הלמידה), עבודת צוות, עבודה קבוצתית, התייחסות להיבטים חברתיים-רגשיים במעגלים פרטניים וקבוצתיים, מפגש עם הורים וקהילה, ועוד. במהלך ההתנסות הסטודנטים ילמדו והיו מעורבים בפעילויות חינוכיות בגן ובבית הספר. הם יתנסו בהתבוננות רפלקטיבית בהוראה ובלמידה באמצעות חקר סוגיות שונות שעולות במהלך עבודתם בשדה ההכשרה. כמו כן, הסטודנטים יפתחו מיזמים חינוכיים והיו מעורבים בפעילויות חברתיות רב-תרבותיות (כמו למשל "תקווה ישראלית"), ועוד.

החידושים הנובעים מעיקרון זה :

הרחבה ומתן דגש רב להכשרה הקלינית המשלבת רכיבי תיאוריה, דיסציפלינה והתנסות באקדמיה ובשדה החינוכי. להכשרה קלינית בהוראה נקבעה מסגרת שעות מינימלית כמפורט בכל אחד ממסלולי הגיל.

לסיכום:

מטרות המתווים המוצעים הן לטפח אנשי חינוך, מומחים דיסציפלינאריים בעלי ראייה רחבה ועמוקה של תחום התמחותם, היוצרים שילובים עם גופי ידע אחרים בתוך ומחוץ לגן ולבית הספר; מורים וגננות המקיימים תהליכי למידה-הוראה-הערכה רלוונטיים באמצעות ידע מעמיק בדיסציפלינה, בפדגוגיות מגוונות ובמיומנויות המתאימות למאה ה-21; יזמים שאינם נרתעים מהתמודדות עם הבלתי צפוי והלא ידוע באמצעות למידה, פיתוח חשיבה יצירתית וביקורתית והטמעת טכנולוגיות מתקדמות ונדרשות בסביבות למידה מגוונות.

לימודי ההכשרה להוראה המתוארים במסמך זה מהווים את השלבים הראשונים בהכשרת גננות ומורים. עם זאת, קיימת הסכמה רחבה בקרב חוקרים ואנשי מקצוע בארץ ובעולם בדבר חשיבות הלמידה המקצועית והמתמשכת (Lifelong learning) של המורה והגננת מתוך הבנה כי איכות הגננות והמורים חשובה למערכת החינוך בכללותה.

אנו רואים במתווים מנחים אלה ובהפעלתם הזדמנות להעלאת קרנם של המורים והגננות ושל מעמד מקצוע ההוראה במערכת החינוך ובחברה הישראלית, כמו גם למשיכת מועמדים איכותיים וערכיים בעלי רקע מגוון ויכולות בינאישיות מתאימות למקצוע ההוראה.

המועצה להשכלה גבוהה הקימה ועדת מומחים לבחינת מכוונת ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

הרקע להקמת הוועדה קשור לשני מהלכים עיקריים: **האגף האקדמי מרכזת מ"ג**

א. על-פי החלטת המועצה להשכלה גבוהה בנושא "מתווים מנחים בהכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל" (החלטה מיום 21.11.2006), יש מקום לבצע הערכת מצב בחלוף 10 שנים מיום קבלת ההחלטה על המתווים המנחים בהכשרה להוראה, וזאת לאור ההשתנות הדינאמית בתחום ההכשרה להוראה והמחקר בנושא.

ב. החלטת המועצה להשכלה גבוהה לאמץ את המלצת הוועדה הבינלאומית להערכת איכות בחינוך והוראת המדעים (12.01.16) להקים ועדה לבחינת סוגיות אסטרטגיות הקשורות לכל מערך הכשרת המורים בישראל.

בינואר 2017 מונתה ועדת מומחים לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

הרכב הוועדה

5. ד"ר רבקה ודמני - ות"ת/מ"ג - יו"ר הוועדה (בשיתוף)
6. פרופ' עפרה ענבר - אוניברסיטת תל-אביב - יו"ר הוועדה (בשיתוף)
7. פרופ' (אמריטה) עלית אולשטיין - האוניברסיטה העברית
8. ד"ר אורית דרור - המכללה האקדמית לחינוך אורנים
9. ד"ר עלי וותד - המכללה האקדמית בית ברל
10. פרופ' אורית חזן - הטכניון
11. פרופ' יעקב יבלון - אוניברסיטת בר אילן
12. פרופ' שרגא פישרמן - המכללה האקדמית הדתית לחינוך - שאנן
13. ד"ר יעל קמחי - מכללת לוינסקי לחינוך
14. מר איל רם - סמנכ"ל ומנהל המינהל לעובדי הוראה במשרד החינוך/ מר נח גרינפלד - מנהל האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך
15. מר רם שפע - התאחדות הסטודנטים/חבר מ"ג - משקיף 4
16. גב' בתיה הקלמן - מרכזת הוועדה מטעם המ"ג

עבודת הוועדה

הוועדה החלה את עבודתה בישיבתה ביום 26.1.2017.

במסגרת עבודת הוועדה נבדקו לעומק מגוון רחב של סוגיות וביניהן:

- דמות הבוגר וכישוריו
- גיוס סטודנטים לתוכניות הכשרה ומיונם
- תוכניות לימודים – דגשים בהכשרה, תחומי ליבה, תפיסה מסלולית בתוכניות ההכשרה כולל תוכניות ייחודיות
- בסיס הידע של אנשי חינוך: דיסציפלינארי, התפתחותי, פדגוגי-דידקטי, פדגוגי-טכנולוגי
- מקומה ומשקלה של ההכשרה הקלינית (ההתנסות) והקשר עם בתי הספר והגנים
- מבנה הלימודים בתוכניות ההכשרה לתואר ראשון ותעודת הוראה, הכשרת אקדמאים להוראה, התמחות אקדמית, לימודים לתואר שני, פיתוח מורים וגננות בתחילת דרכם ולאורך חייהם המקצועיים, הוראה כקריירה שניה
- המגננונים להבטחת הרמה האקדמית של הסטודנטים והבוגרים של תוכניות ההכשרה
- הדרישות ממוסדות ההכשרה ומסגל ההוראה בתוכניות ההכשרה
- בשלב הראשון של עבודתה, גיבשה הוועדה עקרונות כלליים לתכנון המסגרת להכשרת מורים וגננות. עקרונות אלה יועדו להשלים ולעדכן את העקרונות שנקבעו בהחלטה על המתווים המנחים בהכשרה להוראה משנת 2006, וזאת לאור הזמן שחלף והניסיון שהצטבר.

במסגרת עבודתה קראה הוועדה חומרים רבים: דו"חות של ועדות מקצוע, דו"חות של הערכות תוכניות הכשרה וחוגים לחינוך, וסקר של התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות במכללות לחינוך. כמו כן הוועדה

³ מנהל האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך עד סוף חודש ינואר 2019.

⁴ רם שפע שימש כמשקיף מישיבת הוועדה ביום 23.3.17 ועד להודעתו על עזיבתו את תפקיד יו"ר התאחדות הסטודנטים בחודש ינואר 2019.

קראה ודנה בסקירות מקיפות על הכשרות מורים בעולם,⁵ נפגשה עם מספר רב של בעלי תפקידים במשרד החינוך ובמוסדות המכשירים להוראה, האזינה למומחים ולנציגי סטודנטים להוראה (לרשימת המומחים עם נפגשה הוועדה ראו נספח 2). בנוסף הוועדה פנתה לציבור הרחב להגיש מסמכים וניירות עמדה בנוגע להכשרה להוראה (לקול הקורא ולרשימת הפונים ראו נספח 3).

יושבות ראש הוועדה קיימו מפגשים עם כל אחד מתברי הוועדה, וכן עם מומחים רלוונטיים בארץ ובעולם שלא עלה בידם להיפגש עם הוועדה כולה (לפירוט ראה נספח 2). יושבות ראש הוועדה נפגשו להיוועצות גם עם נציגים מהנהלת משרד החינוך, הנהלת ות"ת-מל"ג, ראשי ועדות הערכת איכות, נציגים של מזכירות נשיאי המכללות האקדמיות לחינוך (רמ"א) וכן עם ועדת המשנה התחומית לחינוך, הוראה, רוח, ואמנויות של המל"ג (בישיבת ועדת המשנה מיום 21.5.19).

בנוסף לכך, בתאריך 28.5.19 התקיים ביוזמת רמ"א ומשרד החינוך יום היוועצות עם ראשי המכללות האקדמיות לחינוך וביה"ס לחינוך באוניברסיטאות בנושא עקרונות המתווה המתגבש. במסגרת המפגש הציגה הוועדה מסקנות ביניים מעבודתה, קיימה שולחנות עגולים עם המשתתפים, והזמינה לקבל תגובות. בעקבות משובי המשתתפים ליום זה התקיימה פגישה נוספת עם ראשי המכללות האקדמיות לחינוך ביום 25.7.19 במסגרתה הוצגו שינויים ועדכונים למתווה המתגבש.

הוועדה התכנסה לישיבות ממושכות 31 פעמים מינואר 2017 ועד ינואר 2020 (רשימת המפגשים מפורטת בנספח 1). אחת הישיבות התקיימה כשיבה משותפת עם תוכנית "תקווה ישראלית" בבית הנשיא ובהשתתפותו. מעבר לפגישות הסדירות של כלל חברי הוועדה, התקיימו דיונים שוטפים בדואר האלקטרוני על טיטות ומסמכים.

לימודי ההכשרה להוראה המתוארים במסמך זה מהווים את השלבים הראשונים בהכשרת גננות ומורים. עם זאת, יש לציין שקיימת הסכמה רחבה בקרב חוקרים ואנשי מקצוע בארץ ובעולם בדבר חשיבות הלמידה המקצועית והממושכת של המורה והגנת (Lifelong learning) מתוך הבנה כי איכות הגננות והמורים חשובה למערכת החינוך בכללותה.⁶

יש לציין שבכל מקום שבו נעשה במסמך שימוש בלשון זכר או נקבה, הכוונה היא גם למגדר השני.

⁵ שפרלינג, ד. (2017). הכשרת מורים – סקירה עולמית. מכון מופ"ת.

⁶ מיקולינסר, מ., פרזנצ'סקי אמיר, ר., וטופול, נ. (עורכים). (2020). ניהול מיטבי של הפיתוח המקצועי וההדרכה (של מורים) במערכת החינוך: תמונת מצב והמלצות הוועדה לנושא ניהול מיטבי של הפיתוח המקצועי וההדרכה (של מורים) במערכת החינוך. יוזמה, מרכז לידע ולמחקר בחינוך, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

2. עקרונות מסגרת המתווים

הוועדה רואה בהכשרה מיטבית של גננות ומורים אחריות ציבורית ושליחות בעלת ערך לאומי. הוראה במאה ה-21 מורכבת ומאתגרת מאשר בעבר, מושפעת מהתמורות העולמיות חסרות התקדים של הגלובליזציה, ממהירות התפתחות הידע, מהפצתו וזמינותו כחלק מהמהפכה הטכנולוגית, וממקומו של הפרט במציאות זו. למחנכים בכל שכבות הגיל תפקיד מרכזי בהובלה והכוונה של ילדים ובני נוער בהתמודדות ערכית חברתית ולימודית במציאות משתנה, אמביוולנטית, ולעיתים אף מתעתעת בעקבות השינויים המהותיים בכל תחומי החיים.

אתגרי התקופה הנוכחית מדגישים את ההיבטים הערכיים-חברתיים-מוסריים בעבודת המורה והמחנך לקידום הרווחה הנפשית והשלמות (well-being) של היחיד והקבוצה. לשם כך יש לחזק מיומנויות חברתיות-רגשיות, ולפתח מיומנויות אישיות ובין-אישיות, כמו: בטחון עצמי, תחושת מסוגלות, אמפתיה, יכולת הקשבה, שיתוף פעולה, יצירתיות, גמישות וחיים אזרחיים משותפים.

ידע במציאות העכשווית נתפס כמהות דינמית בינתחומית הנבנית בתהליכים אינטראקטיביים באמצעות אסטרטגיות ואוריינויות מותאמות: קוגניטיביות, רגשיות, שפתיות, חברתיות, דיגיטליות, ניהוליות, יצירתיות, ביקורתיות ושיתופיות. הבניית הידע על כל השינויים התכופים החלים בו והכישורים הנדרשים לרכישתו מעלה דילמות לגבי מטרות ההוראה, הלמידה וההערכה במערכת החינוך, ולגבי מידת ההכוונה וההכשרה שניתן להציע למורה ולגננת בעולם משתנה ולקראת עתיד לא נודע.

בין הדילמות הללו, המועצמות בתקופה הנוכחית, ומחייבות התייחסות בתוכניות ההכשרה, ניתן למנות את הסוגיות הבאות:

- ט. הצורך בלמידה רלוונטית המשלבת בין המסגרת החינוכית והחיים מחוצה לה;
- י. הצורך בפיתוח בסיס אורייני שפתי איתן, המאפשר למידה יעילה בכל תחומי הדעת;
- יא. הצורך בתכנון לימודים והערכה גמישים ודינמיים שאינם תלויי זמן ומקום;
- יב. בחינת היתרונות של זמינות המידע לעומת החולשות של הצפה ורידוד הידע, והפצת ידע שגוי;
- יג. שימוש באפשרויות הטמונות בטכנולוגיות חדישות כאמצעי לקידום ההוראה-הלמידה וההערכה, תוך מודעות לסכנות ערכיות ואתיות של ניצול הידע לרעה ואובדן הפרטיות;
- יד. עידוד יזמות ופיתוח אוריינות דיגיטלית תוך חשיבה על ההשפעות של חדשנות משבשת;
- טו. טיפוח ערך השונויות וההכלה במציאות של חוסר סובלנות כלפי השונה;
- טז. ניהול למידה פעילה עצמאית כמו גם שיתופית בצוותים ובקהילות מקצועיות וירטואליות;
- יז. יצירת מרחבי למידה המותאמים לתהליכי ההוראה, למידה ועוד.

לאור כל אלה, הוועדה גיבשה במהלך עבודתה עקרונות מנחים להכשרת מורים וגננות בישראל במטרה להכשיר עובדי הוראה מקצועיים בזרמי החינוך השונים, בעלי ידע דיסציפלינארי מוצק לצד יכולת פדגוגית גבוהה, והכרות מעמיקה עם הצרכים האישיים, החברתיים והרגשיים של כל תלמיד ותלמידה. כמו כן הוועדה נסמכת על דמות המורה/הגננת על פי מפת הממדים של משרד החינוך (ראו נספחים 10, 11) עליה מוערכים המתמחים בתום תקופת ההכשרה ולאורך כל הקריירה.

המפה של **הערכת מורים ומורות** כוללת ארבעה ממדים מרכזיים: מחויבות לתלמידים ולבית הספר (קשר עם תלמידים, מענה מותאם אישית ויצירת שותפויות); מומחיות בתחום התוכן ובהוראתו (הבניית ידע, פיתוח חשיבה, פיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות וחינוך לערכים); ניהול ההוראה והחינוך (תכנון, יישום, הערכה ומשוב); למידה והתמקצעות לאורך הקריירה (המורה כאדם לומד, למידה מתוך חקר העשייה ולמידה עם עמיתים).

המפה של **הערכת גננות** כוללת 4 ממדים מרכזיים: תכנון העשייה החינוכית בגן (תוכנית עבודה והערכה, דרכי הוראה מגוונות, והכרות עם הילדים ומענה מותאם אישית); יישום העשייה החינוכית (יצירת סביבות למידה מותאמות, ניהול זמן, וניהול הזדמנויות ללמידה); קידום אקלים גן (אינטראקציות בגן, התייחסות להיבטים רגשיים וחברתיים, קשר ושיתוף הורים); עבודת צוות והתפתחות מקצועית.

עקרונות מסגרת ההכשרה מתבססים גם על הספרות המחקרית העדכנית בתחום ונמצאים בהלימה עם מסקנותיהם של מומחים בישראל, במדינות אחרות ובארגונים בינלאומיים, לנושא הכשרת מורים וגננות בעידן הנוכחי.⁷ העקרונות נטועים בראיה אקולוגית של מעשה ההוראה כפעולה מורכבת תלויה הקשר תכני, תרבותי, אידאולוגי וארגוני.

⁷ למשל:

OECD (2018). *The Future of Education and Skills 2030*. [https://www.oecd.org/education/2030-project/about/documents/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030-project/about/documents/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf);

בהתבסס על האמור הוועדה ממליצה על חמישה עקרונות המהווים תשתית להכשרה להוראה:

- **העיקרון הראשון: גמישות המאפשרת אחריות ואוטונומיה מוסדית במסגרת מערכתית מחייבת**
בעידן של מציאות שונה ומשתנה יש להעביר למוסדות את האחריות והאוטונומיה האקדמית לתכנון ויישום ההכשרה כך שישקפו את החזון, האידיאולוגיה, הערכים והצרכים הרלוונטיים של המכללות האקדמיות לחינוך והאוניברסיטאות המכשירות מורים וגננות.
- **העיקרון השני: הכשרה להוראה הדרגתית, מעמיקה ומתמשכת לתואר שני**
הכשרה רב-שלבית הכוללת לימודי תואר ראשון משולב בתעודת הוראה או לימודי תואר ראשון ותעודת הוראה; התמחות בהוראה (סטאז'י); והחידוש המשמעותי במתווים אלה הוא **תואר שני לכל מורה וגננת** בחינוך, בהוראה או בדיסציפלינה רלוונטית.
- **העיקרון השלישי: תכניות הכשרה להוראה ייחודיות המותאמות למסלולי הגיל ולהתמחויות**
פיתוח תוכניות הכשרה להוראה ייחודיות למסלולים ולהתמחויות כמענה לצרכים שעלו מהשטח ועל פי החלטות מל"ג.
- **העיקרון הרביעי: בניית תוכניות הכשרה להוראה המתאפיינות בלכידות ובשילוב בין רכיבי ליבת ההכשרה בתחומי הדיסציפלינה, החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית**
בניית תוכניות להכשרה להוראה המקדמות למידה בסביבות דינמיות, משולבות בטכנולוגיות אינטראקטיביות. תוכניות הכשרה המאפשרות ומעודדות תכנון ויישום אינטגרטיבי, רב-תחומי ובינתחומי, הוראה ולמידה בינתחומית ושיתופית, המתאימות למורכבות של מקצועות העתיד ולסביבת העבודה המשתנה, המאפשרות למורים ולתלמידים ליצור וללמד בשיתוף פעולה ולעסוק בסוגיות הרלוונטיות להם. ההוראה והלמידה יכולות להתקיים באופנים שונים והמוסד האקדמי יחליט על מתכונתן והיקפן.
- **העיקרון החמישי: ההכשרה הקלינית בהוראה עומדת בבסיס תהליך ההכשרה**
ההתנסות בהוראה, על כל מאפייניה וגווניה, בתהליך קליני מודרך ומבוקר, מהווה את גולת הכותרת של ההכשרה להוראה, מאחר והיא משלבת בין רכיבי לימודים מתחומי הדיסציפלינה/ות, החינוך והפדגוגיה, בין תכני הקורסים העיוניים להכשרה הקלינית בשדה. ההתנסות בהוראה מאפשרת את לימוד התיאוריה מתוך מקרים בשדה, מזמנת התמודדות עם תכנון לימודים ויישומם הלכה למעשה, עם דילמות חינוכיות וערכיות, ניהול הלמידה, התייחסות פרטנית על פי צרכים ייחודיים של התלמיד (פרסונליזציה של הלמידה), עבודת צוות, עבודה קבוצתית, התייחסות להיבטים חברתיים-רגשיים במעגלים פרטניים וקבוצתיים, מפגש עם הורים וקהילה, ועוד. במהלך ההתנסות הסטודנטים ילמדו ויהיו מעורבים בפעילויות חינוכיות בגן ובבית הספר. הם יתנסו בהתבוננות רפלקטיבית בהוראה ובלמידה באמצעות חקר סוגיות שונות שעולות במהלך עבודתם בשדה ההכשרה. כמו כן, הסטודנטים יפתחו מיזמים חינוכיים ויהיו מעורבים בפעילויות חברתיות רב-תרבותיות (כמו למשל "תקווה ישראלית"), ועוד.

לסיכום, מטרת המתווים המוצעים הן לטפח אנשי חינוך, מומחים דיסציפלינאריים בעלי ראייה רחבה ועמוקה של תחום התמחותם, היוצרים שילובים עם גופי ידע אחרים בתוך ומחוץ לגן ולבית הספר; מורים וגננות המקיימים תהליכי למידה-הוראה-הערכה רלוונטיים באמצעות ידע מעמיק בדיסציפלינה פדגוגיות ומיומנויות המתאימות למאה ה-21; יזמים שאינם נרתעים מהתמודדות עם הבלתי צפוי והלא ידוע באמצעות פיתוח חשיבה יצירתית וביקורתית והטמעת טכנולוגיות מתקדמות בסביבות למידה מגוונות. אנו רואים במסגרת זו ובתנאים הנלווים להפעלתה הזדמנות להעלאת קרנם של המורים והגננות ושל מעמד מקצוע ההוראה במערכת החינוך ובחברה הישראלית, כמו גם למשיכת מועמדים איכותיים וערכיים בעלי רקע מגוון ויכולות בינאישיות מתאימות למקצוע ההוראה.

3. **החידושים במתווים להכשרה להוראה**

על בסיס עקרונות אלה מציעה הוועדה את החידושים הבאים במתווים להכשרה להוראה:

העיקרון 1 הראשון: גמישות, המאפשרת אחריות ואוטונומיה מוסדית במסגרת מערכתית מחייבת
החידושים הם:

17. העברת האחריות, הבקרה והערכת איכות תוכניות ההכשרה למוסדות המכשירים (מכללות לחינוך ואוניברסיטאות).
18. תכנון, פיתוח ויישום תוכניות הכשרה להוראה מיטביות על ידי המוסדות המכשירים להוראה. תכנון הלימודים יותאם לחזון ולתרבות המוסדות תוך שמירה על היקף לימודים מחייב.
19. רכיבי לימוד ותכנים נדרשים מחייבים לחינוך ולהוראה ללא פירוט חלוקת השעות ודרכי ההוראה ולמידה למעט לרכיב ההכשרה הקלינית (ההתנסות המעשית).

זוהר, ע', ובושריאן, ע'. (2019). וועדת המומחים להתאמת תוכניות הלימוד וחומרי הלימוד למאה ה-21 – מסמך ביניים. יזומה, מרכז לידע ולמחקר בחינוך, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

20. כל מוסד שמקיים הכשרה להוראה באישור המל"ג יהיה רשאי לבקש פתיחת תוכניות לימודים בכל מסלולי הגיל על פי אישור ות"ת-מל"ג ובהתאם לדרישות מתווים אלה.

העיקרון השני: הכשרה הדרגתית להוראה, מעמיקה ומתמשכת לתואר שני

החידושים הם: העלאת תנאי הקבלה להוראה והרחבת מסלולי הקבלה החלופיים, כמו גם פיתוח שיטות הערכה ומיון נוספות. קבלת מועמדים להכשרה להוראה על פי מנעד כלי מיון שיבדקו, לצד יכולות קוגניטיביות, גם יכולות רגשיות והתנהגותיות של מועמדים לעמוד בדרישות התואר, כולל התנסות מעשית ועבודה עם תלמידים וצוות הוראה. מסלול ישיר להכשרה להוראה לתואר שני (5 שנים): תואר ראשון ושני ברצף בכל מסלולי ההכשרה הקיימים (לסטודנטים סדירים). יישום חידוש זה יהיה מדורג ויאפשר, כפרק ביניים, גם מסלול "צומח" להכשרה להוראה שאינו מחייב רצף בין התואר הראשון לשני, אולם היעד הוא סיום תואר שני. (ראו פרק 4 סעיף ב') סטודנטים באוניברסיטאות יוכלו להתחיל לימודיהם לתעודת הוראה (באוניברסיטה או במכללה לחינוך) החל מהשנה השנייה ללימודים הדיסציפלינאריים (תואר ותעודת הוראה ב-3 שנים) ולהמשיך לתואר שני ברצף. שדרוג ההתמחות (סטאז'): המלצה שבנוסף לסדנת הסטאז' הקיימת כיום /תתקיים קורס/סדנה אקדמית/ העוסקת "בחקר יישומי של מעשה ההוראה". אפשרות להעניק תואר "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) ללא תעודת הוראה ל-10% מבוגרי שנתון אשר נמצאו לא מתאימים להוראה. שינוי שם התואר, מ"בוגר בהוראה" ל"בוגר בחינוך והוראה" (Bachelor in Education (B.Ed.) (ראו נספח 8 לנוסח תעודת הסיום).

השינוי המוצע הוא מהותי ומבטא את רוח המתווה ועקרונותיו מהטעמים הבאים:

- המתווים מתמקדים בהכשרה חינוכית למורים מקצועיים ומחנכים, כמו הבניית תוכניות חינוכיות מותאמות למסלולי הגיל הרך, היסודי והחינוך המיוחד.
- התואר בוגר בחינוך רלוונטי לכל הבוגרים, הן בחינוך הפורמאלי והן בחינוך הבלתי פורמאלי.
- המתווים להכשרת עובדי הוראה מאפשרים לעד 10% מהבוגרים לסיים רק עם תואר אקדמי בחינוך וללא תעודת הוראה במקרים של חוסר התאמה להוראה עפ"י שיקול המוסד.

העיקרון השלישי: תכניות הכשרה להוראה ייחודיות המותאמות למסלולי הגיל ולהתמחויות

החידושים הנובעים מעיקרון זה:

תוכניות הכשרה למסלול הגיל הרך, למסלול בית הספר היסודי, ולתוכנית תואר שני "מוסמך בהוראה" (M.Teach.) משולב בתעודת הוראה, כמו גם הרחבת התמחויות בהוראת מתמטיקה, בהוראת אנגלית ובהוראת שפה וספרות ערבית. חידושים אלה מפורטים בפרק 7: "מבנה תוכניות הלימודים לתואר ראשון על פי מסלולים והתמחויות מורחבות": במסלולי הגיל: הגיל הרך (סעיף 7.1); בית הספר היסודי (סעיף 7.4) בהתמחויות: התמחות בהוראת אנגלית (סעיף 7.12) והתמחות בהוראת מתמטיקה (סעיף 7.7), והתמחות בהוראת שפה וספרות ערבית (סעיף 7.13). בתוכנית "מוסמך בהוראה" (M.Teach.), משולב בתעודת הוראה (ראו פרק 9).

העיקרון הרביעי: בניית תוכניות הכשרה להוראה המתאפיינות בלכידות ובשילוב בין רכיבי ליבת ההכשרה בתחומי הדיסציפלינה, החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית

החידושים הנובעים מעיקרון זה:

מאחר ולכל תחום דעת ידע דיסציפלינארי משלו, נתמקד רק בחידוש המתייחס לרכיבי הליבה המחייבים בתחומי החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית/המעשית, המשתלבים בתחומי הדעת השונים.

■ עקרונות כלליים:

- על פי העיקרון הראשון, מסגרת שעות רכיבי הליבה המפורטים נתונה וקבועה לכל המוסדות. אולם התכנון, היקף השעות (להוציא ההכשרה הקלינית) יישום ודרכי ההוראה של רכיבים אלה בתוכניות ההכשרה יהיו נתונים לשיקול המוסד בהתאם לחזונו ולתרבותו.
- במסגרת עיקרון האחוריות והאוטונומיה המוסדית, הוועדה רואה חשיבות בהוספת מרכיבים בתוך תוכנית הלימודים שיאפשרו לקדם תכנים, פעילויות ויוזמות חינוכיות התואמות את חזון ומאפייני המוסד.

- הוועדה ממליצה להעמיק את ההתמחות האקדמית באמצעות קורס/סדנה - "חקר יישומי של מעשה ההוראה" ראו המלצה בפרק 6 התמחות בהוראה/סטאז'.
- הוועדה מודעת למספר המוגבל של שעות הלימוד שאמורות להשיג יעדים רבים. לפיכך הוועדה מעודדת את המוסדות ליצור תוכניות לימודים יצירתיות וגמישות, המשלבות בין רכיבי לימוד בשיתוף מרצים מתחומים שונים. כמו כן הוועדה ממליצה לקדם למידה בסביבות דינמיות, משולבות בטכנולוגיות אינטראקטיביות.

▪ להלן רכיבי ליבה ותכנים מחייבים בתחומי החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית:⁸

- לימודי חינוך: היבטים קוגניטיביים, הנעתיים ואישיותיים; שילוב בין התחומים: פילוסופיה של החינוך, קוגניציה ולמידה, חינוך רגשי, פסיכולוגיה חינוכית, מאפיינים חברתיים של מדינת ישראל, מערכת החינוך בישראל מערכות חינוך בעולם; דילמות אתיות בחינוך; גיבוש זהות מקצועית, ועוד.
- ידע פדגוגי תוכני (PCK): תכנון לימודים; ידע בהוראת המקצוע (מתודיקה); סדנאות הוראה ולמידה; דרכי הערכה לקידום הלמידה.
- השתלבות והכלה: מענה לימודי חברתי ורגשי מותאם לתלמידים מתקשים כמו גם מצוינים ומחוננים שונים. נושאים: התייחסות לילדים עם צרכים מיוחדים; איתור מוקדם והוראה מותאמת; כלים להוראה הטרוגנית (שפתית, התנהגותית, חברתית, רגשית, סנסו-מוטורית); התנהגויות מאתגרות; תקשורת ושפה; משפחת הילד; עבודה עם הורים (כולל שותפות); עבודה בצוות בין-מקצועי.
- עבודת המורה והמחנך: מבנה ותפקיד מערכת החינוך בחברה; חינוך וניהול כיתה; טיפוח הילד/ה; חינוך לערכים; אורח חיים בריא; קשר עם הורים וקהילה; שימור סביבה; חינוך למניעת גזענות; מגדר; מיניות; התנהלות ברשת; ילדים בסיכון והדרה, ועוד.
- אוריינות לשונית, רב-לשונית ותקשורתית: להוראת שפת האם יש חשיבות מכרעת להתפתחות החשיבה ועל כן היא נדבך מרכזי בכל הגילאים ובכל תחומי הלימוד. יש לפתח יכולות שפתיות ואוריינות כתשתית לרכישת תחומי תוכן בתוכניות הלימודים, לביטוי עצמי ולהצגתו. הנושאים: רכישת שפת אם; ניתוח שיח דבור ושיח כתוב במגוון טקסטים; ידע ושימוש לשוני עשיר; תחביר ומורפולוגיה; ספרות, שפה וחברה; רב-לשוניות; אוריינות דיגיטלית, ועוד.
- חקר בחינוך: רכישת מיומנויות בשיטות מחקר כמותיות, איכותניות ומשולבות, לשימוש מושכל בהבנה וביישום של מחקרים מתחומי החינוך ההוראה והדיסציפלינה. בנוסף, מומלץ שתתקיים סדנת התמחות אקדמית בה יידון חקר יישומי של מעשה ההוראה (ראו פרק 6).
- חינוך אזרחי, חיים משותפים, תרבות ומורשת עם: התמקדות בסוגיית ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית; המשמעות של "להיות אזרח במדינת ישראל"; טיפוח ערכים דמוקרטיים; תרבות; מסורת ומורשת; חינוך לחיים משותפים בחברה רב תרבותית.
- יזמות וחדשנות בסביבות למידה עתירות מידע וטכנולוגיות מגוונות: מסגרות הוראה המאפשרות תכנון ופיתוח יוזמות ותוצרים חינוכיים חברתיים ועסקיים; הטמעת טכנולוגיות ושימוש בכלי מדיה חדשים באמצעות פדגוגיות מתאימות בתהליכי למידה, הוראה, הדרכה והערכה בסביבות למידה מגוונות; שיתוף קהילות לומדים מקוונות בתכנון, בפיתוח, בהתנסות ובהערכה של חומרי לימוד דיגיטליים, כולל קורסים רבי משתתפים מסוג MOOC.

העיקרון החמישי: ההכשרה הקלינית בהוראה עומדת בבסיס תהליך ההכשרה

החידוש בא לידי ביטוי בהרחבה ומתן דגש רב להכשרה קלינית המשלבת רכיבי תיאוריה, דיסציפלינה והתנסות באקדמיה ובשדה החינוכי. להכשרה קלינית בהוראה נקבעה מסגרת שעות מינימלית כמפורט בכל אחד ממסלולי הגיל (ראו פרק 5).

4. מבנה כללי של תוכניות הלימודים בהכשרה להוראה במכללות האקדמיות לחינוך ובאוניברסיטאות מבוא a

הוועדה ממליצה על תואר ראשון ושני ברצף לכל המורים והגננות בתהליך ההכשרה.

יש לשאוף ליישם יעד זה בכלל המוסדות להכשרה להוראה בישראל בכל מסלולי ההכשרה הקיימים (לסטודנטים סדירים ולאקדמאים). יחד עם זאת, בשנים הקרובות ניתן ליישם את המתכונת החדשה באופן מדורג.

לפיכך, הוועדה מציעה שני מסלולי הכשרה להוראה – **מסלול ישיר לתואר שני ומסלול צומח**.

⁸ כאמור, תכנונם, היקפם, יישומם ודרכי הוראתם של רכיבים אלה בתוכניות ההכשרה יהיו נתונים לשיקול דעתו של המוסד בהתאם לתרבותו ולחזונו.

שני המסלולים כוללים את חידושי המתווה ומתבססים על העקרונות המנחים.
מסלול ישיר להכשרה להוראה לתואר שני המיישם את הרצף בהכשרה מבחינת היקף השעות והתכנים. התפיסה העומדת בבסיס מסלול זה היא כי הכשרה להוראה כוללת לימודים לתואר ראשון, תעודת הוראה ותואר שני. התואר השני הוא בבחינת עליית מדרגה והעמקה בתחום ההכשרה של התואר הראשון, ובהתאם לכך, בתכנון לימודי התואר יושם דגש על חיבורים בין התואר הראשון והתואר השני. לדוגמה, סטודנט שלמד לתואר ראשון הוראת היסטוריה או היסטוריה יוכל להמשיך ללמוד לתואר שני בדיסציפלינה, או בהוראת הדיסציפלינה, או להתמקד בתחום שיתחבר, ירחיב ויעמיק את השכלתו בתחומי החינוך, כמו למשל, תכנון לימודים והערכה.

מסלול צומח להכשרה להוראה הכולל את חידושי המתווה, אך משמר את היקף השעות ומשך הזמן הקיימים כיום בתואר הראשון עפ"י המתווים המנחים להכשרה להוראה (2006). היעד הוא סיום לימודי תואר שני, אך אין זה מחייב רצף בין התואר הראשון לשני, והתואר השני הוא בבחינת התפתחות מקצועית של המורים והגננות. מסלול זה מהווה מסלול מעבר לקראת יישום המסלול הישיר לתואר שני.

סעיפים 4.2 ו-4.3 להלן מפרטים את מבנה הלימודים להכשרה להוראה בשני המסלולים במכללות האקדמיות לחינוך ובתכניות להכשרה להוראה באוניברסיטאות.

b. מכללות אקדמיות לחינוך: מבנה הלימודים להכשרה להוראה

- **מסלול ישיר להכשרה להוראה לתואר שני**
טבלה 1: מבנה, משך והיקף הלימודים במסלול הישיר לתואר שני לסטודנטים סדירים במכללות האקדמיות לחינוך

מבנה הלימודים	משך הלימודים	היקף הלימודים
תואר ראשון ותעודת הוראה (B.Ed.)	6 סמסטרים (3 שנים)	על פי תוכניות הלימודים
סדנה מלווה התמחות/סטאז'י	2 סמסטרים (שנה) (במקביל לשנה א' של התואר השני)	2 ש"ש
תואר שני ללא תזה תואר שני עם תזה	4 סמסטרים 4 סמסטרים	לפחות 18 ש"ש לפי החלטות מל"ג
סה"כ	10 סמסטרים (5 שנים)	על פי תוכניות הלימודים

המסלול מזכה את בוגריו בתואר ראשון "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) ובתעודת הוראה ובתואר שני. הסטודנט יהיה במעמד של סטודנט מן המניין לתואר שני רק לאחר סיום כל חובות הלימוד לתואר ראשון. ההתמחות בהוראה תתקיים בשנה הרביעית במקביל ללימודי התואר השני (ראו פרק 6: התמחות אקדמית בהוראה (סטאז').

סטודנט שהחליט שלא להמשיך לתואר שני או שלימודיו במסלול הופסקו מסיבה כלשהי יחויב להשלים את כל מכסת השעות לתואר ראשון ותעודת הוראה על פי המסלול הצומח (ראו סעיף ב' להלן). הסטודנט יוכל לקבל תואר ראשון ותעודת הוראה עם השלמת לימודיו (כולל ההתמחות) ולא לפני תום השנה הרביעית.

מסלול צומח להכשרה להוראה

מסלול צומח הוא שלב מעבר לקראת יישום המסלול הישיר לתואר שני.
 מסלול צומח הוא ארבע שנתי לתואר "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) ותעודת הוראה במכללות לחינוך כולל התמחות בהוראה. היקף השעות ומשך הלימודים על פי הנהוג כיום, ובהלימה לעקרונות המנחים ורכיבי הלימודים המפורטים במסמך זה. במכללות לחינוך ההתמחות בהוראה/סטאז'י תתקיים בשנה הרביעית ותשתלב בתוכנית הלימודים לתואר "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) (ראה פרק 6: התמחות אקדמית בהוראה).

לימודי התואר השני יתקיימו לא יאוחר מ-5 שנים מסיום התואר הראשון במכללה אקדמית לחינוך או באוניברסיטה (יישום זה יהיה באחריות משרד החינוך).
להלן תוספת שעות במקרה של מעבר ממסלול ישיר לתואר שני למסלול צומח במסלול העל-יסודי:

1. במתכונת דו-חוגית : סמינריון דיסציפלינארי נוסף.
2. 4 ש"ש בדיסציפלינה או/ו חינוך.
3. הוראת המתמטיקה : 8 ש"ש לימודי חינוך (בהתאם לדגם שנקבע בהתמחות זו).

המסלול הצומח לאקדמאים במכללות האקדמיות לחינוך:

- לימודים לקראת תעודת הוראה – 2-4 סמסטרים (בין שנה לשנתיים), בכפוף להשלמות הנדרשות (אם התואר אינו במקצוע ההוראה). פירוט ראו פרק 12: השלמות דיסציפלינאריות לאקדמאים.
- לימודים לקראת תואר שני (בחינוך, בהוראת המקצוע או בדיסציפלינה), בהיקף הנדרש בתוכנית הלימודים של כל מוסד אקדמי.
- לימודי תואר שני משולבים עם תעודת הוראה (M. Teach.) 4 סמסטרים (שנתיים). ראו פירוט בפרק 9: מסלול "מוסמך בהוראה" תואר שני משולב בתעודת הוראה (M. Teach.)

-

c. אוניברסיטאות: מבנה הלימודים להכשרה להוראה

א. מסלול ישיר להכשרה להוראה לתואר שני

- לימודים לקראת תואר ראשון ותעודת הוראה יוכלו להתקיים לפחות ב – 3 שנים (6 סמסטרים) ולימודים לקראת תואר שני, לפי הנדרש בתוכנית הלימודים על פי דרישות המוסד האקדמי. ראו פירוט בטבלה 2 להלן:

טבלה 2: מבנה, משך והיקף הלימודים במסלול הישיר לתואר שני לסטודנטים באוניברסיטאות

היקף הלימודים	משך הלימודים	מבנה הלימודים
על פי תוכניות הלימודים	6-8 סמסטרים (3-4 שנים)	תואר ראשון
על פי המתווה	במקביל ללימודי התואר (החל מהשנה השנייה)	תעודת הוראה
2 ש"ש	2 סמסטרים, (שנה) (במקביל לשנה א' של התואר השני)	סדנה מלווה התמחות/סטאז'
לפחות 18 ש"ש לפי החלטות מלי"ג	4 סמסטרים 4 סמסטרים	תואר שני (ללא תזה) תואר שני עם תזה
על פי תוכניות הלימודים	10-12 סמסטרים (5-6 שנים)	סה"כ

ג. מסלול צומח להכשרה להוראה באוניברסיטאות (סטודנטים סדירים ואקדמאיים)

1. לימודים לקראת תעודת הוראה – 2-4 סמסטרים (בין שנה לשנתיים), בכפוף להשלמות הנדרשות (אם התואר אינו במקצוע ההוראה). לפירוט ראו [פרק 12](#): [השלמות דיסציפלינאריות לאקדמאים](#).
2. לימודים לקראת תואר שני (בחינוך, בהוראת המקצוע או בדיסציפלינה), בהיקף הנדרש בתוכנית הלימודים של כל מוסד אקדמי.
3. לימודי תואר שני משולבים עם תעודת הוראה (M. Teach.) 4 סמסטרים (שנתיים).
[ראו פירוט בפרק 8 : מסלול "מוסמך בהוראה" תואר שני משולב בתעודת הוראה \(M. Teach.\)](#).

d. סיכום

טבלה 3 להלן בעמוד הבא מסכמת את מבנה, משך והיקף לימודי ההכשרה להוראה במכללות לחינוך ובאוניברסיטאות במסלול הישיר והצומח, כולל המסלול להסבת אקדמאים להוראה. פירוט לגבי המסלול מוסמך בהוראה, (M. Teach) תואר שני בהוראה משולב תעודת הוראה, ניתן למצוא בפרק 9.

טבלה 3 : סיכום מבנה, משך והיקף לימודי ההכשרה להוראה לפי סוג מוסד ומסלול ההכשרה

הסבת אקדמאים להוראה	מסלול צומח			מסלול ישיר			
	תואר ראשון + תעודת הוראה + התמחות (סטאז') + תואר שני			תואר ראשון + תעודת הוראה + התמחות (סטאז') + תואר שני ברצף			
	תואר שני	התמחות (סטאז')	תואר	תואר שני	התמחות (סטאז')	תואר	מקום הלימודים
תעודת הוראה או M.Teach. (2-4 סמסטרים)*	היקף לימודי התואר השני: 18 לפחות ש"ש (ללא תזה) 4 סמסטרים (שנתיים). עם תזה לפי הנחיות מ"ג	התמחות בהוראה בשנה האחרונה ללימודי ההוראה או לאחר סיומם.	4 שנים B.Ed.	היקף לימודי התואר השני: 18 לפחות ש"ש (ללא תזה) 4 סמסטרים (שנתיים). עם תזה לפי הנחיות מ"ג	בשנה ראשונה של התואר השני	3 שנים תואר B.Ed. + שני (כגון: M.A./A.T/M.Ed.)	מכללה אקדמית לחינוך
תעודת הוראה או M.Teach. (2-4 סמסטרים)*	היקף לימודי התואר השני: 18 לפחות ש"ש (ללא תזה) 3-4 סמסטרים עם תזה לפי הנחיות מ"ג	התמחות בהוראה בשנה האחרונה ללימודי ההוראה.	3-4 שנים תואר ראשון B.S/B.A. + c. תעודת הוראה	היקף לימודי התואר השני: 18 לפחות ש"ש (ללא תזה) 3-4 סמסטרים עם תזה לפי הנחיות מ"ג	בשנה ראשונה של התואר השני	4-5 שנים תואר ראשון + תעודת הוראה, תואר שני, (כגון) M.Sc./M.A.	אוניברסיטה

***השלמות דיסציפלינאריות בהתאם לנדרש, ראו פרק 12**

5. הכשרה קלינית להוראה

- הכשרה קלינית להוראה מבקשת לחבר בין רכיבי תיאוריה, דיסציפלינה והתנסות, בין האקדמיה לשדה, ובין הכשרת פרחי הוראה לפיתוח מקצועי של מורים וגננות, ומאפשרת את לימוד התיאוריה

מחקירת מקרים בשדה. על המוסד האקדמי לגבש מדיניות סדורה של חיבורים בין תכנים עיוניים לבין הכשרה בשדה בהתאם לחזון ולתרבות המוסד. ההכשרה הקלינית תתבצע בשיתוף פעולה בין מוסדות להכשרה אקדמיים לבין מוסדות חינוכיים. ההכשרה הקלינית מאפשרת לפרחי ההוראה להבין לעומק את מורכבות המקצוע ולבצע סינתזה בין הידע התיאורטי לבין ההתנסות בהוראה. דגמי עמיתות כגון: PDS ואקדמיה-כיתה הם דוגמאות טובות להתנסות קלינית, אך קיימים גם דגמים שיתופיים נוספים.

למוסדות תינתן האוטונומיה בקביעת הדגם הרצוי וזאת בהתאם לתפיסת המוסד והשקפתו, ובלבד שישקף תפיסה מגובשת של הכשרה קלינית, כפי שעולה מהספרות המחקרית בנושא.

• **מטרות ההכשרה הקלינית להוראה:**

- א. מתן הזדמנות רחבה להתנסות המשלבת רכיבי לימודים מתחומי הדיסציפלינה, החינוך והפדגוגיה.
- ב. הכרה בערך החיבור בין ידע למיומנויות ולערכים, אליהם נחשפים סטודנטים מתחילים במסגרת הפרקטיקה הקלינית.
- ג. הזדמנות למפגש בין מומחים מהעולם האקדמי ומהשדה ויצירת ידע משותף.
- ד. ניתוח מבוסס תיאוריה של אירועי למידה-הוראה-הערכה והקשר ביניהם. מומלץ להשתמש במגוון כלי הוראה כגון: סימולציה, וידאו.
- ה. טיפוח למידה עצמאית רפלקטיבית.
- ו. טיפוח עבודה בצוות ועם קהילת לומדים.
- ז. התמקדות בלמידה חברתית רגשית (Social Emotional Learning - SEL) – חיזוק תכונות כמו תחושת מסוגלות מקצועית (Self-efficacy), אמפתיה, מודעות עצמית לרגשות העצמי ולרגשות האחר, רגישות לסביבה, קבלת החלטות על בסיס שיקולים אתיים ומוסריים, ויכולת לקיים מערכות יחסים מקצועיות עם תלמידים, עמיתים וקהילה.
- ח. יצירת הזדמנויות למעורבות פעילה בחיי בית הספר, הגיל הרך והקהילה. לפחות מחצית מההתנסות תהיה הוראה בפועל לקבוצות לומדים, ובנוסף לכך פעילויות שקשורות בהוראה בשדה החינוכי, התנסות עם תלמיד עם צרכים מיוחדים, התנסות בהוראה מרחוק, ועוד. כל הפעילויות הללו ילוו בחקר ההוראה והלמידה.

• **הנחיות כלליות:**

1. על ההכשרה הקלינית להיות מדורגת ומגוונת על פני שנות הלימוד.
2. באחת מהשנים, ההתנסות בהוראה תתקיים, במידת האפשר, מתחילת שנת הלימודים במערכת החינוך בבתי הספר והגנים ועד סופה כדי לחוות את חוויות בית הספר/הגיל הרך בשלמותה לקראת ההתמחות האקדמית (סטאז').
3. קבוצת הדרכה לא תכלול יותר מ- 18 סטודנטים.
4. מומלץ כי ההכשרה הקלינית תתבצע במוסדות חינוך "מורשי התנסות".⁹
5. קיימת חשיבות לשיתופי פעולה בין מוסדות מכשירים וחינוכיים שאינם חולקים חזון דומה כאמצעי להכרות הדדית.

• **היקף הלימודים בהכשרה הקלינית להוראה:**

מוסד ישלב בין תחומי ההוראה העיוניים (חינוך ודידקטיקה) להכשרה הקלינית בשדה בהיקף של **בין רבע לשליש** מהיקף שעות ההכשרה הקלינית.

1. **תואר ראשון משולב תעודת הוראה (B.Ed.)**

1. בתוכניות לקראת תואר ראשון משולב תעודת הוראה במסלולים: על-יסודי, יסודי, גיל רך,
2. רב גילאי, היקף ההכשרה הקלינית לא יפחת מ- 18 ש"ש. 10 אולם, היקף ההכשרה
3. הקלינית להוראת מקצוע אחד במסלול העל-יסודי לא יפחת מ- 12 ש"ש.
4. בתוכניות לקראת תואר ראשון עם תעודת הוראה במסלול החינוך המיוחד המשלב את
5. החינוך הרגיל, היקף ההכשרה הקלינית לא יפחת מ- 22 ש"ש (לפחות שלישי
6. מההכשרה הקלינית יתקיים בכיתות של החינוך הרגיל או של החינוך המיוחד).
7. בתוכניות לקראת תואר ראשון משולב תעודת הוראה במסלול חינוך מיוחד בגיל הגיל הרך
8. היקף ההכשרה הקלינית לא יפחת מ- 24 ש"ש (12-18 בחינוך הרגיל, 6-12 בחינוך המיוחד).

2. **מסלול הכשרת אקדמאיים**

9. במסלול הכשרת אקדמאיים לתעודת הוראה או תואר אקדמי מוסמך להוראה (M.Teach.)

⁹ לאחרונה גובש במשרד החינוך מסמך עם קריטריונים ברורים לבחירה ולהכרה במוסדות חינוך הראויים להיות מוסדות מורשי-התנסות. בכוונת המשרד ליצור מאגר ארצי של מוסדות חינוך מורשי-התנסות. המוסד האקדמי יבחר מתוך המאגר את מוסדות החינוך (בתי ספר וגני ילדים) מורשי ההתנסות בהתאם לצרכיו.

¹⁰ בשל ההיבטים ההתפתחותיים בהכשרה לגיל הרך, ההכשרה הקלינית תתקיים לפחות בשלושה דגמי גן ובשתי קבוצות גיל: לידה-3 ו-

10. לחטיבת הגיל העל-יסודי, היקף ההכשרה הקלינית לא יפחת מ- 12 ש"ש.
11. במסלול הכשרת אקדמאיים לתעודת הוראה בשני מקצועות לחטיבת הגיל העל-יסודי, היקף
12. ההכשרה הקלינית לא יפחת מ- 15 ש"ש.
13. במסלול הכשרת אקדמאיים לתעודת הוראה או לתואר אקדמי מוסמך להוראה (M.Teach.)
- לחטיבות הגיל הרך, היסודי והחינוך המיוחד, היקף ההכשרה הקלינית לא יפחת מ- 18

ש"ש.

בעלי תפקידים בהכשרה הקלינית:

השינוי במבנה ההכשרה הקלינית ובמהותה מחייב תכנון והיערכות במוסדות האקדמיים ומינוי בעלי תפקידים שיובילו את ההכשרה הקלינית וינהלו אותה. להלן בעלי התפקידים במוסד האקדמי המכשיר ותיאור תפקידיהם.

1. ממונה על ההכשרה הקלינית במוסד האקדמי

1. אחראי על יישום תוכנית ההכשרה הקלינית במוסד האקדמי. תכנון ההכשרה הקלינית ייעשה בשיתוף פעולה עם בעלי תפקידים נוספים במוסד.
2. אחראי על בחירת בתי הספר וגני הילדים.
3. אחראי על הכשרת המובילים האקדמיים הפדגוגים (המדריכים הפדגוגיים) ועל התפתחותם המקצועית.
4. אחראי ליצירת רשת מקומית של מוסדות חינוך מורשי-התנסות.
5. אחראי על קשר רציף עם מוסדות חינוך מורשי-התנסות.
6. אחראי על פריסת ההתנסות בהוראה לאורך שנות הלימודים ועל שיבוץ בעלי התפקידים מהאקדמיה בבתי הספר/גנים.
7. יוצר הזדמנויות להוראה, לתצפיות ולפעילויות של מרצים מהמוסד האקדמי בתוך זירות הפרקטיקה וההפך.
8. אחראי, בשיתוף עם מרכז ההכשרה הקלינית במוסד החינוכי, על בנייה של דגמים להכשרת מורים ופיתוח מקצועי על-ידי שני המוסדות (המוסד האקדמי והמוסד החינוכי) וחקירתם.
9. הובלה בשיתוף עם מרכז ההכשרה הקלינית במוסד החינוכי, על תהליכי יצירת ידע משותף באמצעות חקר הפרקטיקה, כתיבה, פרסום והפצה (הן ע"י צוות בית הספר והן ע"י הסגל במוסד המכשיר).

2. מוביל אקדמי פדגוגי בתחום הדעת (בעבר – מדריך פדגוגי)

10. אחראי לשיח ולחשיבה משותפת של המוסד האקדמי והשדה החינוכי באשר לתפיסת העולם החינוכית, למטרות ולסדר היום של שני המוסדות.
11. אמון על יצירת מסגרות למידה ושיח משותפות למורים וגננות, סטודנטים ואנשי אקדמיה.
12. שותף בבחירת המורים/גננות המכשירים.
13. אחראי, בשיתוף עם הממונה על ההתנסות בהוראה במוסד האקדמי, על הכשרת המורים/גננות המכשירים את הסטודנטים ועל להתפתחותם המקצועית.
14. מנהל שיח דיאלוגי מתמשך עם הסטודנטים על תכנון השיעורים, הצפייה בהם, מתן משוב, עיצוב זהותם המקצועית, וקשיים אישיים או יוזמות אישיות ועוד.
15. מעודד יזמות ומעורבות של הסטודנטים בחיי בית הספר/גן.
16. עורך מחקרי פעולה עם הסטודנטים ועם המורים/גננות המכשירים.
17. דואג לפרסום הידע הפרקטי שנוצר ולהפצתו.

3. מרכז ההכשרה הקלינית במוסד החינוכי בשדה

בנוסף לבעלי התפקידים במוסד האקדמי, השינוי במבנה ההכשרה הקלינית ובמהותה מחייב תכנון והיערכות גם בשדה החינוכי ומינוי בעל תפקיד שירכוז, יוביל וינהל את ההכשרה הקלינית בשדה.11 להלן תחומי האחריות של מרכז ההכשרה הקלינית במוסד החינוכי:

18. אחראי על שיתופי הפעולה בין המוסד החינוכי למוסד המכשיר.

19. מתאם בין חזון המוסד האקדמי ויעדיו לבין אלה של המוסד החינוכי.

6. התמחות בהוראה (סטאז')

שנת ההתמחות היא שנת העבודה הראשונה במערכת החינוך, לאחר סיום לימודי התואר הראשון ותעודת הוראה ו/או לקראת סיום התואר הראשון ותעודת ההוראה/תואר שני בהוראה M.Teach. (כפי שיתואר להלן). התנאים לכניסה להתמחות הינם באחריות משרד החינוך. במסגרת תקופת ההתמחות המתמחה יעסוק בשכר בעבודת הוראה בפועל בהיקף של שליש משרה לפחות במהלך שנת לימודים אחת. שילובו של המתמחה בעבודת ההוראה יהיה בהתאם להתמחותו ולשכבת הגיל שאליה הוכשר.

- לצד עבודתו של המתמחה בהוראה יתקיימו התהליכים הבאים:
- **חונכות בית ספרית/גן:**¹² ליווי מקצועי על ידי חונך בשדה אשר הוכשר לתפקיד החונכות. החונך יסייע למתמחה להיקלט בהוראה בקליטה מיטבית.
- **סדנת התמחות בהיקף של 2 ש"ש:** סדנת ההתמחות מתקיימת במוסד להכשרת עובדי הוראה. לצד הוראה בפועל, על כל מתמחה להשתתף לאורך שנת ההתמחות בסדנת ההתמחות (בהיקף של 2 ש"ש) הכוללת ליווי ושיח רפלקטיבי עם עמיתים, ניתוח אירועים, העצמה ובניית הזהות המקצועית.
- **קורס/סדנת התמחות אקדמית - "חקר יישומי של מעשה ההוראה", בהיקף של 1 ש"ש:** מומלץ לקיים במסלול הישיר לתואר שני בשנה הרביעית כחלק מלימודי התואר השני. בסדנה זו יש להתמקד במחקר יישומי, או בפרויקט לימודי בבית הספר/בגן לשם פיתוח כישורי הוראה יצירתיים וחשיבה ביקורתית. הסדנה תונחה על-ידי סגל מהמוסד המכשיר. כמו כן, מומלץ לשתף סגל מבית הספר/גן. הסדנה יכולה לזכות בקרדיט אקדמי (עד 1 ש"ש) במסגרת לימודי התואר.
- מוסד יכול לשלב סדנה זו במסגרת המסלול הצומח בשנה הרביעית בלימודי התואר הראשון, או בלימודי תעודת ההוראה. בלימודי מוסמך בהוראה (M.Teach.) על פני ארבעה סמסטרים (ראו פרק 9 "מוסמך בהוראה").

7. מבנה תוכניות הלימודים לתואר ראשון ותעודת הוראה על פי מסלולים והתמחויות מורחבות a. מסלול הגיל הרך (לידה - שש)

מבוא:

מסלול הגיל הרך כולל את גילאי לידה - שש. בגילאים אלה יש משמעות עמוקה ליחסים שמכוננים מבוגרים עם ילדים, לביטחון שהם משרים, לסביבות למידה מגוונות, ולהבנת מאפייני הגילאים בתוך חטיבת הגיל הרך (ינקות לעומת ילדות מוקדמת). כיום המסלול הזה קיים רק במכללות האקדמיות לחינוך. כל מוסד שמקיים הכשרה להוראה באישור המל"ג יהיה רשאי לבקש פתיחת מסלול זה על פי אישור ות"ת-מל"ג ובהתאם לדרישות מתווים אלה.

למרות שהמסגרות החינוכיות של לידה - גיל שלוש אינן מפותחות על ידי משרד החינוך, מתווה זה מתייחס גם לקבוצת גיל זו, וקובע כי על כל המחנכים לגיל הרך ללמוד ולהתנסות גם בגילאי לידה-שלוש. החל מגיל שלוש נכנסים הילדים למסגרות של משרד החינוך. במסגרות אלו הגננת מנהלת את הגיל הרך מבחינה ארגונית ופדגוגית.

החוג לגיל הרך:

- a. לימודי הגיל הרך יהיו במתכונת חד-חוגית ויכללו תחומי דעת ונושאי ליבה על פי החלטת מל"ג מיום 20.3.18 (ראו נספח מס' 5).
- b. במסגרת הלימודים לגיל הרך יש להבטיח ייצוג של **תחומי הדעת** הבאים: טבע ומדעים, חשיבה מתמטית, שפת אם, ספרות ילדים, אמנויות, תרבות ומורשת. מתוך הרשימה הנ"ל יש לבחור תחום דעת אחד ולהעמיק בו בהיקף של 6 ש"ש לפחות, ובנוסף להעמיק בלימודים הקשורים **בלשון ושפה** בהיקף של 8 ש"ש לפחות.
- c. **נושאי הליבה** הם: התפתחות וחינוך של תינוקות ופעוטות (לידה-שלוש); התפתחות שפה; הבעה בעל פה; פיתוח עושר לשוני; גישה לספר וניצני אוריינות; משפחה, יחסי הורים ילדים וקשר עם הורים בחברה משתנה ורב תרבותית; ניהול צוות וניהול מסגרת חינוכית; חינוך בגיל הרך בעולם דיגיטלי (כמו ספרים דיגיטליים, משחקי מחשב); בריאות תזונה בגיל הרך; רב-תרבותיות בגיל הרך; מדיניות בחינוך בגיל הרך.

¹¹ תנאי העסקה ותגמול מרכז ההכשרה הקלינית הנם באחריות משרד החינוך

¹² תנאי העסקה ותגמול החונך הנם באחריות משרד החינוך

- d. יש להעמיק בלימודי **הכלה והשתלבות** (לפחות 4 ש"ש) באופן המותאם להכשרה לגיל הרך.
 e. **ההכשרה הקלינית** תהיה לאורך שלוש שנים ותכלול גם את גילאי לידה-שלוש.
 f. **לימודי הרחבת הסמכה להוראה לכיתות א'-ב' למסלול לגיל הרך**: השלמת 12 ש"ש לפחות. בין הנושאים שחובה לעסוק בהם: הוראת הקריאה והוראת החשבון וכן התנסות קלינית בשכבת הגיל (בכיתות א' – ב') לפחות 4 ש"ש.

מבנה תוכנית הלימודים להכשרה למסלול הגיל הרך מפורט בטבלה 4 להלן.

טבלה 4: תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול הגיל הרך (לידה-6)

היקף השעות	רכיבי לימודים
56 ש"ש	דיסציפלינה
4 ש"ש (כולל אנגלית למטרות אקדמיות 2 ש"ש)	לימודי העשרה
12 ש"ש	לימודי חינוך והוראה
18 ש"ש	הכשרה קלינית
לא יפחת מ- 90 ש"ש	סה"כ

i. מסלול הגיל הרך בשילוב חינוך מיוחד (לידה – 6)

ההכשרה לחינוך מיוחד במסלול הגיל הרך תכלול העמקה והרחבה של לימודי חינוך מיוחד לידה - 6 להיקף של 15 ש"ש מתוך 56 השעות בדיסציפלינה. בנוסף, תידרש תוספת של עוד 11 ש"ש בחינוך מיוחד, ותוספת של הכשרה קלינית בחינוך מיוחד כמפורט להלן בטבלה מס' 5.

טבלה 5: תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. חינוך מיוחד (לידה - 6) במסלול הגיל הרך

היקף השעות	רכיבי לימודים
56 ש"ש (כמו בטבלה מס' 4) ומתוכן 15 ש"ש חינוך מיוחד לידה-6 11 ש"ש חינוך מיוחד סה"כ: 67 ש"ש	דיסציפלינה
2 ש"ש אנגלית למטרות אקדמיות	לימודי העשרה
12 ש"ש	לימודי חינוך והוראה
סה"כ 24 ש"ש: 18-12 ש"ש בחינוך הרגיל בגיל הרך 6-12 בחינוך המיוחד	הכשרה קלינית
לא יפחת מ- 105 ש"ש*	סה"כ

*הלימודים במסלול זה יתפרשו על פני ארבע שנים.

ii. הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול הגיל הרך

לימודי תעודת הוראה במסלול הגיל הרך מחייבים תואר אקדמי בחינוך לגיל הרך ובמקצועות יסוד לגיל הרך. בעלי תארים אקדמיים שאין להם רקע מתאים להוראה בגיל הרך, ישלימו לימודיהם בקורסי השלמה כמפורט בפרק 12: השלמות דיסציפלינאריות נדרשות והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי ההכשרה להוראה, ובפרק 13: פטור מלימודי ההכשרה להוראה על בסיס לימודים דיסציפלינאריים קודמים. טבלה מס' 6 מפרטת את רכיבי הלימוד והיקף השעות להכשרת אקדמאים למסלול הגיל הרך. היקף השעות זה אינו כולל לימודי השלמה בחינוך לגיל הרך ובמקצועות יסוד לגיל הרך (במקרה של הסבה לחינוך מיוחד בגיל הרך יש להשלים במידת הצורך גם לימודי חינוך מיוחד בגיל הרך).

טבלה 6: תעודת הוראה לאקדמאים - מסלול הגיל הרך/חינוך מיוחד בגיל הרך

היקף שעות גיל רך וחינוך מיוחד	היקף שעות גיל הרך	רכיבי לימוד
12 ש"ש	12 ש"ש	לימודי חינוך והוראה

סה"כ 24 ש"ש : 18-12 ש"ש בחינוך הרגיל בגיל הרך 6-12 בחינוך המיוחד	18 ש"ש	הכשרה קלינית
36 ש"ש	30 ש"ש	סה"כ

לימודי הכשרת אקדמאים בגיל הרך מחייבים התנסות קלינית בשני גנים שונים לאורך שנתיים. כמו כן יש לקיים לימודים עיוניים ומעשיים המותאמים לגילאי לידה עד 3.

b. מסלול בית הספר היסודי

מבוא:

החינוך היסודי מהווה חוליה משמעותית ותשתית חיונית בפיתוח והבנייה של ידע, מיומנויות וערכים של הלומדים. מאפייני הצרכים הייחודיים של שכבת גיל זו מחייבים הכשרה פדגוגית המתמקדת בהבניה, בהעמקה והרחבה של יסודות ידע, בחוויית מסוגלות, בפיתוח של מיומנויות חשיבה ומיומנויות רגשיות וחברתיות בהלימה לשלב ההתפתחותי של התלמידים ולשונות ביניהם. כיום המסלול הזה קיים רק במכללות האקדמיות לחינוך. כל מוסד שמקיים הכשרה להוראה באישור המל"ג יהיה רשאי לבקש פתיחת מסלול זה על פי אישור ות"ת-מל"ג ובהתאם לדרישות מתווים אלה.

החוג לחינוך במסלול היסודי (30 ש"ש):

1. אחד החידושים במתווה הינו החוג לחינוך במסלול היסודי (30 ש"ש) המכשיר מורים מחנכים לבית הספר היסודי. החוג לחינוך במסלול היסודי כולל ארבעה מרכיבים מרכזיים:
 - א. **חינוך כיתה** - בניית תוכנית לימודים אישית, עיצוב אקלים הכיתה, קשר עם הורים וקהילה, כישורי חיים, חינוך חברתי, חינוך לרב-תרבותיות ועוד (בהתאם לרכיבי הליבה בסעיף ד': עבודת המורה והמחנך, פרק 3).
 - ב. **מקצועות לימוד הקיימים למסלול היסודי**.
 - ג. **הכלה והשתלבות** – מתן מענה פדגוגי ורגשי - בהתייחס להבדלים רב תרבותיים ולצרכים ייחודיים. במהלך ההכשרה, מומלץ שתתקיים התנסות עם תלמידים עם צרכים מיוחדים, באופן פרטני או במסגרת קבוצתית.
 - ד. **אוריינות שפתית** – קריאה, האזנה, כתיבה ודיבור.
2. מורים מקצועיים המתמחים במסלולים הרב-גילאים (כגון חינוך גופני, אמנויות ויצירה, אנגלית, ערבית) עיקר התמחותם תהיה בהוראת המקצוע. יחד עם זאת, התמקצעות בחינוך לבית הספר יסודי אפשרית במסגרת "הרחבת הסמכה" (תעודת הוראה נוספת) או "חוג לאחר תואר" על פי החלטת מל"ג, הגדרת סוגי תוכניות לימודים לתואר ראשון שאינם במתכונת לימודים חד-חוגית (ראו נספח 9).
3. הרכב הקורסים והיקפם בחוג לחינוך ביסודי נתון בידי המוסדות, למעט אוריינות שפתית (8 ש"ש).
4. יש לשלב במסלול היסודי, התייחסות למעבר מהגיל הרך לבית הספר וללימודי מיומנויות יסוד לכיתות א-ב.

חוג דיסציפלינארי להוראה בבית הספר היסודי

1. לצד החוג לחינוך יסודי ילמד כל סטודנט תחום דעת, בהיקף של חוג (26 ש"ש לפחות), אשר יהווה תשתית דיסציפלינארית והתמחות באחד הנושאים הנלמדים בבית הספר היסודי. כמו-כן, תתקיים הכשרה קלינית בהיקף רחב (בהתאם למפורט בפרק 5 הכשרה קלינית בהוראה) המאפשרת לסטודנט התנסות אינטנסיבית בכל רבדי ההוראה, החינוך, ואורח החיים הבית ספרי.
2. **ההכשרה להוראת המתמטיקה בבית הספר היסודי** תהיה בהיקף של מקצוע מוגבר. לפירוט ההכשרה למסלול בית הספר היסודי ראו טבלה 7.

טבלה 7: תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול יסודי (א'-ו')

רכיבי לימודים	דו-חוגי (ש"ש)	מתמטיקה במסלול היסודי (ש"ש)
דיסציפלינה	30 ש"ש חוג א' חינוך ליסודי+ חוג ב' מקצוע הוראה 26 ש"ש (סה"כ 56 ש"ש)	32 ש"ש מתמטיקה+ 24 ש"ש חינוך ליסודי (סה"כ 56 ש"ש)
לימודי העשרה	4 ש"ש	4 ש"ש

(כולל אנגלית למטרות אקדמיות 2 ש"ש)	(כולל אנגלית למטרות אקדמיות 2 ש"ש)	
12 ש"ש (מתוכן 10 ש"ש בחינוך מתמטי)	12 ש"ש	לימודי חינוך והוראה
18 ש"ש	18 ש"ש	הכשרה קלינית
90 ש"ש	90 ש"ש	סה"כ

i. הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול יסודי

לימודי תעודת הוראה במסלול היסודי כוללים א. חוג לחינוך ליסודי; ב. חוג במקצוע ההוראה, ומחייבים תואר אקדמי בחינוך לבית הספר היסודי ולמקצוע ההוראה המבוקש. בעלי תארים אקדמיים שאין להם רקע אקדמי מתאים, ישלימו לימודיהם בקורסי השלמה הן בחוג לחינוך היסודי והן בתחום הדעת כמפורט בפרק 12: [השלמות דיסציפלינאריות נדרשות](#), [והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי ההכשרה להוראה](#), [ובפרק 13: פטור מלימודי ההכשרה להוראה על בסיס לימודים דיסציפלינאריים קודמים](#). טבלה מס' 8 מפרטת את רכיבי הלימוד והיקף השעות להכשרת אקדמאים למסלול יסודי. היקף שעות זה אינו כולל לימודי השלמה בחינוך ליסודי ולמקצוע ההוראה המבוקש.

טבלה 8: תעודת הוראה (מקצוע אחד במסלול היסודי) לאקדמאים

רכיבי לימוד	היקף השעות
לימודי חינוך והוראה	12 ש"ש
הכשרה קלינית	18 ש"ש
סה"כ	30 ש"ש

c. מסלול ביה"ס העל-יסודי

מבוא

ההכשרה להוראה בבית הספר העל-יסודי כוללת את עקרונות ורכיבי הליבה בחינוך, בהכשרת מחנכי כיתות ובהוראה (ראו [פרק 3, סעיף ד](#); ובהכשרה הקלינית [פרק 5, הכשרה קלינית להוראה](#)). בנוסף, יש להדגיש ולהעמיק את העקרונות העומדים בבסיס הדיסציפלינה תוך התאמת תוכניות הלימודים ודרכי ההוראה והערכה לשכבת הגיל.¹³ יש לשים דגש על פיתוח כישורי לומדים עצמאיים ואורייניים, יזמים וחוקרים, המשתפים פעולה בצוותי עבודה בסביבות למידה מוטות עתיד. לצד ההתמקצעות בכל אחת מהדיסציפלינות, יש לשלב בין תחומי דעת שונים במטרה לפתח חשיבה ודרכי פעולה בין ורב-תחומיות. לימודי ההכשרה במסלול זה ידגישו בין היתר את תהליך גיבוש הזהות האישית הייחודית של כל נערה ונער בשלב זה של חייהם, כמו גם השתלבותם ומעורבותם בקהילה כהכנה לתפקודם בחברה דמוקרטית, רב-תרבותית ושוויונית. לפירוט ההכשרה במסלול העל-יסודי ראו טבלה 9.

טבלה 9: תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול על-יסודי (ז'-י')

רכיבי לימודים	תד-חוגי	דו-חוגי (צירוף של שני חוגי לימוד דיסי')
דיסציפלינה	48 ש"ש לפחות	חוג א' 26 ש"ש + חוג ב' 26 ש"ש (סה"כ 52 ש"ש)
לימודי העשרה	4 ש"ש לפחות	4 ש"ש (כולל אנגלית למטרות אקדמיות 2 ש"ש)
לימודי חינוך והוראה (כולל חינוך כיתה)	12 ש"ש לפחות	12 ש"ש
הכשרה קלינית	12 ש"ש לפחות	18 ש"ש

¹³ זוהר, עי, ובושריאן, עי. (2019). וועדת המומחים להתאמת תוכניות הלימוד וחומרי הלימוד למאה ה-21 – מסמך ביניים. יוזמה מרכז לידע ולמחקר בחינוך, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

סה"כ	לא יפחת מ – 86 ש"ש*	לא יפחת מ – 86 ש"ש

*השלמה מרכיבי הלימוד על פי החלטת המוסד האקדמי.

i. התמחות מורחבת במתמטיקה במסלול העל-יסודי

בהחלטת המל"ג מיום 10.6.2014 נקבע דגם מנחה לתוכניות לימודים לתואר ראשון "בוגר בחינוך והוראה" B.Ed. במתמטיקה במסלול העל-יסודי (ז'-י') במכללות לחינוך, לפיו **תוכניות הלימודים לתואר ראשון בהוראת המתמטיקה יתקיימו במתכונת חד-חוגית בלבד**. שילוב חוג נוסף, אפשרי במסגרת "הרחבת הסמכה" (תעודת הוראה נוספת) או "חוג לאחר תואר" על פי החלטת מל"ג, **הגדרת סוגי תוכניות לימודים לתואר ראשון שאינם במתכונת לימודים חד-חוגית (ראו נספח 9)**

טבלה 10: **תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול על-יסודי (ז'-י') הוראת המתמטיקה**¹⁴

רכיבי הלימודים	סה"כ ש"ש
ידע מתמטי כללי	50-60 ש"ש
לימודי הכשרה להוראה:	36 ש"ש כלהלן:
• לימודי חינוך וידע פדגוגי ייחודי להוראת המתמטיקה	20 ש"ש
• אוריינות מחקר בחינוך מתמטי	4 ש"ש
• 9 ש"ש התנסות מעשית במתמטיקה	12 ש"ש
• 3 ש"ש בהוראה כוללת (סוגיות חינוך כלליות)	
לימודי העשרה	4 ש"ש כולל 2 ש"ש אנגלית למטרות אקדמיות
סה"כ	לפחות 90 ש"ש

ii. הכשרת אקדמאים להוראה במסלול העל-יסודי

לימודי תעודת הוראה במסלול העל-יסודי מחייבים תואר אקדמי במקצוע ההוראה המבוקש. בעלי תארים אקדמיים שאין להם רקע דיסציפלינארי מתאים להוראת המקצוע המבוקש, ישלימו לימודיהם בקורסי השלמה בתחום הדעת כמפורט **בפרק 12: השלמות דיסציפלינאריות להוראה** והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי ההכשרה להוראה.

טבלה מס' 11 להלן מפרטת את רכיבי הלימוד והיקף השעות להכשרת אקדמאים למסלול העל-יסודי. היקף שעות זה אינו כולל לימודי השלמה למקצוע ההוראה המבוקש.

טבלה 11: תעודת הוראה למקצוע אחד במסלול העל-יסודי לאקדמאים

היקף שעות	רכיבי לימוד
12 ש"ש	לימודי חינוך והוראה (כולל חינוך כיתה)
12 ש"ש	הכשרה קלינית
24 ש"ש	סה"כ

¹⁴ מתבסס על הדגם המנחה שנקבע בהחלטת המל"ג מיום 10.6.2014.

d. **חינוך מיוחד (רב גילאי 6-21)****מבוא**

החוג לחינוך מיוחד מקנה תשתית תיאורטית ומושגית בתחום התאמת הסביבה הלימודית לצורכי הפרט, הדרכים לתמיכה בתלמידים עם צרכים מיוחדים ולקידום בחוזקותיהם, ודרכי התמודדות עם קשייו של התלמיד עם הצרכים המיוחדים בכל מסגרת חינוכית שהיא. במסגרת החוג יוצעו מוקדים לבחירה. כל מוקד מורכב ממספר קורסים באחד מתחומי ההתמחות שהמוסד מציע. מוקדי הבחירה יעסקו בתחומי מוגבלויות שונות, כגון, קוגניטיביות, נפשיות, התנהגותיות, תקשורתיות, חושיות, פיזיות ולקויות למידה.

החוג לחינוך מיוחד

לימודי הליבה בחוג לחינוך מיוחד יכללו:

- יסודות בסיסים - פילוסופיה, חוקים ותקנות, הכלה והשתלבות, אפיוני לקויות ומוגבלויות, הנגשת הסביבה.
- תכנון לימודים - המורה ועבודת צוות רב-מקצועי (כולל עבודה עם מטפלים שונים ממקצועות הבריאות); דידיקטיקה (הכרת כלים דידיקטיים); הכרה ופיתוח תוכניות המנגישות השתתפות ולמידה משמעותית לכל תלמיד; תוכניות אישיות וטכנולוגיה מסייעת ותומכת; לימודי הוראה מותאמת בקריאה ובחשבון; התמודדות עם התנהגויות מאתגרות.
- השותפות עם המשפחה והתהליך החינוכי.
- שפה (מילולית וחזותית) ותקשורת.

במסגרת החוג לחינוך מיוחד יבואו לידי ביטוי גם נושאים כגון: ניהול הכיתה בחינוך המיוחד, עבודת צוות בין-מקצועי, עבודה עם תרפיסטים בהבעה וממקצועות הבריאות, עבודה ייחודית עם הורים ועמותות, תקשורת בינאישית ופיתוח יזמות והובלה של תהליכי שינוי ועוד.

ההכשרה תתבצע באחת מהמתכונות הבאות:

1. חינוך מיוחד משולב עם התמחות רב-תחומית/לימודים כלליים
2. חינוך מיוחד משולב עם חוג בחינוך הרגיל

• **חינוך מיוחד משולב עם התמחות רב-תחומית/לימודים כלליים**

1. חוג אחד בחינוך מיוחד בהיקף של 26 ש"ש
2. חוג שני המורכב מחטיבות באחת משתי האפשרויות:
 - א. שתי חטיבות בהיקף של 15 ש"ש: חטיבה אחת דיסציפלינרית וחטיבה אחת של שפה / חינוך לשוני, וחינוך מתמטי, העוסקת בדרכי הוראה ייחודיות להקניית קריאה, כתיבה ומתמטיקה, כולל שימוש בטכנולוגיה באוכלוסיות מורכבות.
 - ב. שלוש חטיבות בהיקף של 10 ש"ש כל אחת. אחת העוסקת בשפה / חינוך לשוני; אחת בחינוך מתמטי ואחת דיסציפלינרית.

• **חינוך מיוחד משולב עם חוג בחינוך הרגיל**

3. חוג אחד בחינוך מיוחד בהיקף של 26 ש"ש
4. חוג שני דיסציפלינארי שהוא מקצוע הוראה במערכת החינוך בהיקף של 26 ש"ש במסלול היסודי או במסלול העל-יסודי, או התמחות חינוכית (כגון חינוך בלתי פורמאלי וקידום נוער)
5. הכשרה הקלינית תהיה בהיקף של 22 ש"ש (בחינוך מיוחד ובחינוך הרגיל). לפחות שליש מההתנסות המעשית בחינוך הרגיל או בחינוך המיוחד
6. ההכשרה הקלינית תתקיים בשיתוף פעולה בין המוביל הפדגוגי בחינוך המיוחד לבין המוביל הפדגוגי בדיסציפלינה

טבלה 12: תואר ראשון ותעודת הוראה B.Ed. מסלול חינוך מיוחד (רב גילאי 6-21)

רכיבי לימודים	1. חינוך מיוחד משולב בהתמחות רב-תחומית (ש"ש)	2. חינוך מיוחד משולב עם חוג בחינוך הרגיל (ש"ש)
דיסציפלינה	חוג בחינוך מיוחד (26 ש"ש) + חטיבות הוראה (30 ש"ש)	חוג בחינוך מיוחד (26 ש"ש) + חוג דיסציפלינארי (26 ש"ש)
לימודי העשרה	4 ש"ש (כולל אנגלית למטרות אקדמיות 2 ש"ש)	4 ש"ש (כולל אנגלית למטרות אקדמיות 2 ש"ש)
לימודי חינוך והוראה	12 ש"ש	12 ש"ש
הכשרה קלינית	18 ש"ש (במסגרות כיתתיות/בתי ספר של החינוך המיוחד)	22 ש"ש
סה"כ	90 ש"ש	90 ש"ש

i. הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול חינוך מיוחד (6-21)

לימודי תעודת הוראה במסלול החינוך המיוחד מחייבים תואר אקדמי בחינוך מיוחד. בעלי תארים אקדמיים שאין להם רקע דיסציפלינארי אקדמי מתאים, ישלימו לימודיהם האקדמיים בתחום הדעת כמפורט בפרק 12: [השלמות דיסציפלינאריות הנדרשות לאקדמאים במסגרת לימודי ההכשרה להוראה](#), ובפרק 13: [פטור מלימודי ההכשרה להוראה על בסיס לימודים דיסציפלינאריים קודמים](#).
טבלה מס' 13 מפרטת את רכיבי הלימוד והיקף השעות להכשרת אקדמאים למסלול החינוך המיוחד.

**היקף שעות זה אינו כולל לימודי השלמה בחינוך המיוחד.
טבלה 13: תעודת הוראה למסלול חינוך מיוחד לאקדמאים**

רכיבי לימוד	היקף שעות
לימודי חינוך והוראה	12 ש"ש
הכשרה קלינית	18 ש"ש
סה"כ	30 ש"ש

e. מסלול רב-גילאי

מבוא

המסלול הרב-גילאי מכשיר להוראה למסלול היסודי ולמסלול העל-יסודי במתכונת חד-חוגית:

1. לתחומי הוראת האמנויות, עיצוב ויצירה, וחינוך גופני
2. להוראת אנגלית
3. להוראת שפה וספרות ערבית¹⁵

כיום המסלול הרב-גילאי קיים רק במכללות האקדמיות לחינוך ואילו באוניברסיטאות התמחויות אלו קיימות במסלול העל-יסודי. כל מוסד שמקיים הכשרה להוראה באישור המל"ג יהיה רשאי לבקש פתיחת מסלול רב-גילאי על פי אישור ות"ת-מל"ג ובהתאם לדרישות מתווים אלה.

i. המסלול הרב-גילאי להכשרה להוראת האמנויות, עיצוב ויצירה, והחינוך גופני הוא במתכונת חד-חוגית

טבלה 14: תואר ראשון ותעודת הוראה (B.Ed.) בתחומי האמנויות, עיצוב, יצירה וחינוך גופני במסלול רב-גילאי

רכיבי לימודים	חד-חוגי (היקף שעות)
דיסציפלינה	60-64 ש"ש לימודי דיסציפלינה. בתחומי האמנויות תוכנית הלימודים הדיסציפלינארית כוללת את: הלימודים העיוניים (היקף הלימודים העיוניים לא יפחת מ-26 שעות); הלימודים המקצועיים/מעשיים ופעילויות מחלקה ייחודיות (הפקות, תערוכות, פרויקטים, וכו')
לימודי העשרה	2-4 ש"ש כולל אנגלית למטרות אקדמיות
לימודי חינוך והוראה	12 ש"ש
הכשרה קלינית	18 ש"ש
סה"כ	92-98 ש"ש *
* הלימודים יכולים להתפרש על פני ארבע שנים.	

ii. המסלול הרב-גילאי להוראת אנגלית במתכונת חד-חוגית (כיתות ג'-י')

המלצות הוועדה במסלול הרב-גילאי להוראת האנגלית במתכונת חד-חוגית מתבססות על החלטת המועצה להשכלה גבוהה מיום 21.5.2019 בנושא הערכת איכות הלימודים להוראת אנגלית במכללות האקדמיות לחינוך (ראו נספח 6).

טבלה 15: תואר ראשון ותעודת הוראה (B.Ed.) מסלול רב-גילאי (ג'-י') הוראת אנגלית¹⁶

רכיבי לימודים	חד-חוגי (היקף שעות)
דיסציפלינה	לא יפחת מ-48 ש"ש
לימודי העשרה	2 ש"ש
לימודי חינוך והוראה	12 ש"ש
הכשרה קלינית	18 ש"ש
סה"כ	לא יפחת מ-88 ש"ש *

* השלמה מרכיבי הלימוד על פי החלטת המוסד.

¹⁵ בהתאם להחלטת מל"ג מיום 24.9.19 (נספח 6) יש אפשרות לקיים לימודים להוראת שפה וספרות ערבית גם במתכונת דו-חוגית במסלול היסודי או במסלול העל-יסודי.

¹⁶ שילוב לימודי חוג נוסף יתאפשר במסגרת "הרחבת הסמכה" (תעודת הוראה נוספת) או "חוג לאחר תואר" על פי החלטת מל"ג מיום

18.6.2019 בדבר הגדרת סוגי תוכניות לימודים לתואר ראשון שאינם במתכונת לימודים חד-חוגית (ראה נספח 9)

iii. המסלול הרב-גילאי להוראת שפה וספרות ערבית

- א. מומלץ כי לימודי ההכשרה יתקיימו להוראת שפה וספרות ערבית במתכונת רב-גילאית (א-י) **וחד חוגית**.
- ב. בתכנית **דו-חוגית** יש להוסיף 6 שש לפחות ללימודי הדיסציפלינה על מנת להבטיח ידע מספק בלימודי השפה. המלצות הוועדה מתבססות על החלטות המלי"ג לתחום הוראת שפה וספרות ערבית במכללות האקדמיות לחינוך (ראו נספח 7).

טבלה 16: תואר ראשון ותעודת הוראה (B.Ed.) הוראת שפה וספרות ערבית

רכיבי לימודים	חד-חוגי (מסלול רב-גילאי)	דו-חוגי (מסלול יסודי או על-יסודי)
דיסציפלינה	לא יפחת מ-48 ש"ש	לא יפחת מ-32 ש"ש + חוג ב' 26 ש"ש
לימודי העשרה	4 ש"ש כולל 2 ש"ש אנגלית למטרות אקדמיות	4 ש"ש כולל 2 ש"ש אנגלית למטרות אקדמיות
לימודי חינוך והוראה	12 ש"ש לפחות	12 ש"ש
הכשרה קלינית	18 ש"ש לפחות	18 ש"ש
סה"כ	לא יפחת מ-88 ש"ש *	92 ש"ש

* השלמה מרכיבי הלימוד על פי החלטת המוסד.

iv. הכשרת אקדמאיים להוראה – מסלול רב-גילאי

לימודי תעודת הוראה במסלול רב-גילאי מחייבים תואר אקדמי במקצוע ההוראה המבוקש. בעלי תארים אקדמיים שאין להם רקע דיסציפלינארי מתאים להוראת המקצוע המבוקש, ישלימו לימודיהם בקורסי השלמה בתחום הדעת כמפורט **בפרק 12: השלמות דיסציפלינאריות נדרשות והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי ההכשרה להוראה, ובפרק 13 פטור מלימודי הכשרה להוראה על בסיס לימודים דיסציפלינאריים קודמים.**

טבלה מס' 17 מפרטת את רכיבי הלימוד והיקף השעות להכשרת אקדמאים למסלול רב-גילאי. היקף שעות זה אינו כולל לימודי השלמה דיסציפלינאריים למקצוע ההוראה המבוקש.

טבלה 17: תעודת הוראה לאקדמאים במתכונת רב-גילאית וחד-חוגית

רכיבי לימוד	היקף שעות
לימודי חינוך והוראה	12 ש"ש
הכשרה קלינית	18 ש"ש
סה"כ	30 ש"ש

לימודי העשרה וסמינריונים במסגרת התואר הראשון ותעודת הוראה

.8

לימודי העשרה

לימודי "העשרה" מוגדרים כלימודים מרחיבי דעת בתחומים שונים ומגוונים במסגרת התואר הראשון מעבר לתחום הידע בו העמיק הסטודנט במהלך לימודיו ומחוץ לדיסציפלינה/ות שלמד.

לימודי העשרה כוללים קורסים מתחומי לימוד עיוניים ומעשיים מהפקולטות השונות כמו גם קורסים העוסקים ברב-תרבותיות, (מיזם "תקווה ישראלית באקדמיה"), בחדשנות ויזמות, ועוד.

במסגרת לימודי העשרה ניתן לכלול גם קורסים הניתנים בשיתוף פעולה בין מוסדות.

סמינריונים בתוכניות הלימוד

לימודי תעודת ההוראה (לרבות במסגרת לימודי מוסמך בהוראה) יכללו סמינריון בו ירחיבו הסטודנטים את הלמידה והחקר באחד מנושאי החינוך וההוראה.

בנוסף, במסגרת תוכניות ההכשרה לתואר ראשון "בוגר בחינוך והוראה" - B.Ed. נדרש סמינריון בתחום הדיסציפלינארי.

בשני הסמינריונים מומלץ ליצור זיקות בין התחום הדיסציפלינארי לתחומי החינוך וההוראה.

9. מוסמך בהוראה (M.Teach.): תואר שני בהוראה משולב תעודת הוראה

- התפיסה העומדת בבסיס מסלול זה היא ראיית התואר השני בהוראה ותעודת ההוראה כמכלול שלם בתהליך ההכשרה להוראה. הלימודים משלבים לימודי הכשרה להוראה (לימודי תעודת ההוראה) עם לימודים לתואר שני בהוראה. תוכנית הלימודים תציע הרחבה והעמקה בתחומי לימודי החינוך וההוראה התיאורטיים והמחקריים לצד ידע והבנה יישומיים.
- לימודי מוסמך בהוראה מיועדים לבעלי תואר אקדמי בדיסציפלינות על פי מקצועות הוראה במערכת החינוך, להלן 'מקצוע ההוראה'.
- אקדמאיים בעלי רקע חלקי או חסרי רקע מתאים ישלימו את לימודיהם הדיסציפלינאריים. קבלת התואר ותעודת ההוראה מותנים בקיום כל חובות ההשלמה (ראו סעיף השלמות דיסציפלינאריות לאקדמאים בפרק 12).
- לימודי תעודת הוראה יוכלו להתקיים במשותף **לסטודנטים אקדמאיים** הלומדים **במסלול לתעודת הוראה ולסטודנטים הלומדים לתואר שני בהוראה (M.Teach.)**.
- הלימודים לתואר שני בהוראה (M.Teach.) יתקיימו באחד מהנתיבים הבאים: **1. נתיב הוראה 2. נתיב הוראת המקצוע**. נתיב הוראה יתקיים בכל מסלולי הגיל ובחינוך המיוחד, ואילו נתיב הוראת המקצוע יתקיים רק במסלול היסודי, במסלול העל-יסודי ובמסלול הרב-גילאי.
- משך הלימודים לא יפחת מ- 4 סמסטרים כולל התמחות (סטאז')¹⁷.
- רכיבי הלימוד והיקף נדרש מופיעים בטבלאות 18 עד 21 שלהלן.

להלן הפירוט לגבי המסלולים השונים:

- **המסלול העל-יסודי**: הלימודים במסלול העל-יסודי יכולים להתקיים בשני הנתיבים:

1. **נתיב ההוראה**
2. **נתיב הוראת המקצוע**, והיקפם הכולל הוא 30 ש"ש במסלול עם תזה או 36 ש"ש במסלול ללא תזה.
3. **נתיב ההוראה**: הלימודים מקנים תואר שני בהוראה (M.Teach.) במסלול העל-יסודי ז'-י' ללא ציון מקצוע ההוראה, ותעודת הוראה במקצוע ההוראה במסלול העל-יסודי ז'-י'. מקצוע ההוראה (עבור מסלול ז'-י') יצוין רק בתעודת ההוראה.
4. **נתיב הוראת המקצוע**: הלימודים מקנים תואר שני בהוראת המקצוע (M.Teach.) במסלול העל-יסודי (ז'-יב'), ותעודת הוראה במקצוע במסלול העל-יסודי (ז'-יב'). מקצוע ההוראה והמסלול העל-יסודי (ז'-יב') יצוינו גם בתואר וגם בתעודת ההוראה.

- **המסלול היסודי**: הלימודים במסלול היסודי יתקיימו בשני הנתיבים: **1. נתיב ההוראה 2. נתיב הוראת המקצוע**, והיקפם הכולל הוא 34 ש"ש במסלול עם תזה או 40 ש"ש במסלול ללא תזה.
- **נתיב ההוראה**: הלימודים מקנים תואר שני בהוראה (M.Teach.) במסלול היסודי (א'-ו') ותעודת הוראה ב"הוראה כוללת" במסלול. מקצוע ההוראה (עבור מסלול א'-ו') יצוין רק בתעודת ההוראה.
- **נתיב הוראת המקצוע**: הלימודים מקנים תואר שני בהוראת המקצוע במסלול היסודי (א'-ו') ותעודת הוראה במקצוע ההוראה למסלול היסודי (א'-ו'). מקצוע ההוראה והמסלול היסודי (א'-ו') יצוינו גם בתואר וגם בתעודת ההוראה.

¹⁷ בנוסף לאפשרות הקיימת (ארבעה סמסטרים כולל סטאז') ניתן גם להציע שלושה סמסטרים כולל סמסטר קיץ. ההתמחות (סטאז' וסדנת הסטאז') לא יכללו במהלך לימודי התואר ויתקיימו אחריו.

● **מסלול הגיל הרך:** הלימודים יהיו רק בנתיב ההוראה. בתום לימודיו מקבל הסטודנט תואר שני בהוראה (M.Teach.) במסלול הגיל הרך ותעודת הוראה לגיל הרך, והיקפם הכולל הוא 34 ש"ש במסלול עם תזה או 40 ש"ש במסלול ללא תזה.

● **מסלול החינוך המיוחד:** הלימודים יהיו רק בנתיב ההוראה. הלימודים במסלול זה מקנים תואר שני בהוראה (M.Teach.) במסלול החינוך המיוחד ותעודת הוראה בחינוך המיוחד, והיקפם הכולל הוא 34 ש"ש במסלול עם תזה או 40 ש"ש במסלול ללא תזה.

● **המסלול הרב-גילאי:** הלימודים במסלול יהיו רק בנתיב הוראת המקצוע והיקפם הכולל הוא 34 ש"ש במסלול עם תזה או 40 ש"ש במסלול ללא תזה. הלימודים במסלול זה מקנים תואר שני ותעודת הוראה בהוראת המקצוע בציון הכיתות הרלוונטיות. מקצוע ההוראה והמסלול הרב-גילאי יצוינו גם בתואר וגם בתעודת ההוראה.

1. למוסדות יתאפשר להציע תוכניות לימודים ייחודיות ומגוונות בהתאמה לתרבות ולחזון המוסד האקדמי וזאת בכפוף לתנאים הבאים:

1. על תוכנית הלימודים לתואר שני בהוראה במסגרת לימודים משולבת עם תעודת הוראה לעמוד בזיקה לרכיבי הלימוד בחינוך והוראה המחייבים שנקבעו במסגרת מסמך זה.

2. ההכשרה הקלינית והיקפה יהיו בהתאם למפורט בפרק ההכשרה הקלינית ראו פרק 5. ההכשרה הקלינית יכולה להתפרס על פני שנה אחת בלבד. בחינוך המיוחד ובגיל הרך ההכשרה הקלינית תתפרס על פני שנתיים ותכלול את חטיבות הגיל השונות ודגמים שונים של מסגרות.

3. מוסד יוכל להציע קורסים משותפים לשני הנתיבים השונים. ההבדלים בין הנתיבים נעוצים בדגשים השונים בתוכניות הלימודים: תוכנית לימודים לתואר שני בהוראה תכלול, בין היתר, היצע גדול יותר של קורסים בתחום החינוך. תוכנית לימודים לתואר שני בהוראת המקצוע תכלול, בין היתר, מקבץ לימודים (הרחבה והעמקה) בתחום הדעת של המקצוע כמו גם חינוך והוראת המקצוע.

4. הסגל המלמד בתוכנית תואר שני בהוראה (M.Teach.) יעמוד בדרישות המפורטות בפרק 10 "סגל ההוראה".

5. על תוכנית הלימודים לתואר מוסמך בהוראה לעמוד בכל החלטות המל"ג באשר ללימודים לתואר שני.

הגשת בקשה לפתיחת תוכניות לימודים חדשות לקראת תואר שני בהוראה/בהוראת המקצוע, תתאפשר על פי הכללים ודרישות המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) לכל המוסדות האקדמיים המכשירים להוראה:

1. בתחומים ובמסלולי הגיל שבהם יש למוסד אישור המל"ג להעניק תואר ראשון משולב תעודת הוראה.
2. בתחומים ובמסלולי הגיל שבהם העניק המוסד עד כה תעודת הוראה בנפרד מהתואר (לימודי תעודה).

טבלה 18: תואר שני בהוראה (M.Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול העל-יסודי

נתיב הוראת המקצוע (ז'-יב') עם תזה	נתיב הוראת המקצוע (ז'-יב') ללא תזה	נתיב הוראה (ז'-י') עם תזה	נתיב הוראה (ז'-י') ללא תזה	
				רכיבי לימודים
18 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	18 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	18 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	18 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	חינוך והוראה - כולל: א. רכיבי לימודי תעודת הוראה ב. סמינריון בחינוך
2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	מתודולוגיה מחקרית
-----	2 ש"ש (לפחות) בהוראת המקצוע	-----	2 ש"ש (לפחות) בהוראה, למידה והערכה	סמינריון אמפירי מתקדם משולב בהתנסות
6 ש"ש (לפחות) ידע דיס' 4 ש"ש (לפחות) ידע בהוראת הדיסציפלינה	6 ש"ש (לפחות) ידע דיס' 4 ש"ש (לפחות) ידע בהוראת הדיסציפלינה	10 ש"ש (לפחות) מתוכן 3 ש"ש (לפחות) בהוראת המקצוע	10 ש"ש (לפחות) מתוכן 3 ש"ש (לפחות) בהוראת המקצוע	הרחבת הידע בלמידה, הוראה והערכה
-----	4 ש"ש	-----	4 ש"ש	הרחבה נוספת מרכיבי הלימודים

	-----		-----	עבודת גמר מחקרית
30 ש"ש	36 ש"ש	30 ש"ש	36 ש"ש	סה"כ

טבלה 19: תואר שני בהוראה (M.Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול היסודי

<u>רכיבי לימודים</u>	<u>נתיב הוראה (א-ר') ללא תזה</u>	<u>נתיב הוראה (א-ר') עם תזה</u>	<u>נתיב הוראת המקצוע (א-ר') ללא תזה</u>	<u>נתיב הוראת המקצוע (א-ר') עם תזה</u>
חינוך והוראה - כולל: א. רכיבי לימודי תעודת הוראה ב. סמינריון בחינוך	22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)
מתודולוגיה מחקרית	2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)
סמינריון אמפירי מתקדם משולב בהתנסות במסלול הגיל הנלמד	2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	-----	-----
הרחבת הידע בלמידה, הוראה והערכה	10 ש"ש (לפחות) בינתחומי/חינוך	10 ש"ש (לפחות) בינתחומי/חינוך	6 ש"ש (לפחות) ידע דיסי' 4 ש"ש (לפחות) ידע בהוראת הדיסציפלינה	6 ש"ש (לפחות) ידע דיסי' 4 ש"ש (לפחות) ידע בהוראת הדיסציפלינה
הרחבה נוספת מרכיבי הלימודים	4 ש"ש	4 ש"ש		
עבודת גמר מחקרית	-----	-----		
סה"כ	40 ש"ש	40 ש"ש	34 ש"ש	34 ש"ש

טבלה 20: תואר שני בהוראה (M.Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול הגיל הרך/החינוך המיוחד

<u>רכיבי לימודים</u>	<u>נתיב הוראה ללא תזה</u>	<u>נתיב הוראה עם תזה</u>
חינוך והוראה - כולל: א. רכיבי לימודי תעודת הוראה ב. סמינריון בחינוך	22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית*)	22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית*)

2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	מתודולוגיה מחקרית
-----	2 ש"ש (לפחות)	סמינריון אמפירי מתקדם משולב בהתנסות במסלול הגיל הנלמד
10 ש"ש (לפחות) בינתחומי/חינוך	10 ש"ש (לפחות) בינתחומי/חינוך	הרחבת הידע בלמידה, הוראה והערכה
	4 ש"ש	הרחבה נוספת מרכיבי הלימודים
	-----	עבודת גמר מחקרית
34 ש"ש	40 ש"ש	סה"כ

* במסלול הגיל הרך ההכשרה הקלינית תכלול גם את גילאי לידה - שלוש

טבלה 21: תואר שני בהוראת המקצוע (M. Teach.) משולב תעודת הוראה במסלול הרב-גילאי¹⁸

<u>נתיב הוראת המקצוע עם תזה</u>	<u>נתיב הוראת המקצוע ללא תזה</u>	<u>רכיבי לימודים</u>
22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	22 ש"ש (מתוכן 12 ש"ש הכשרה קלינית)	חינוך והוראה – כולל: א. רכיבי לימודי תעודת הוראה ב. סמינריון בחינוך
2 ש"ש (לפחות)	2 ש"ש (לפחות)	מתודולוגיה מחקרית
-----	2 ש"ש (לפחות)	סמינריון אמפירי מתקדם משולב בהתנסות בהוראת הדיסציפלינה
6 ש"ש (לפחות) ידע דיסציפלינרי 4 ש"ש (לפחות) ידע בהוראת הדיסציפלינה	6 ש"ש (לפחות) ידע דיסציפלינרי 4 ש"ש (לפחות) ידע בהוראת הדיסציפלינה	הרחבת הידע בלמידה, הוראה והערכה
	4 ש"ש	הרחבה נוספת מרכיבי הלימודים
	-----	עבודת גמר מחקרית
34 ש"ש	40 ש"ש	סה"כ

¹⁸ במסלול הרב-גילאי ניתן לקבל הסמכה להוראה עד כיתה י"ב.

סגל ההוראה בלימודי ההכשרה להוראה

בראש כל אחד ממסלולי הגיל להכשרה להוראה ו/או בראש כל אחת מתוכניות הלימודים לתואר ראשון או שני או לימודי תעודת הוראה יש להעמיד איש סגל בכיר ליבתי (הגדרה של חבר סגל ליבתי כמשמעותה בהחלטות מל"ג).

- **סגל הוראה בתחומי הדיסציפלינה**

סגל ההוראה המלמד את תחומי הדיסציפלינה במסגרת לימודים לקראת תואר ראשון "בוגר בחינוך והוראה": בתוכנית חד-חוגית נדרשים לפחות שלושה אנשי סגל ליבתי במוסד, שהינם מהתחום המבוקש, ובתוכנית דו-חוגית נדרשים לפחות שני אנשי סגל ליבתי במוסד בכל אחד משני התחומים המבוקשים (בהתאם להחלטות מל"ג המתעדכנות מעת לעת).

- **סגל הוראה בתחומי החינוך וההוראה**

חברי הסגל של לימודי החינוך וההוראה (בכל אחד ממסלולי הגיל השונים: הגיל הרך, היסודי, העל-יסודי, החינוך המיוחד והרב גילאי), יהיו ממגוון תחומי התמחות בחינוך הרלוונטיים להכשרה להוראה (מדעי החינוך, פדגוגיה, דידקטיקה, מתודיקה דיסציפלינארית והכשרה קלינית). על הסגל להיות בעל אוריינטציה חינוכית, להיות מעורב במחקר בתחומי ההוראה-למידה-הערכה וההכשרה להוראה, ולהתייחס להוראה על היבטיה הרחבים (חברתיים, תרבותיים, ערכיים, ועוד). מבין המרצים המלמדים את לימודי החינוך וההוראה - בכל מסלול גיל - יהיו לפחות שלושה חברי סגל בכירים ליבתיים מדרגת מרצה ומעלה, רצוי בעלי ניסיון בעבודה במערכת החינוך בתחום הגיל בו הם עוסקים.

- **סגל הוראה בהכשרה קלינית להוראה**

חברי הסגל העוסקים בדידקטיקה ובהכשרה קלינית יהיו בעלי תואר שני לפחות, תעודת הוראה/רישיון הוראה וניסיון קודם בעבודה במערכת החינוך הרלוונטית לתחום ההתמחות. השינוי במהות ובמבנה ההתנסות מחייב היערכות במוסדות האקדמיים ומינוי בעלי תפקידים שיובילו וינהלו את ההכשרה הקלינית כמפורט [בפרק 5 הכשרה קלינית להוראה](#).

- **סגל הוראה בקורס "חקר יישומי של מעשה ההוראה" (התמחות אקדמית בהוראה) במסלול הישיר לתואר שני**

חברי הסגל יהיו בעלי תואר שלישי, תעודת הוראה ו/או ניסיון בעבודה במערכת החינוך של 5 שנים לפחות ועל פי הקריטריונים שנקבעו בהחלטות המל"ג לסגל המלמד בתואר השני.

- **סגל הוראה בלימודי תואר שני בהוראה (M.Teach.)**

בתוכניות לימודים לתואר שני בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה על הסגל לעמוד במלוא התנאים הפורמאליים שקבעה המל"ג באשר לקיומם של לימודים לתואר שני (מחקרי ולא מחקר) במוסדות להשכלה גבוהה. בשל אופיים הייעודי והפרופסיונאלי של לימודי ההוראה, יוכלו ללמד גם מורים בעלי מוניטין בתחומם (בעלי מקצוע מעולים שהשיגיהם המיוחדים בהוראה או בפיתוח פדגוגי הקנו להם מוניטין ייחודי בלימודי ההכשרה להוראה) גם אם אין הם בעלי תואר שלישי, ובלבד שהם מוכשרים להנחיל לסטודנטים ידע הנסמך על הניסיון שצברו בתחום הפדגוגי המקצועי שהוא תחום התמחותם.

11. תנאי הקבלה, תנאי מעבר וסיום

1. נוכח חשיבות מקצוע ההוראה לחברה הישראלית יש להגדיר גיוס מועמדים איכותיים להכשרת עובדי הוראה כצורך לאומי.
2. המועמדים יתקבלו על פי תנאי קבלה לתוכניות הכשרה להוראה במסגרת תואר ראשון בהוראה: זכאות לתעודת בגרות ישראלית או תעודה שוות ערך וכן עמידה בקריטריונים נוספים, כמפורט בסעיף 3 להלן:
3. מועמדים להכשרה להוראה (לתואר ראשון, לתואר שני ולתעודת הוראה) יתקבלו לאחר בדיקת התאמה לעסוק במקצוע ההוראה באמצעות כלי מיון רלוונטיים. כלי מיון אלה יבדקו את מידת ההתאמה של היכולת הקוגניטיבית, הרגשית, השפתית, החברתית וההתנהגותית של המועמדים למקצוע ההוראה, ולעמידה בדרישות התואר הראשון והשני. מומלץ שמוסדות ישתפו פעולה בפיתוח כלי מיון יצירתיים לבדיקת התאמה להוראה, לכלל המועמדים ללימודי הכשרה.
4. יש להעלות בהדרגה את תנאי הקבלה להכשרה להוראה, ולאפשר מסלולי קבלה חלופיים.
5. הוועדה ממליצה לקבוע מנגנון שבמסגרתו יתעדכנו תנאי קבלה רוחביים (מומלץ אחת לשנתיים), על ידי נציגות של המועצה להשכלה גבוהה עם נציגות של ראשי המוסדות להכשרה להוראה (מכללות ואוניברסיטאות), ובהתייעצות עם נציגות משרד החינוך. ניתן לקבוע תנאי קבלה רוחביים רק באמצעות המל"ג.
6. בתוכנית הכשרה להוראה לתואר שני "מוסמך בחינוך" (M.Ed.): סטודנטים יהיו במעמד מן המניין רק לאחר סיום כל החובות לתעודת ההוראה ותואר ראשון בציון ממוצע של 80 לפחות.
7. בתוכניות הכשרה להוראה במסגרת תואר שני "מוסמך בהוראה" ו"מוסמך בהוראת הדיסציפלינה" (M.Teach.): המוסד יקבל סטודנטים בעלי תואר אקדמי ראשון בציון ממוצע של 80 לפחות. לבעלי תואר אקדמי ראשון בתחומי מדעי הטבע, מדעי החיים והמדעים המדויקים וההנדסה, ציון ממוצע לקבלה יהיה 75 לפחות. סטודנטים חסרי רקע בתחומים רלוונטיים או בעלי רקע חלקי יידרשו לעמוד בהצלחה בתוכנית של לימודי השלמה עם ממוצע ציונים 80 לפחות, לרבות השלמות בתחום הדיסציפלינארי (ראו פרק 12: השלמות דיסציפלינאריות נדרשות והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי הכשרה להוראה).
8. הכשרה לקראת לימודי תעודת הוראה: קבלה ללימודי תעודת הוראה מותנית בציון ממוצע של 75 לפחות בתחום הדעת או 70 במדעי החיים והמדעים המדויקים וההנדסה. מוסד יהיה רשאי לקבל על תנאי גם סטודנטים משנה ב' ללימודיהם לתואר הראשון, ובלבד שעברו בדיקת התאמה לעסוק במקצוע ההוראה. קבלת תעודת ההוראה מותנית בסיום כל החובות הלימודיים לתואר.
9. לימודי השלמה נדרשים לקבלת תעודת הוראה לאקדמאים: מוסד יוכל לקבל בעלי תואר אקדמי המעוניינים להכשיר את עצמם להוראה בתחום שאין להם בו תואר אקדמי או שהם בעלי רקע חלקי לתחומים שיש למוסד הסמכה להעניק תואר בהוראת התחום. קבלה ללימודי תעודת ההוראה מותנית בציון ממוצע של 75 לפחות בתחום הדעת או 70 במדעי החיים, במדעים המדויקים ובהנדסה. מוסד יכול לקבל מורים בפועל בעלי תואר ראשון ומעלה בעלי תעודת הוראה המעוניינים להוסיף מקצוע הוראה חדש או/ו הרחבת הסמכה למסלול גיל נוסף (ראו פרק 14: תעודת הוראה נוספת/הרחבת הסמכה).
10. במהלך כל תקופת ההכשרה תיבדק התאמת הסטודנט למקצוע ההוראה. על מוסד ההכשרה לכלול נהלי מעקב ובקרה בתקנון הלימודים וליידע את הסטודנטים לגבי נהלים אלה.
11. בלימודי הכשרה להוראה במסגרת לימודי תואר "בוגר בחינוך והוראה" B.Ed., ניתן יהיה לשקול, במקרים חריגים עד 10% מכול מחזור, בהם נמצא כי הסטודנט אינו מתאים להוראה אך עמד בדרישות האקדמיות האחרות, לאפשר לסטודנט לקבל את התואר האקדמי בלבד ללא תעודת ההוראה.
12. קבלת תעודת ההוראה מותנית בהגעה לרמת "פטור" בלימודי אנגלית למטרות אקדמיות ובסיום חובות הלומד לתואר ולימודי ההכשרה להוראה.

12. השלמות דיסציפלינאריות נדרשות והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי ההכשרה להוראה

1. השלמות דיסציפלינאריות ללימודי ההכשרה להוראה

ללימודי הוראה יכולים להתקבל תלמידים או בוגרי חוגי הלימוד המתאימים למקצועות ההוראה. אין חובה להיות בעל רקע אקדמי בחינוך כדי ללמוד לימודי הוראה, אך כן נדרש רקע אקדמי דיסציפלינארי מתאים, למקצוע ההוראה המבוקש.¹⁹ בעלי תארים אקדמיים שאין להם רקע דיסציפלינארי רלוונטי להוראת המקצוע המבוקש, יתקבלו על תנאי ללימודי ההכשרה להוראה בכפוף להצלחה בקורסי השלמה בתחום הדעת. לימודי השלמה יוכלו להתקיים במקביל ללימודי ההוראה אך קבלת תעודת ההוראה/התואר השני מותנים בסיום חובות השלמה, כמפורט להלן. **הבסיס לחישוב שעות השלמה הוא ע"פ מבנה החוג הקיים במוסד, דו-חוגי או חד-חוגי, וזאת על פי אישור המל"ג:**

1. בעלי תארים אקדמיים דיסציפלינאריים שלא בתחום מקצוע ההוראה המבוקש ישלימו את לימודי הדיסציפלינה בהיקף של 75% לפחות מהיקף לימודי החוג בתואר הראשון של מקצוע ההוראה המבוקש.
2. בעלי תארים אקדמיים קרובים למקצוע ההוראה המבוקש, ישלימו את לימודי הדיסציפלינה בהיקף של 50% לפחות מהיקף לימודי החוג בתואר הראשון של המקצוע המבוקש.
3. בתחומים בעלי צורך לאומי, באישור מל"ג ומשרד החינוך, יתאפשר לאקדמאים בעלי ידע מוכח ו/או ניסיון מקצועי מוכח בתחום הדיסציפלינה, להשלים את לימודי הדיסציפלינה בהיקף של 50% לפחות מלימודי החוג בתואר הראשון של המקצוע המבוקש במוסד.

לימודי השלמה בסעיפים א, ב, ג, לעיל לוקחים בחשבון את המטען האקדמי והידע הצבור אתו באים ללימודי ההכשרה להוראה מועמדים בעלי תואר ראשון, שני ושלישי. לכן ניתן לאפשר למוסד להשכלה גבוהה לתת לסטודנטים פטור מקורסי השלמה בגין קורסים אקדמיים אשר נלמדו בעבר (גם אם לא במסגרת תואר בתחום הדעת להוראת המקצוע המבוקש), רק בתנאי שהקורסים זהים ברמתם האקדמית לאלו שנדרשים במסגרת לימודי השלמה. בנוסף ללימודי השלמה הדיסציפלינאריים הדרושים להוראת תחום הדעת, במסלול הגיל הרך/יסודי/חינוך מיוחד נדרשות השלמות דיסציפלינאריות גם בלימודי החוג החינוכי במסלול המבוקש כמפורט להלן:

2. הכרה בלימודי החוג לגיל הרך, לחינוך היסודי, ולחינוך המיוחד על בסיס לימודים דיסציפלינאריים קודמים

1. הכרה ללימודי החוג לחינוך לגיל הרך

1. ניתן להכיר עד מחצית (עד 28 ש"ש) מלימודי החוג לחינוך לגיל הרך (מתוך סה"כ: 56 ש"ש) על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי החינוך, כגון: ייעוץ חינוכי, פסיכולוגיה/מדעי ההתנהגות, מדעי הלמידה וההוראה, חינוך מיוחד.

או לחילופין:

2. ניתן להכיר עד שליש (עד 19 ש"ש) מלימודי החוג לגיל הרך (מתוך סה"כ 56 ש"ש) על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי תוכן רלוונטיים כגון: מדעי החברה, מדעי הרוח וב.א. כללי.

2. הכרה ללימודי החוג לחינוך היסודי

- א. ניתן להכיר עד מחצית (עד 15 ש"ש) מלימודי החוג לחינוך יסודי (מתוך סה"כ: 30 ש"ש) על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי החינוך, כגון: ייעוץ חינוכי, פסיכולוגיה/מדעי ההתנהגות, מדעי הלמידה וההוראה, חינוך מיוחד.

או לחילופין:

- ב. ניתן להכיר עד שליש (עד 10 ש"ש) מלימודי החוג לחינוך יסודי (מתוך סה"כ: 30 ש"ש) על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי תוכן רלוונטיים כגון: מדעי החברה, מדעי הרוח וב.א. כללי.

¹⁹ מוסד יוכל להציע לימודי השלמה בתחום התוכן ובתנאי שיש לו הסמכה להעניק תואר אקדמי בתחום או בהוראתו

- 3. הכרה בלימודי החוג לחינוך מיוחד**
- ניתן להכיר עד מחצית (עד 13 ש"ש) מלימודי החוג לחינוך מיוחד (מתוך סה"כ: 26 ש"ש) על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי החינוך, כגון: ייעוץ חינוכי, פסיכולוגיה/מדעי ההתנהגות, מדעי הלמידה וההוראה.
- או לחילופין:**
- ניתן להכיר עד שליש (עד 9 ש"ש) מלימודי החוג לחינוך מיוחד (מתוך סה"כ: 26 ש"ש) על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי תוכן רלוונטיים כגון: מדעי החברה, מדעי הרוח ו.ב.א. כללי.
- 13. פטור מלימודי תעודת ההוראה על בסיס לימודים דיסציפלינאריים אקדמיים קודמים**
- א. ניתן לפטור עד מחצית מלימודי תעודת ההוראה **העיוניים** על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי **החינוך** (כגון: ייעוץ חינוכי, מדעי הלמידה וההוראה, חינוך מיוחד, חינוך לגיל הרך/התפתחות הילד). כמו כן, ניתן לפטור עד מחצית מלימודי תעודת ההוראה **הקליניים** על בסיס לימודים אקדמיים קודמים שנלמדו בנסגרת התואר ואשר חופפים לתכנית הלימודים בלימודי תעודת ההוראה.
- או לחילופין:**
- ב. ניתן לפטור עד שליש מלימודי תעודת ההוראה **העיוניים** על בסיס לימודים אקדמיים קודמים בתחומי **תוכן רלוונטיים** (כגון: מדעי החברה, מדעי הרוח, ו.ב.א. כללי).
- או לחילופין:**
- ג. ניתן לפטור עד שליש מלימודי תעודת ההוראה **העיוניים** לבעלי תואר שני/תואר שלישי או לסטודנטים במסלול לימודים לתואר שני או לתואר שלישי.
- 14. תעודת הוראה נוספת לאקדמאים בעלי תעודת הוראה ("הרחבת הסמכה")**
- מבוא:**
אקדמאים בעלי תעודת הוראה המבקשים לקבל הסמכה לתעודת הוראה נוספת בתחום הוראת מקצוע נוסף או במסלול גיל נוסף או בשילוב ביניהם, ישלימו לימודיהם והכשרתם על פי העקרונות הבאים.
- א. עקרונות**
- א. **מקצוע הוראה נוסף** – יש להשלים ידע דיסציפלינארי (**ראו פרק 12: השלמות דיסציפלינאריות נדרשות והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי הכשרה להוראה**).
- ב. **מסלול גיל נוסף או הרחבה לחינוך מיוחד** יכלול את הרכיבים הבאים:
- א. מתודיקה וחינוך מותאם למסלול הגיל: לפחות 3 ש"ש.
 - ב. הכשרה קלינית במסלולים גיל רך, יסודי, חינוך מיוחד ורב גילאי: לפחות 9 ש"ש;
 - ג. הכשרה קלינית במסלול העל-יסודי: לפחות 6 ש"ש.
- סה"כ מתודיקה, חינוך והכשרה קלינית:** במסלול העל-יסודי לפחות 9 ש"ש ובכל יתר המסלולים לפחות 12 ש"ש.
- ג. הרחבת תחום מקצוע הוראה נוסף והרחבת חטיבת גיל נוספת: סה"כ השעות הנדרשות הן צירוף של סעיפים א1 ו-2 לעיל.
- ב. יישום העקרונות**
- א. הרחבת תעודת הוראה **למסלול יסודי** באותו תחום הוראה או בתחום הוראה קרוב:²⁰
1. **השלמות לחוג לחינוך יסודי על פי הפירוט בפרק 12: השלמות דיסציפלינאריות נדרשות לאקדמאים במסגרת לימודי הכשרה להוראה.**
 2. תעודת הוראה נוספת למסלול היסודי מחייבת את מלוא השעות במתודיקה, חינוך והכשרה קלינית. דהיינו: 12 ש"ש לפחות (כמפורט בסעיף א.2. לעיל).
- ב. הרחבת תעודת הוראה **למסלול העל-יסודי**
1. **השלמות לתחום מקצוע הוראה נוסף** - השלמת ידע דיסציפלינארי - **ראו פרק 12: השלמות דיסציפלינאריות נדרשות לאקדמאים במסגרת לימודי הכשרה להוראה.**
 2. תעודת הוראה נוספת למסלול העל-יסודי מחייבת את מלוא השעות במתודיקה, חינוך והכשרה קלינית. דהיינו: 9 ש"ש לפחות (כמפורט בסעיף א.2. לעיל).
- 3.
- ג. **הרחבת תעודת הוראה לגיל הרך**
- **השלמות לחוג לחינוך לגיל הרך** - (**ראו פרק 12: השלמות דיסציפלינאריות נדרשות והכרה בלימודים דיסציפלינאריים קודמים לאקדמאים במסגרת לימודי הכשרה להוראה**). תעודת הוראה נוספת למסלול הגיל הרך מחייבת את מלוא השעות במתודיקה, חינוך והכשרה קלינית (ההתנסות תכלול גם את גילאי לידה-שלוש). דהיינו 12 ש"ש לפחות (כמפורט בסעיף א.2. לעיל).

²⁰ המשלימים תעודת הוראה נוספת למסלול היסודי בתחום הוראה שאינו קרוב - ישלימו בנוסף גם את לימודי ההשלמה הדיסציפלינאריים הדרושים להוראת תחום הדעת כמפורט בפרק 12 השלמות דיסציפלינאריות והכרה בלימודים אקדמיים קודמים.

- הרחבת הסמכה להוראה לכיתות א'– ב': השלמת 12 ש"ש לפחות. בין הנושאים שחובה לעסוק בהם: הוראת הקריאה והוראת החשבון וכן התנסות קלינית בשכבת הגיל (בכיתות א'–ב') לפחות 4 ש"ש.
 - ד. **הרחבת תעודת הוראה לחינוך מיוחד**
 - השלמות לחוג לחינוך מיוחד [ראו פרק 12: השלמות דיסציפלינאריות לאקדמאים במסגרת לימודי הכשרה להוראה.](#)
 - תעודת הוראה נוספת לחינוך המיוחד (6-21) מחייבת את מלוא השעות במתודיקה, חינוך והכשרה קלינית. דהיינו: 12 שעות לפחות (כמפורט בסעיף א.2. לעיל).
 - ה. **הרחבת תעודת הוראה למסלול הרב גילאי**
 - א. הרחבת תחום מקצוע הוראה נוסף - [ראו פרק 12: השלמות דיסציפלינאריות לאקדמאים במסגרת לימודי הכשרה להוראה.](#)
 - ב. תעודת הוראה נוספת למסלול הרב גילאי מחייבת את מלוא השעות במתודיקה, חינוך והכשרה קלינית. דהיינו: 12 ש"ש לפחות (כמפורט בסעיף א.2. לעיל).
15. **תכניות ייחודיות**
- א. **תוכנית הלימודים למצוינים במסלול ישיר לתואר שני**
1. תוכניות הלימודים להכשרה להוראה במתכונת ייחודית ומואצת לסטודנטים מצטיינים במסלול ישיר לתואר שני בהוראה תכלול לימודים לתואר ראשון עם תעודת הוראה, ולימודי תואר שני בתחומים שיקדמו את המומחיות הדיסציפלינארית והפדגוגית. כגון: הוראה ולמידה והוראת המקצוע.
 2. תוכנית הלימודים תתקיים במשך 4 שנים (9 סמסטרים) במתכונת הבאה: שישה סמסטרים לתואר ראשון ותעודת הוראה, ו- 3 סמסטרים (כולל סמסטר קיץ) לתואר שני.
 3. הסטודנטים יסיימו את מכסת ההכשרה המעשית הנדרשת לקבלת תעודת הוראה במהלך הלימודים לתואר הראשון. קבלת תלמידים "כסטודנטים מן המניין" לתואר השני תהיה רק לאחר סיום כל החובות לתואר הראשון.
- ב. **תוכניות לקבוצות ייחודיות**
- מגוון מתכונות ייחודיות המתקיימות כיום לקבוצות לומדים בעלי רקע מקצועי ו/או חינוכי ימשיכו להתקיים בהלימה לעקרונות המתווים במסמך, ובכללן פיתוח תוכניות חדשות ייחודיות באישור המל"ג. עקרונות המתווים מחייבים לעמוד ברכיבי הליבה, בהיקף הלימודים הנדרש, ובהשלמות הנדרשות. כל שינוי מעקרונות המתווים מחייב אישור של המל"ג.
16. **חינוך בלתי פורמאלי/חינוך קהילתי-חברתי/קידום נוער, ועובד חינוך**
- היקף לימודי החוג: 26 ש"ש, והכשרה מעשית 30 ש"ש לתעודת עובד חינוך ותעודת הוראה, או 24 ש"ש לתעודת עובד חינוך בלבד. **ההתנסות המודרכת במסלול לחינוך בלתי פורמלי נמשכת לאורך כל שנות הלימוד בארגונים העוסקים בחינוך בלתי פורמלי/ חינוך קהילתי חברתי/קידום נוער ומלווה בסדנה.** להלן מסלולי הלימוד:
1. **מסלול "עובד חינוך" (ללא תעודת הוראה)**
הקורסים התיאורטיים כוללים לימודי יסוד בתחומי סוציולוגיה, פילוסופיה, חינוך והכרת החברה הישראלית על ארגוני החינוך הבלתי פורמלי המייחדים אותה. במסגרת הסדנאות מפתחים הסטודנטים מיומנויות בתחום הנחיית קבוצות, הכרת הארגון והעבודה הקהילתית. במסגרת ההכשרה המעשית מכירים הסטודנטים ארגונים מגוונים של החינוך הבלתי פורמלי ומתנסים בקידום פרויקטים מעשיים בתוכם. לימודי חינוך בלתי פורמלי/חינוך קהילתי חברתי/קידום נוער נמשכים שלוש שנים ובסיומם מוענק תואר "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) ותעודת "עובד חינוך" מטעם משרד החינוך.
 2. **מסלול משולב עם תעודת הוראה לבית הספר היסודי/ העל-יסודי**
ניתן לשלב לימודי חינוך בלתי פורמאלי/קהילתי-חברתי/קידום נוער עם לימודי תעודת הוראה לבית הספר היסודי/ העל-יסודי במקצוע התמחות מסוים. הלימודים במסלול מחייבים את מלוא הדרישות בלימודי ההכשרה להוראה למסלול היסודי/העל-יסודי. משך הלימודים שלוש שנים ובסיומם מוענק תואר "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בחוגים שהסטודנט למד שתי תעודות: תעודת עובד חינוך ותעודת הוראה.
 3. **מסלול משולב עם לימודי חינוך בלתי פורמאלי/קהילתי-חברתי/קידום נוער עם החוג לחינוך מיוחד בשני נתיבים:** האחד – ללא תעודת הוראה, והשני – למטרת הכשרה מקצועית נוספת בחינוך מיוחד (21-6). הלומדים בנתיב השני יידרשו ללמוד את תוכנית הלימודים בחינוך מיוחד במתכונת דו-חוגית. בסיום הלימודים בנתיב השני מוענק תואר "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בחוגים שהסטודנט למד ושתי תעודות: תעודת עובד חינוך בקהילה ותעודת הוראה בחינוך מיוחד (21-6).
 4. **מסלול משולב עם לימודים כלליים/ חוג רב- תחומי**
ניתן לשלב לימודי חינוך בלתי פורמאלי/קהילתי-חברתי/קידום נוער עם לימודים כלליים/חוג רב תחומי. משך הלימודים במסלול זה שלוש שנים ומוענק תואר "בוגר בחינוך והוראה" בחינוך בלתי פורמאלי/חינוך קהילתי חברתי/קידום נוער ולימודים כלליים/חוג רב-תחומי ותעודת "עובד חינוך" בלבד.

17. פתיחת תכניות לימודים להכשרה להוראה במכללות האקדמיות לחינוך ובאוניברסיטאות

כל מוסד שמקיים הכשרה להוראה באישור המל"ג יהיה רשאי לבקש פתיחת תכנית לימודים על פי הצעת המוסד האקדמי ולפי אישור ות"ת-מל"ג ובלבד שההכשרה להוראה תתקיים בהתאם לדרישות מתווים אלה.

עקרון זה מחייב את התאמת המתווים שהוצגו במסמך זה גם ללימודי תואר בצירוף לימודי תעודת הוראה המתקיימים באוניברסיטאות. מטרת סעיף זה היא לציין כי יש ליישם באוניברסיטאות את המתווים המפורטים בכל הסעיפים תוך התאמה למבנה והיקף הלימודים הדיסציפלינאריים לתואר אקדמי המקובלים באוניברסיטאות.

ראו פרק 4.3 "אוניברסיטאות: מבנה הלימודים להכשרה להוראה"; פרק 4.2 "מכללות אקדמיות לחינוך: מבנה הלימודים להכשרה להוראה"; פרק 7 "מבנה תוכניות הלימודים לתואר ראשון ותעודת הוראה על פי מסלולים והתמחויות מורחבות"; פרק 9 "מוסמך בהוראה (M. Teach.): תואר שני בהוראה משולב תעודת הוראה".

18. יישום המתווים להכשרה להוראה

1. יישום כל ההנחיות של המתווים בכל המוסדות יחל תוך שלוש שנים ממועד אישור המתווים במל"ג.
2. הדיווח למל"ג על תוכניות הלימודים בהכשרה להוראה על פי המתווים החדשים יהיה על-פי המסלול הגילאי (הגיל הרך, היסודי, העל-יסודי, החינוך המיוחד והרב גילאי). הדיווח יוגש ע"י הראש האקדמי של המוסד ובחתימתו, עפ"י הנהלים וההנחיות של ועדת היישום.

ועדת יישום

- א. תוקם ועדה מקצועית מלווה ליישום המתווה מטעם המל"ג.
- ב. בוועדה יכהנו נציגים מן המכללות האקדמיות לחינוך ומן האוניברסיטאות שמומחיותם בתחומי החינוך, ההוראה והכשרת מורים וגננות, וכן נציג ממועד החינוך (סה"כ 5-7 חברים).
- ג. הוועדה תמונה ל-3 שנים.

תפקידי הוועדה

1. לקבוע נהלים והנחיות ליישום המתווים להכשרה להוראה ולדרכי הגשתם.
2. ללוות ולהציע דרכים ליישום המתווים, קידוםם והתאמתם באמצעות פורומים, סדנאות, ימי עיון וכו'.
3. לעקוב אחר יישום דו"ח ועדת המתווים תוך בדיקת עמידתם של המוסדות במתווים.
4. לרכז ולדון בשאלות עקרוניות, בסוגיות ובעיות העולות מהשטח, ובמידת הצורך להמליץ בפני הות"ת ו/או המל"ג ו/או משרד החינוך בנושאים אלה.

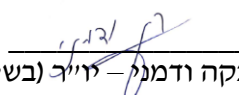
שונות

1. מחזורי לימודים שהחלו לימודיהם לפני מועד תחילת יישום המתווים החדשים יסיימו לימודיהם במתכונת שבה החלו.
2. בכל מוסד יוקם צוות האחראי על גיבוש תוכניות הלימודים ויישומן עפ"י המתווים החדשים.
3. הבדיקה הפורמאלית תיעשה ע"י מזכירות המל"ג שתיידע את ועדת היישום. ועדת היישום תעביר את המלצותיה לוועדת המשנה התחומית לחינוך ולהוראה במל"ג, וזו תהיה אחראית לדווח לות"ת ולמל"ג על יישום ההחלטות בנושא המתווים החדשים.
4. חמש שנים ממועד קבלת ההחלטה תתקיים בחינה במל"ג לצורך בקימו של המסלול הצומח.

תודות

חברי הוועדה מבקשים להודות לכל המוזמנים שהופיעו בפניה ולא לה שפגשו עם יושבות ראש הוועדה, כמו גם לאלה שפנו בכתב על מנת להציג את עמדותיהם. הוועדה מודה לד"ר מיכל גולן מנהלת מכון מופ"ת (לשעבר) ולצוות המכון על מתן אכסניה לשיבות ולד"ר ליאת יוספסברג בן-יהושע וד"ר עמליה רן ממרכז המידע על התמיכה ועל הליווי. כמו כן מבקשים חברי הוועדה להודות לגב' בתיה הקלמן על ליווי וריכוז עבודתה של הוועדה במקצועיות ובמסירות רבה.

חתימות חברי הוועדה**על החתום**

ד"ר רבקה ודמני – יז"ר (בשיתוף)

פרופ' עפרה ענבר – יו"ר (בשיתוף)

ד"ר אורית דרור

פרופ' עלית אלשטיין

פרופ' אורית אלון

ד"ר עלי וותד

פרופ' שרגא פישרמן

פרופ' יעקב יבלון

ד"ר יעל קמחי

מר נח גרינפלד

מר איל רם

מר איל רם

נספח 1: מערך ישיבות הוועדה

(כל הישיבות נערכו במכון מופ"ת אלא אם צוין אחרת):

מס' סידורי	תאריך הישיבה	תיאור
•	26.1.2017	בישיבתה הראשונה של הוועדה הוצג מנדט הוועדה ורקע לעבודת הוועדה. גב' בתיה הקלמן הציגה סקירה היסטורית על תהליך האקדמיזציה של הכשרת המורים משנת 1981 (הדגם המנחה) ועד לשנת 2006 (המתווה הקיים). נדונו יעדים, פרמטרים ומתודות. הועלו אפשרויות בדבר מוזמנים אפשריים. ד"ר עמליה רן (מרכז מידע, מכון מופ"ת) סקרה את המחקרים שנעשו בשנים 2006–2016, ועניינם נקודות החולשה והעוצמה בתהליך יישום תכנית המתווים במוסדות להכשרה להוראה בישראל, הקשיים שליוו את התהליך, אתגרים ואומדנים שונים למידת הצלחת הטמעת התכנית. המחקרים שנסקרו בחנו את הטמעת המתווים בתכניות הלימודים העדכניות, ובעיקר בתכניות לימודים "אלטרנטיביות", את הכשרת המורים למקצועות ייעודיים (מתמטיקה, אנגלית ומדעים) וכן את הכללת הנושאים שונות ושוני תרבותי-לאומי בהכשרת המורים. הסקירה נועדה לסייע לוועדה לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה לבחון את הטמעת התכנית ולהעריך את האתגרים הצפויים לעוסקים בהכשרה להוראה בישראל בעתיד. נקבעו תאריכים לישיבות עתידיות.
•	2.2.2017	ד"ר דניאל שפרלינג (מרכז מידע, מכון מופ"ת) סקר תכניות להכשרת מורים בעולם: חלק ראשון (ארה"ב, סינגפור, פינלנד). התקיים המשך דיון על יעדי הוועדה ומיפוי הנושאים השונים לדיון בהמשך.
•	23.3.2017	ד"ר דניאל שפרלינג (מרכז מידע, מכון מופ"ת) סקר תכניות להכשרת מורים בעולם: חלק שני (אנגליה, קנדה, הולנד, ניו זילנד). בסיכום הסקירה עולה כי אין מודל אחיד או מיטבי של רשות הוראה או גוף הוראה שאחראי על הכשרת מורים, ובכל אחת מהמדינות מתפתחים מודלים בהתאם למאפיינים והצרכים הייחודיים. מוסדות ההכשרה מתאפיינים בצביונם כבעלי אוטונומיה וסמכות בנוגע לסוגיית הכשרת המורים. הוצגה תכנית עבודה מפורטת למפגשים הבאים על פי רשימת הנושאים שהוצעו ע"י החברים (כולל מוזמנים אופציונאליים), וכן חלוקת עבודה בין החברים לפי תחום התמחותם.
•	20.4.2017	פרופ' עלית אולשטיין ומר איל רם הציגו הצעה ראשונה לעדכון המתווה להכשרת מורים לחינוך היסודי כולל הרחבת בסיס תחום הדעת של אוריינות שפתית וחינוך לשוני במסלול זה. ההצעה כללה אבחנה בין הכשרת מחנכי כיתה לבין הכשרת מורים מקצועיים במתמטיקה, מדעים, אנגלית, חני"ג ואמנויות. התקיים דיון אודות מתכונת הלימודים הרצויה בהשתתפות המוזמנים הבאים: פרופ' חנה עזר (לוינסקי), פרופ' מיכל שני (אוניברסיטת חיפה), גב' אתי ססי (משרד החינוך). לדיון הצטרפו גם בעלי תפקידים נוספים מהאגף לחינוך יסודי במשרד החינוך: גב' דליה הלוי, גב' דורית לחיאן, גב' גילה קרול, וגב' דורית נריה. גב' אתי ססי הציגה נתונים, רפורמות ותמונת מצב של בתי הספר היסודיים ופרופיל של המורים ביסודי. מצד ההכשרה הוצגה ע"י איל רם תמונת מצב עדכנית אשר כללה נתונים והתפלגות של סטודנטים סדירים שנה א' בזיקה למבנה הלימודים הדיסציפלינאריים (כמחצית לומדים במבנה דו-חוגי כללי). הודגש כי הביקוש למסלול היסודי הנו נמוך ונתוני הקבלה נמוכים ביחס למסלולים אחרים. בתום הדיון מופו הבעיות המרכזיות הקיימות כיום במסלול: אין התמקצעות בחינוך כיתה; אין הכשרה להיות "מנהלי למידה" במאה ה-21; הכשרת המורים בחינוך הלשוני חסרה (שעתיים חובה בלבד); אין הלימה מספקת בין תחומי ההכשרה לבין מה שמורים מלמדים בפועל; מספר וממוצע פרופיל הסטודנטים המגיעים ליסודי נמוך. פרופ' מיכל שני הציגה בהרחבה את הנושא של חינוך לשוני בהכשרת המורים והדגישה כי הוראה היא איכותית כאשר היא מבוססת על ידע תיאורטי עמוק על התפתחות תקינה וידע על סמנים של קשיים התפתחותיים. כמו כן הוראה מחייבת התייחסות לקשת היכולות - ממצטיינים למתקשים. נטען שצריך הבשלה כדי ללמד ילדים ואי אפשר לקצר תהליכים. לעובדה שלוקח זמן להכשיר מורה ביסודי, ולכך שאולי יכולה לסייע הכשרה להוראה בחינוך היסודי ברמת תואר שני.
•	11.5.2017	התקיימה פגישה עם פרופ' תמר אריאב כמי שעמדה בראש הוועדה לקביעת המתווה הקיים. פרופ' תמר אריאב הציגה מבט מחודש על המתווה הקיים מפרספקטיבות מרובות וטענה כי יש לשמור באופן כללי על המסגרת שנקבעה ועל העדכון להיות נקודתי בלבד. התקיים דיון ראשון בנושא ההתנסות המעשית: איל רם, אורית דרוור, קובי יבלון, עלי וותד, הציגו כל אחד הצעות לעדכון הרכיב המעשי במתווה הקיים (כמותית ומהותית).

<p>מופו הסוגיות העיקריות: הסכמה כי יש להפוך את ההכשרה למשמעותית יותר עבור פרחי ההוראה; הכשרה להוראה באופן המסורתי – מדגישה את הפן האקדמי-תיאורטי ופחות את הפן היישומי-התנהגותי; המתווה הקיים צמצם במספר השעות הניתן במהלך ההכשרה לעבודה מעשית בהשוואה ללימוד האקדמי; קיים קשר רופף יחסית בין המורה המאמן בבית-הספר והמדריך הפדגוגי במוסד המכשיר; העדר קריטריונים ברורים לבחירה ולהכרה במוסדות חינוך הראויים להיות מוסדות מורשי-התנסות. הוועדה נפגשה עם מר גיל חדש (מנהל תכנית "אקדמיה-כיתה" מכון מופ"ת) וקיבלה סקירה מקיפה על תכנית "אקדמיה-כיתה" בהובלת מכון מופ"ת ומשרד החינוך (מודל התנסות המחזק את השותפות בין האקדמיה לבין בתי הספר והמחוזות). לדיון על תכנית "אקדמיה כיתה" הצטרף ד"ר איתן סימון ממכללת אוהלו.</p>	<p>15.6.2017</p>	<p>•</p>
<p>התקיים המשך דיון בנושא ההתנסות המעשית והוצגה הצעתו של שרגא פישרמן. כמו כן נמשך הדיון בנושא המסלול היסודי.</p> <p>קובי יבלון ואורית דרור הציגו הצעה לעדכון המתווה להכשרת מורים לחינוך בגיל הרך וזאת בהמשך לדו"ח הוועדה מטעם המל"ג, בראשות פרופ' דורית ארם, להערכת איכות תכניות הגיל הרך במכללות לחינוך. בהתאם לממצאי הוועדה להערכת איכות, סוכם לאמץ את מסקנות הוועדה שעיקרן: העלאת סף הקבלה; בכל תוכנית לימודים לגיל הרך יהיו לפחות ארבעה חברי סגל בדרגת מרצה ומעלה שתחום מחקרם בגיל הרך ומועסקים ב-50 אחוזי משרה לפחות בתוכנית (בנוסף למדריכות הפדגוגיות); התנסות תתקיים בכל אחת משנות הלימודים, א-ג, בהיקף של כ-6 שעות שבועיות; ההתנסות תתקיים בטווח גילאים מגוון (לידה עד שש) כולל שנת התנסות במסגרות לגילאי לידה-שלוש; תוכנית הלימודים לגיל הרך תילמד במתכונת חד-חוגית כאשר רובה המכריע קשור לגיל הרך; יש לתגבר את לימודי הלשון וההבעה של הסטודנטיות בשפת האם (עברית/ערבית); על תכניות הלימודים לכלול את תחומי הדעת הבאים: 1. התפתחות וחינוך של תינוקות ופעוטות (לידה-שלוש). 2. שפה: התפתחות שפה, הבעה בעל פה, פיתוח עושר לשוני, גישה לספר וניצני אוריינות; 3. ילדים עם צרכים מיוחדים, משפחותיהם ודרכי שילובם בגן הילדים; 4. משפחה, יחסי הורים ילדים וקשר עם הורים בחברה משתנה ורב תרבותית; 5. ניהול צוות וניהול מסגרת חינוכית; 6. חינוך בגיל הרך בעולם דיגיטלי (כמו ספרים דיגיטליים, משחקי מחשב); 7. תזונה נכונה בגיל הרך; 8. רב-תרבותיות בגיל הרך. 9. מדיניות בחינוך בגיל הרך; 10. קורסים דיסציפלינאריים המתמקדים בגיל הרך (לדוגמה: מדעים לגיל הרך, אומנות לגיל הרך, חשבון לגיל הרך, חינוך גופני לגיל הרך).</p> <p>התקיים דיון בהשתתפות ד"ר מרב תורג'מן מהאגף לחינוך הקדם יסודי במשרד החינוך.</p>	<p>13.7.2017</p>	<p>•</p>
<p>הישיבה הוקדשה לנושא חדשנות ויזמות בהכשרת מורים (בהובלת רבקה ודמני ואורית חזן). הדיון על הנושא נפתח בפאנל בהשתתפות מומחים מתחומי היזמות והחדשנות בחינוך, בהייטק ובעולם העסקי. משתתפי הפאנל:</p> <ul style="list-style-type: none"> • גב' עדי אלטשולר (השתתפה בסקיפ) – מנהלת תחום החינוך בגוגל • פרופ' שמעון עמר – נשיא המכללה האקדמית לחינוך אוהלו • מר יעקב הכט (השתתף בסקיפ) – מייסד החינוך הדמוקרטי בישראל וממקימי ארגון ערי חינוך • גב' גליה רטנר וגב' רבקה גרוסמן ממנהלת האגף מו"פ, בי"ס ניסויים ויוזמות במשרד החינוך <p>כמו כן הצטרפו לדיון: מר נתנאל בר-דוד (חבר צוות חדשנות ועוזר לנשיא מכללת אוהלו), ד"ר אלונה פורקוש (מכללת לוינסקי לחינוך ואוני' תל אביב).</p> <p>נציגות מנהלת אגף מו"פ במשרד החינוך ציינו כי מערכת החינוך הישראלית, ובתוכה הכשרת המורים, זקוקה לשינוי משמעותי, לא לתיקונים קוסמטיים או שיפורים מסוימים, אלא לחשיבה פרדיגמטית מחודשת. רוחות השינוי כבר החלו לנשב בעשור האחרון (למידה משמעותית, הערכה חלופית, חינוך אישי וכו'), אבל עדיין יש כוחות רבי עוצמה שלוחצים לשימור הקיים (בעיקר: מיקוד בידע, במדידה והישגים, בהוראה ממוקדת ידע ומורה, בשימור מבנה השליטה והכוח הקיים של בתי הספר ורמת השליטה המערכתית בהם). אלו השואפים לשינוי מסדר שני, שואלים את עצמם מהו המפתח לכך: מעמד המורה? שכר? ביטול הבגרויות? העצמת האוטונומיה למנהלים? וכו'. בין לבין, אנחנו ממשיכים להכשיר מורים ומורות צעירים לעולם החינוך הקיים ומעט מדי לעולם החינוך העתידי (שדמותו אינה ברורה עדיין).</p> <p>עיקרי המסקנות אשר עלו בדיון בכל הקשור לעדכון המתווה הקיים: הטמעת טכנולוגיות וכלי מדיה חדשים באמצעות פדגוגיות מתאימות בתהליכי למידה, דגש על הכישורים שמערכת החינוך רוצה להקנות לבוגריה לצורך פיתוח רמת התעסוקתיות ועידוד השתלבות מיטבית בחברה ובעולם העבודה של המאה ה-</p>	<p>3.8.2017</p>	<p>•</p>

<p>21, הקמת מרחבי למידה חדשניים ומתקדמים, מעבר למוסד מבוסס-למידה במקום מוסד מבוסס-הוראה או למידה מבוססת-מומחיות, טיפול בסדירויות הקיימות בהכשרה להוראה והשינוי שלהן מהיסוד (כמו סדירויות ההוראה ומערכת השעות, תכניות הלימודים, סדרי המדידה וההערכה), יצירת שיח ואקלים תרבותי של יזמות וחדשנות במוסדות ההכשרה, הקמת מרכזים למחקר ופיתוח של טכנולוגיות למידה נגישות וכלים דיגיטליים להוראה, שיתוף קהילות לומדים מקוונות בתכנון, בפיתוח, בהתנסות ובהערכה של חומרי לימוד דיגיטליים, כולל קורסים רבי משתתפים מסוג MOOC.</p>		
<p>הישיבה הוקדשה לנושא דמות המורה (הוצג ע"י איל רם) ולדיון ראשון בנושא החינוך המיוחד (מובילה את הנושא בוועדה יעל קמחי). לדיון בנושא דמות המורה הוזמן ד"ר איתי אשר מ"מ המדען הראשי במשרד החינוך (ז"ל) אשר הציג את פיתוח מפת הממדים להערכת מורים ומורות. החל משנת הלימודים תשע"ח משמשת מפת הממדים כבסיס לתהליך הערכה מעצבת של מורים ומורות, שהינו חלק מהתנאים לקידום בכל הדרגות (הסכם אופק חדש 2016). ראמ"ה הובילה את פיתוח מפת הממדים תוך שיתוף פעולה הדוק עם מנהל עובדי הוראה, לשכת המדען הראשי, נציגי המנהלים השונים במשרד החינוך, התייעצויות עם גורמים שונים בשטח (מפקחים, מנהלים, מדריכים, מורים ומורות) ומחקרים שבחנו את תהליכי ההערכה המתקיימים בבתי הספר. לדיון בנושא זה הצטרפה גם גבי נעה נווה מאגף מו"פ במשרד החינוך. בשל חשיבות הנושא סוכם להתייחס אילו בהמשך עבודת הוועדה. לדיון בנושא החינוך המיוחד נפגשה הוועדה עם גבי רחלי אברמזון ראש האגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך (תמונת מצב על החינוך המיוחד בבתי הספר); אמיתי שוחט, מנהל תחום שילוב בחינוך - נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים (מערכת הכשרת המורים כיום לא מספיק מכינה את המורים למציאת של שילוב של ילדים מהחינוך המיוחד בחינוך הרגיל); ד"ר אורלי הבל ראש החוג לחינוך מיוחד בלוינסקי (מחקרים שנעשו בנושא בארץ ובעולם מצאו כי מורים שמשולבים בכיתתם ילדים עם צרכים מיוחדים חשים תסכול, חוסר ביטחון עצמי וכעס בכל הקשור ליכולתם לתת מענה לתלמידים אלה. כמו כן מורים כיום לא מספיק מכירים את החידושים הטכנולוגיים שמסייעים לשפר את איכות החיים וחווית הלמידה של ילדי החינוך המיוחד). לקראת הדיון על החינוך המיוחד נשלח נייר עמדה של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בנושא הכשרת מורים לשילוב ילדים עם מוגבלות במערכת החינוך.</p>	<p>14.9.2017</p>	<p>•</p>
<p>המשך דיון על החינוך המיוחד והצגת הצעה לעדכון המתווה (יעל קמחי). דיון ראשון על המסלול העל-יסודי כולל מסלול ישיר לתואר שני. לדיון על המסלול העל-יסודי נפגשה הוועדה עם ראש המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך באותה עת – ד"ר משה ויינשטוק, ועם גבי שפרה סטרוסקי (ממונה על תחום עבודות גמר ומיומנויות ה-21 באגף החינוך העל-יסודי במשרד החינוך). משה וינשטוק ציין כי לעומת היסודי, בבית ספר העל-יסודי המורה הוא מקצועי ומזוהה עם הדיסציפלינה שלו. נדרשת מומחיות עם עדיפות לתואר שני. על התואר השני להתקיים תוך כדי הוראה בשדה, כחלק מהקשר עם השדה.</p>	<p>26.10.2017</p>	<p>•</p>
<p>במסגרת המשך הדיון על יזמות וחדשנות בהכשרת המורים, נפגשה הוועדה עם מולי עדן (יו"ר הוועד המנהל באותה עת של אוניברסיטת חיפה ולשעבר סגל נשיא אינטל העולמית) להרצאה בנושא "אתגרים בחינוך בעידן דיגיטלי" ועם מר ערן דויד (באותה עת מנהל פרויקט מרכזי חדשנות ויזמות באקדמיה מטעם מל"ג-ות"ת) להרצאה בנושא הקמת מרכזי יזמות וחדשנות במוסדות להשכלה גבוה בעידוד ות"ת-מל"ג. במסגרת המשך דיון על הכשרת מורים במסלול העל-יסודי נפגשה הוועדה עם פרופ' דינה תירוש ופרופ' פסיה צמיר (אוניברסיטת תל אביב, הוראת מתמטיקה), עם פרופ' אילת ברעם צברי (טכניון), ד"ר מיכל ציוני (אוניברסיטת בר-אילן) וד"ר ראובן בבאי (אוניברסיטת תל אביב) בנושא הוראת המדעים. כמו כן נפגשה הוועדה עם פרופ' דרור ורמן (באותה עת דיקאן מדעי הרוח באוניברסיטה העברית) לדיון על הכשרת מורים להוראת מדעי הרוח במסלול העל-יסודי באוניברסיטה העברית. עיקרי המסקנות שעלו בדיון: חשוב שהמתווה יהיה גמיש דיו כך שלא יחסמו בפני בעלי תואר ראשון במתמטיקה או במקצועות מדעיים אחרים את האפשרות ללמוד את המקצוע. הדרישה שמורים בתיכון יהיו בעלי תואר ראשון במתמטיקה או במקצוע אחר עתיר מתמטיקה ושיהיו בעלי תעודת הוראה במתמטיקה לבתי הספר העל-יסודיים, היא דרישה חשובה מאוד, הגיונית ומספיקה בשלב הראשון. אותו כנ"ל גם לגבי הוראת המדעים. לצד זה הכרחי שבמהלך שנות ההוראה, ההתפתחות המקצועית של כל מורה למתמטיקה או מדעים תכלול המשך לימודים במתמטיקה/מדעים ובחינוך</p>	<p>30.11.2017</p>	<p>•</p>

<p>מתמטי/מדעי, כמו למשל לימודים לתואר שני בתחום. כמו כן, ולאור המחסור במורים מאמנים מתאימים בשדה במדעים ובמתמטיקה, יש להשאיר למוסדות מספיק גמישות בקביעת הדגם של ההתנסות המעשית. יש לשקול להמליץ על סטאז' דיסציפלינארי. פרופ' ורמן הדגיש שהעלויות הגבוהות של תכנית "רביבים" (תכנית 4 שנתית לסטודנטים מצטיינים במדעי הרוח, אשר בסיומה מקבלים תואר בוגר, תואר מוסמך ותעודת הוראה) לא ישימות במקצועות אחרים.</p>		
<p>ישיבה משותפת בשיתוף פעולה עם תכנית "תקווה ישראלית" בבית הנשיא. במוקד הכינוס עמד הנושא: הכשרת מורים לחיים משותפים במציאות החברתית הישראלית - הצעה לעדכון המתווה הקיים להכשרה להוראה בנושא חינוך אזרחי וחינוך לחיים משותפים. לרשימת המשתתפים המלאה ראה בנספח 2.</p>	<p>21.12.2017</p>	<p>•</p>
<p>המשך דיון בנושא חינוך לחיים משותפים במסגרת הכשרת המורים (בהובלת נוח גרינפלד, שרגא פישרמן, עלי וותד). בתום הדיון סוכם לחייב את הנושא כתחום ליבה במסגרת המתווה. יחד עם זאת תכנונו, היקפו, יישומו ודרכי הוראתו של רכיב זה בתכניות ההכשרה יהיה נתון לשיקול דעתו של כל מוסד ומוסד בהתאם לתרבותו ולחזונו.</p> <p>הצגת התחום של חינוך כיתה כרכיב מחייב בהכשרה בכל אחד מהסלולים (הציג שרגא פישרמן). הדיון התמקד בשאלה כיצד ניתן יהיה לחייב זאת מבלי להגדיל את היקף ההכשרה באופן משמעותי.</p> <p>עמדת הסטודנטים בישראל ביחס לעדכון המתווה הקיים(הציג רם שפע):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. הכשרת מורים משקפת את האופן שבו רצוי שתלמידים ילמדו בבית הספר, כגון הערכה חילופית, הטמעה של שיטות הוראה ולמידה מגוונות (והתאמה של הכשרת מרצים), לימודים אינטר-דיסציפלינאריים, שילוב קורסים מדיסציפלינות שונות. 2. שינוי היחס בין הלימודים הדיסציפלינאריים ללימודי חינוך והוראה, 72% מהסטודנטים ציינו כי חסרה להם היכרות עם מערכת החינוך בישראל. לימודי חינוך והוראה צריכים להוות את רוב שעות הלימודים ולכלול נושאים כגון מאפייני הגיל המודרך, מבנה מערכת החינוך, מוטיבציה ללמידה, שונות לומדים, פדגוגיות חדשנות. 3. למידת חקר מעמיקה במקום למידה שטחית של חומר נרחב. צמצום היקף החומר הנלמד לטובת לימוד ועקרונות רעיונות יסוד בתחום. 4. שינוי תמהיל מבדקי הכניסה לתואר: מבחן אישיות, דינמיקה קבוצתית וראיון אישי כתנאי לקבלה ללימודים. מבדקים ייעודיים בליווי מכון מקצועי. 5. שיקוף וההערכה תכופים במהלך הלימודים – משוב כל סמסטר על ההתקדמות המקצועית בדיסציפלינה ועל התקדמות בפיתוח ה"אני מאמין", כך שמועמדים שאינם מתאימים להוראה ידעו זאת עוד לפני שנה ג'. חשוב במתווה לשקול תחנת יציאה למועמדים שאינם מתאימים. 6. הגדלת שעות ההתנסות המעשית והפיכתן למשמעותית יותר, כולל עבודה מול הורים, מצבי קיצון של תלמידים. הסטודנט ישהה במשך יום לימודים שלם בבית הספר. תחילת ההתנסות צריכה להיות במקביל לשנת הלימודים בבית הספר. 7. הכשרה בנושא סוגיות שנויות בחלוקת בחברה הישראלית ללימודי העשרה והיסוד, כגון מעורבות בחברה הישראלית, מגדר ומיניות וכיו"ב. <p>דיון בנושא החינוך הבלתי פורמאלי וקידום נוער (הציגו בתיה הקלמן ואיל רם). לדיון בנושא החינוך הבלתי פורמלי נפגשה הוועדה עם גב' רות קנולר לוי, מנהלת אגף תכנים במינהל חברה ונוער במשרד החינוך, גב' בלי לודמיר, וגב' חני ארז ממנהל חברה ונוער במשרד החינוך. סוכם לא לשנות את המתווה הקיים כיום בחינוך הבלתי פורמאלי בדגש על גמישות של מתכונת הלימודים. כך שניתן יהיה להמשיך להציע התמחות ראשית לתעודת עובד חינוך מבלי לחייב ללמוד במקביל גם לתעודת הוראה.</p>	<p>11.1.2018</p>	<p>•</p>
<p>מפגש עם מנהלי ביה"ס על דמות המורה הרצוי – בהשתתפות ד"ר שרה זילברשטרום (מנהלת אגף התמחות וכניסה להוראה במשרד החינוך):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. מר בר מעוז טל – מנהל אורט גוטמן נתניה 2. גב' דרור טלי - מנהלת קריית שרת בחולון 3. גב' סמין אביגיל – מנהלת אורט יובלי אריאל 4. מר בני פרל- ראש הישיבה לאמנויות ולמדעים בר-אילן בתל אביב <p>ד"ר שרה זילברשטרום הציגה בפני הוועדה תובנות משלב הכניסה להוראה ביחס לנושאים הדורשים חיזוק משמעותי במסגרת ההכשרה:</p> <p>חיזוק תחום "הנהגת כיתה", "ניהול כיתה" והתמודדות עם בעיות משמעת חיזוק מיומנויות בתחום תקשורת בין אישית, יחסי אנוש מול גורמים שונים</p>	<p>1.2.2018</p>	<p>•</p>

<p>הכנה לתפקיד חינוך כיתה ומנהיגות ולמצבי קצה של תלמידים חיזוק התנסות בהוראה באמצעות בתי ספר מכשירים ומרכזי סימולציה הכשרה ל"הוראה בצמד" עם מורה עמית או תומך הוראה הבניית תרבות של צריכת סופרוויזן (Supervision) כמשאב ויכולת עבודה בצוות הוראה ולמידה משמעותית בדרכי ההוראה של מורי המורים מיקוד בפיתוח מיומנויות השפה העברית אתיקה מקצועית ודילמות אתיות חיזוק הקשר בין תכני ההכשרה לבין המציאות העכשווית במערכת החינוך הכנסת חובת לימודי עזרה ראשונה, זהירות בדרכים, ביטחון ובטיחות אזכור סדנת ההתמחות – סדנת הסטאז' במתווה תעודת ההוראה. חלקה השני של הפגישה הוקדש לדיון על הכשרת אקדמאיים להוראת שפות (עפרה ענבר+ עלית אולשטיין) והכשרה להוראת אמנויות כולל מוזיקה (איל רם). בתחום הוראת השפות סוכם להמתין להמלצות הוועדה מטעם המליג' להערכת איכות תחום הוראת האנגלית במכללות לחינוך והמלצת הוועדה להערכת איכות תחום הוראת הערבית במכללות לחינוך ובהתאם לשקול אימוץ המסקנות. בתחום הוראת המוזיקה, ובהמשך לפניית משרד החינוך בבקשה לאפשר פתיחתן של תכניות לימודים לתעודת הוראה במוזיקה במסלול רב-גילאי (יסודי ועל יסודי) באוניברסיטאות. זאת לאור המחסור החמור של מורים למוזיקה. סוכם לבקש מאיל רם ובתיה הקלמן להיפגש עם הצוות שהוקם במשרד החינוך לבחינת המתווה בתחום החינוך המוזיקלי ולשוב ולדון בהצעה מגובשת. בתום הפגישה הוצג דגם להכשרת מורים למסלול העל-יסודי כולל מסלול ישיר לתואר שני בהוראה. לצד היתרונות בחיוב תואר שני לעיסוק בהוראה, עלו גם בדיון הסתייגויות רבות ביחס לשימויות הרעיון, מתן קרדיט אקדמי על סטאז', וחשש שהארכת משך ההכשרה תוביל לירידה נוספת בביקוש למקצוע.</p>		
<p>פגישה עם מר דוד מעגן, אחראי תחום סטטיסטיקה חינוך והכשרה להוראה בלמ"ס, וקבלת סקירה מקיפה בנושא מגמות בקרב עובדי הוראה, הכשרה להוראה וכניסה להוראה":</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. בעקבות קצב הגידול במס' התלמידים, תידרש תוספת של 18,000 מורים בתקופה של חמש שנים (לא כולל תחלופה טבעית). בהתחשב בקצב הפרישה של מורים את המערכת, החישוב הסופי הוא שיש לגייס כ-10,000 מורים בכל שנה. הנתון לא כולל גננות, רק מורים בבתי"ס. 2. קיימת ירידה בפרופיל הפסיכומטרי של הסטודנטים להוראה (ציון 495). 3. רק 40% מהסטודנטים הלומדים במכללות בזרם הממלכתי-דתי זכאים לתואר ואילו באוניברסיטאות כ-75% מהסטודנטים מסיימים את לימודי ההכשרה. בהמשך הפגישה קיימה הוועדה דיון ראשון על טיוטה של הרציונל והחזון במסגרת עדכון המתווה להכשרה להוראה (הנחות יסוד וחידושים). 	<p>25.3.2018</p>	<p>•</p>
<p>הישיבה התקיימה במכללת לוינסקי. דיון בנושא תכניות להסבות אקדמאיים לתעודת הוראה (הציג נוח גרינפלד). הוסכם שיש לשמור על מסגרת השעות בהתאם למתווה הקיים אך כן להתאים את רכיבי הלימוד והגדלת היקף ההתנסות בהתאם לרוח הדיונים בוועדה. רוב הדיון התמקד בשאלת היקף לימודי ההשלמה לבעלי תארים אקדמיים שאין להם רקע דיסציפלינארי רלוונטי להוראת המקצוע המבוקש. צוין כי במצבים מסוימים היקף לימודי ההשלמה ביחד עם לימודי ההכשרה יכול גם להגיע להיקף של 75% מתואר אקדמי B.Ed מלא (כמעט תואר כפול). התקיים המשך דיון בנושא הכשרה להוראה במסלול היסודי: הוצג מתווה מתוקן לאור הערות שעלו בעבר בוועדה. המתווה המתוקן עדין שמר על חלוקה בין מסלול מחנכי כיתות ומורה כולל לבין מסלול הוראת מקצועות ללא חינוך כיתה (כגון מתמטיקה מדעים ואנגלית). עלו הסתייגויות ולכן סוכם להמשיך לבחון את הנושא ולהביא הצעה נוספת לדיון בפעם הבאה.</p>	<p>24.5.2018</p>	<p>•</p>
<p>לאחר עיון, לימוד והעמקה בפרוטוקולים של כל הדיונים שקיימה הוועדה, כמו גם הגרסאות וההערות בכתב ובע"פ, גבשו יושבות ראש הוועדה מסמך טיוטה המפרט ברמת כותרות את המבוא וההיבטים האפיסטמולוגיים ומשמעותם למתווים המנחים המעודכנים להכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל (מבוא כללי: מקצוע הוראה בעידן משתנה; היבטים אפיסטמולוגיים ומשמעותם: מפרדיגמה של הוראה לפרדיגמה של למידה, הרחבה והעמקה של ידע דיסציפלינארי ושילוב נושאים חדשים בתכניות ההכשרה, חיבור בין תחומי דעת ופדגוגיה מתאימה; בינתחומיות בין תחומי דעת מדיסציפלינות שונות ופקולטות אחרות (העשרה), הכשרה מעשית קלינית, דרכי הוראה, למידה והערכה מגוונות והתאמתן לסביבות למידה מתאימות, התאמת תכנית</p>	<p>14.6.2018</p>	<p>•</p>

<p>הלימודים (מבנה - התמחויות ותכנים) לכל המסלולים, מורים וסטודנטים חוקרים את למידתם, תפקידי מורים בעידן משתנה, תפקידי לומדים (סטודנטים) בעידן משתנה). בהמשך לכך קיימה הוועדה דיון על המסמך. במסגרת הדיון עלו שאלות והערות. סוכם להעביר מוסמך מתוקן בהתאם.</p> <p>בהמשך הישיבה התקיים דיון נוסף סביב המבנה הרצוי לתעודת הוראה לבעלי תואר בתחום הדעת למקצוע אחד לחינוך העל-יסודי. מטרת על: הכשרה רלוונטית המחברת בין התיאוריה לפרקטיקה. קווים מנחים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מסגרת ללא שינוי: 24 ש"ש • לכידות: חיבור בין חלקי התכנית השונים • חיבור בין תחומי דעת ופדגוגיה מתאימה • חיבור בין תכנים עיוניים להכשרה בשדה: שילובים של התנסות, תכנים מאשכול חינוך או הכשרה לדיסציפלינה או כל תכנים אחרים (היקף ההתנסות מעשית של 9 ש"ש אך עם אפשרות ללמד לשלב חלק מהתכנים, שנלמדו עד היום באופן תאורטי, כלמדיה במסגרת ההתנסות המעשית) למשל תורת ההוראה). • גמישות: התאמה לחזון ולתרבות המוסד תוך שמירה על מסגרת נדרשת הוצג פירוט התכנים המחייבים והיקפם בלימודים לתעודת הוראה בחינוך העל-יסודי (סה"כ: 24 ש"ש) בהתמקדות על התנסות קלינית המחייבת לשלב רכיבי לימודים (אשכולות/יסודות) בהתנסות המעשית. <p>התקיים דיון על רשימת התכנים והיקפם. בדיון עלו טענות שבניגוד למוצג, המבנה לא באמת מאפשר מספיק גמישות מוסדית בקביעת היקף התכנים ואופיים.</p>		
<p>הישיבה הוקדשה לדיון בנושאים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. סיכום הדברים בנוגע להחלטות שהתקבלו עד כה בוועדה בכל הקשור למתווה להכשרה להוראה לתעודת הוראה במקצוע אחד בחטיבת הגיל העל-יסודי בלבד (24 ש"ש עם התמקדות על התנסות קלינית המחייבת לשלב רכיבי לימודים (אשכולות/יסודות) בהתנסות המעשית). 2. הצעה המתייחסת להכשרה להוראה לתעודת הוראה בכל האפשרויות האחרות (30 ש"ש עם התמקדות על התנסות קלינית המחייבת לשלב רכיבי לימודים (אשכולות/יסודות) בהתנסות המעשית). 3. המשך דיון על המסלול העל-יסודי כולל דיון על ההצעה למבנה שש שנתי במסלול ישיר לתואר שני (תואר ראשון ותעודת הוראה שלוש שנים + כניסה להוראה התמחות של שנתיים וצבירת נ"ז לתואר שני + בשנה האחרונה והשישית השלמה של לימודי התואר השני וקבלת רישיון ההוראה). <p>לאור מורכבות הנושא והערות שהעלו החברים, סוכם להמשיך את הדיון בכל אחד מהנושאים בפעם הבאה.</p>	<p>26.7.2018</p>	<p>•</p>
<p>הישיבה הוקדשה לדיון בנושאים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. הצגת המסמך "עקרונות לכתובת מתווה הכשרת מורים בחינוך העל-יסודי-חטיבה עליונה ובמסלול רב גילי" בהובלת פרופ' יעקב יבלון. 2. בהמשך להערות החברים על כך שהמבנה שהוצג עד כה בוועדה לא באמת אפשר מספיק גמישות, ולאחר חשיבה מחדש, גבשו יושבות ראש הוועדה הצעה נוספת של רכיבי לימודים ותכנים נדרשים בחינוך ובהוראה וזאת בלי לקבוע את היקף שעות בכל אחד מהם (להוציא מספר שעות כללי של תכנית הלימודים ומספר שעות מינימלי להכשרה הקלינית). בתום הדיון אישרה הוועדה את העדכון של המבנה המוצע. 3. תנאי קבלה לתכניות הכשרה להוראה: מוזמנת ד"ר ג'ודי גולדנברג – חברה בצוות פיתוח וליווי מסליל"ה מטעם משרד החינוך. 	<p>3.9.2018</p>	<p>•</p>
<p>הוועדה המשיכה בגיבוש ניסוח העקרונות הכלליים לתכנון ומבנה המסגרת להכשרת מורים. עקרונות אלה יועדו להשלים ולעדכן את העקרונות שנקבעו בהחלטה על המתווים המנחים בהכשרה להוראה משנת 2006 וזאת לאור הניסיון שהצטבר והזמן שחלף. לאחר קביעת העקרונות, סיכמה הוועדה את אופן הצגת החידושים העיקרים במסמך.</p> <p>דיון וסיכום של מבנה הלימודים בכל אחד מהמסלולים (גיל הרך, יסודי, הוראת מתמטיקה ביסודי, על יסודי, רב גילאי, חינוך מיוחד) על בסיס מודל שש-שנתי של הכשרה: שלוש שנים תואר ראשון ותעודת הוראה + שנתיים התמחות תוך צבירת קרדיט אקדמי לתואר שני + שנה של השלמת לימודי התואר השני וקבלת הרישיון. לקראת הישיבה נשלחו במייל הצעות להתייחסות החברים בנושאים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מסמך עקרונות, חידושים ורכיבים • מסמך תנאי קבלה 	<p>25.10.2018</p>	<p>•</p>

<ul style="list-style-type: none"> • מסמך הכרה בלימודים קודמים • מפאת קוצר הזמן, הדיון בכל אחד מהנושאים נדחה להמשך. 		
<ul style="list-style-type: none"> • לקראת הישיבה נשלחו במייל המסמכים הבאים לעיון החברים: • סקירה של מכון מופ"ת בנושא "תרומת תארים מתקדמים לקידום ההוראה" • מצגת של משרד החינוך – "תכנית להרחבת מספר עובדי הוראה בעלי תואר שני" • התקיים המשך דיון וסיכום של מבנה הלימודים בכל אחד מהמסלולים (גיל הרך, יסודי, הוראת מתמטיקה ביסודי, על יסודי, רב גילאי, חינוך מיוחד) על בסיסי מודל שש-שנת של הכשרה. 	12.11.2018	•
<ul style="list-style-type: none"> • הישיבה הוקדשה לדיון בנושאים הבאים: 1. עריכה נוספת ותיקוני נוסח של המלצות הוועדה בנושא ההכשרה הקלינית (ההתנסות המעשית). 2. התמחות (סטאז') בהוראה: ד"ר שרה זילברשטרום, העוסקת בניהול הסטאז', ההתנסות בהוראה וכניסה להוראה במשרד החינוך הצטרפה לישיבה והציגה את נהלי המשרד ותפיסתו אודות ההתמחות בהוראה. לאחר ששמעה את עמדת משרד החינוך, המשיכה הוועדה בגיבוש המלצותיה בנושא ההתמחות (סטאז') האקדמית עם אפשרות להכרה בתקופת הסטאז' (עד 6 ש"ש) במסגרת התואר השני. 	27.12.2018	•
<ul style="list-style-type: none"> • הישיבה הוקדשה לדיון בנושאים הבאים: • דיווח על פגישה של יושבות ראש הוועדה ואיל רם עם הנהלת משרד החינוך שהתקיימה ביום 10.1.19: יושבות ראש הוועדה מסרו עדכון בנוגע לפגישה שהתקיימה במשרד החינוך בהשתתפות הנהלת המשרד: שלמה אבואב (מנכ"ל), גילה נגר (משנה למנכ"ל), מירי שליט (יו"ר המזה"פ), סוניה פרץ (כוח אדם בהוראה), משה שגיא (כלכלה ותקציבים), שוש נחום (סמנכ"לית מנהל פדגוגי). במסגרת הפגישה הוצגו שוב עיקרי ההמלצות המתגבשות במסגרת עבודת הוועדה. ככלל, התגובות היו חיוביות עם זאת עלה חשש בנוגע למידת הישימות בטווח הקצר של תכנית לימודים מובנית בפריסה על פני שש שנים (תואר ראשון ותעודת הוראה + התמחות + תואר שני). החשש העיקרי היה שזה יוביל לכך שזה יוביל לירידה בביקושם ללימודי הוראה, ושמורים רבים יכנסו ללא תעודת הוראה. לאור הערות המשרד, הוצגה בהמשך הישיבה הצעה נוספת לעדכון מבנה ההכשרה. • דיון בנושא תנאי קבלה – אורית חזן: הצעה להעלות את סף הקבלה ללימודי ההוראה כולל חובת פסיכומטרי. התקיים דיון בין החברים. בדיון עלו הנקודות הבאות: 1. לצד כישורים קוגניטיביים יש לשים דגש גם על כישורים רגשיים 2. לא בכל המקצועות הפסיכומטרי הוא כלי ניבוי להצלחה 3. ככל שקובעים סטנדרט אחיד בנושא תנאי הקבלה הקוגניטיביים יש לקבוע גם סטנדרט אחיד בנוגע לקביעת כלי מיון אישיותיים. חברים אחרים טענו כי יש לשמור על גמישות. 4. עמידה בדרישות סף של שפת ההוראה – האם תנאי מסנן או תנאי ממיין לצורך סיווג הרמה להשלמת הידע עד לרמת פטור. • סוכם לנסח הצעה מעודכנת בנושא תנאי הקבלה שתוצג לחברים בפעם הבאה. • הצעה למבנה הכשרה מעודכן – איל רם: בהמשך לפגישות שהתקיימו עם הנהלת משרד החינוך ולאור התובנות שעלו בפגישה, הוצג עדכון למבנה שיוצע במסגרת המתווים: שלוש שנים תואר ראשון + תעודת הוראה ---- < שנת סטאז' מלווה בסדנה אקדמית --- < תואר שני. מתן אפשרות להכיר בלימודי תואר שני על בסיס לימודים אקדמיים שנלמדו בתקופת הסטאז'. סוכם להמשיך את הדיון על הנושא בפעם הבאה. 	17.1.2019	•
<ul style="list-style-type: none"> • הישיבה הוקדשה לדיון בנושאים הבאים: א. המשך דיון על עדכון מבנה ההכשרה להוראה (הכשרה חמש שנתית ותואר שני כתנאי למתן רישיון הוראה). עיקרי השינויים לעומת הצעה הקודמת הם: 1. סדנת הסטאז' תהיה מלווה גם במחקר (פעולה) ולא רק רפלקציה ולכן ניתן יהיה להכיר בה לצורך נ"ז בתואר שני בחינוך והוראה. 2. קיצור תקופת הסטאז' משנתיים לשנה. בתום דיון ארוך אושר באופן עקרוני המבנה המעודכן. סוכם שיושבות ראש הוועדה יבדקו עם גורמי המקצועות את הרעיון של מתן קרדיט אקדמי על קורס מלווה סטאז'. 	7.2.2019	•

<p>ב. המשך דיון והצבעה על המלצות בנושא יישום המתווה. בדיון נטען כי היישום במתכונת המוצעת מעלה שאלות רבות ברמת היישום והאם ניתן לקיים אותו במסגרת המשאבים הקיימים. לא בטוח שלחייב הגשת דיווחים יהיה בהכרח אפקטיבי. במקום זאת יש לקבוע תקופת מעבר סבירה ולחייב באופן רוחבי את כולם להתאים עצמם למתווים עד למועד מסוים. כדאי לשקול ללכת על בדיקה מדגמית של תכניות אך לא לחייב הגשה גורפת. כמו כן נדרשת חשיבה נוספת סביב פרק הזמן שיוגדר לתקופת המעבר.</p> <p>בסיכום הוחלט לקבוע תקופת מעבר של שלוש שנים החל שנה"ל תשפ"א. יוחלט על פורמט מקוצר לדיווח. תתקיים בקרה מינימאלית.</p>		
<p>הישיבה הוקדשה לדיון בנושא התואר השני בהוראה (M. Teach) – דיון לקראת הצעה לעדכון. לדיון הוזמן פרופ' שלמה בק כמי שהיה חבר בוועדה לקביעת המתווה הקיים ושותף בוועדות אקדמיטציה שבדקו בקשות של מוסדות לפתוח תכניות לתואר מוסמך בהוראה.</p>	<p>28.2.2019</p>	<p>•</p>
<p>אוסרו המסמכים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מסמך ההתנסות הקלינית (כולל הכנסת תיקון שבאחת מהשנים חובה להגיע להתנסות מעשית מספטמבר). • מסמך התמחות (סטאזי) אקדמי (כולל הכנסת תיקון לפיו יקבע שיש לחייב לקיים את שתי הסדנאות - המלווה והרפלקטיבית- וניתן יהיה להכיר בהן, לפי שיקול דעת המוסד, עד 4 נ"ז במסגרת לימודי תואר שני בחינוך והוראה). • אישור מסמך היישום (כולל הכנסת תיקון שניתן יהיה במקרה של צורך לאומי להגיש תכניות חדשות שלא במסגרת תכנית החומש). • אישור מסמך סגל ההוראה בלימודי ההכשרה להוראה (כולל הכנסת תיקון לפיו חברי הסגל בסדנה הרפלקטיבית יהיו בעלי תואר שלישי). • אימוץ מסקנות הדו"ח הרוחבי של הוועדה הבינלאומית להערכת איכות לימודי הוראת אנגלית במכללות האקדמיות לחינוך, בכפוף לשינויים הבאים: 1. סגל: לפחות 3 חברי סגל ליבה (במקום 4) במחצית משרה במוסד (במקום בתכנית). 2. מדריכים פדגוגים היו בעלי תואר שני ב TESOL או בספרות אנגלית, בלשנות אנגלית וכד'. <p>איל רם סקר והציג ותמונת מצב של תכניות ייחודיות/חלופיות בהכשרה להוראה. לאור תפקידן המרכזי של תכניות ייחודיות בהכשרת מורים ותרומתן הרבה למערכת החינוך, סוכם לקבוע שמתכונות ייחודיות המתקיימות כיום לקבוצות בעלי רקע מקצועי ו/או חינוכי ימשיכו להתקיים בהלימה לעקרונות המתווים ובהתאמות הנדרשות. בהמשך לכך, תכניות לימודים למצטיינים תוכלנה להתקיים במסלול ישיר לתואר שני בחינוך והוראה במשך 4 שנים (3 שנים תואר ראשון ותעודת הוראה, ו-3 סמסטרים תואר שני כולל סמסטר קיץ).</p>	<p>15.4.2019</p>	<p>•</p>
<p>הפגישה במועד זה התקיימה במתכונת שונה: יושבות ראש הוועדה קיימו עם כל אחד מהחברים <u>בנפרד</u> פגישה בת חצי שעה לטובת "סגירת פינות" והערות אחרונות על מסמך הוועדה.</p>	<p>12.5.2019</p>	<p>•</p>
<p>בעקבות תגובות המוסדות למצגות ולחומרים שהוצגו בתאריך 28.5.19 במסגרת יום ההיוועצות עם ראשי המכללות האקדמיות לחינוך וביה"ס לחינוך באוניברסיטאות בנושא המתווה המתגבש, ולאחר חשיבה מחדש, גבשו יושבות ראש הוועדה הצעה לעדכון המבנה: היעד: הכשרה הדרגתית, מעמיקה ומתמשכת (ברמת תואר שני). ככלל, יש לשאוף ליעד זה בכלל המוסדות להכשרה להוראה בישראל. יחד עם זאת, ולאור המודעות למגבלות ולקשיים השונים בביצוע מהלך זה לכלל המועמדים להוראה בשנים הקרובות, תשונה ההמלצה כך שיישום המתכונת החדשה ייעשה באופן מדורג. במסגרת העדכון יוצעו שני המסלולים הבאים לשיקול דעת כל מוסד ומוסד:</p> <p>מסלול ישיר לתואר שני 2+3 המיישם גם את הרצף בהכשרה מבחינת היקף השעות והתכנים; מסלול צומח לתואר ראשון ארבע שנתי ותואר שני בשנתיים 2+4. המסלול הצומח משמר את מסגרת השעות ומשך הזמן הקיימים כיום בתואר הראשון, אינו מחייב רצף בין התואר הראשון לשני, והתואר השני הוא בבחינת התפתחות מקצועית של המורים והגננות. מוסדות יחליטו אם לקיים את שני המסלולים במקביל או רק אחד מהם. שני המסלולים כוללים את חידושי המתווה מבחינת רכיבי הלימוד, הכשרה קלינית, ועוד, ומתבססים על העקרונות המנחים.</p> <p>התקיים דיון שבסופו אישרה הוועדה את עדכון המבנה.</p>	<p>14.7.2019</p>	<p>•</p>
<p>יושבות ראש הוועדה דיווחו מהמפגש שהתקיים ביום 25.7.19 בווינגייט עם ראשי המכללות להוראה – בעקבות תגובות המוסדות למצגת שהוצגה בכנס רמ"א מיום 28.5.2019. לאור תגובת המוסדות הוצגו שורה של שינויים בנוסח העקרונות והחידושים</p>	<p>29.7.2019</p>	<p>•</p>

<p>במסגרת המתווה. כמו כן, ובהמשך להצגת הנושא בישיבה הקודמת, הוצג בהרחבה עדכון מבנה הלימודים בהכשרה להוראה.</p> <p>במסלול היסודי, ולאור תגובת המוסדות, הוחלט להגדיר רק את היקפו של החוג לחינוך ביסודי (30 ש"ש) ולפרט את לימודי הליבה שחייבים לבוא בו לידי ביטוי. למעט אוריינות שפתית (8 ש"ש) לא תהיה המלצה מפורשת על הרכב הקורסים בחוג לחינוך ביסודי, והחלטה זאת תישאר בידי המוסדות ולבחירת הסטודנטים. עם זאת חובה לכלול את לימודי הליבה הבאים: 1. חינוך כיתה; 2. מקצועות היסודי. 4. הכלה והשתלבות. 5. אוריינות שפתית.</p>		
<p>השלמת הדיונים בנושאים שנותרו פתוחים: מוסמך בהוראה, הסבת אקדמאיים והיקף לימודי ההשלמה לאקדמאים, הרחבת הסמכה להכשרה לתעודת הוראה נוספת, דרישות סף ממוסד המכשיר.</p>	7.8.2019	•
<p>נדונו, בין היתר, הנושאים הבאים:</p> <p>א. תואר B.ED – סימול התואר וכינויו: "בוגר בהוראה" או "בוגר בחינוך או בוגר בחינוך והוראה"</p> <p>ב. השלמות דיסציפלינאריות נדרשות במסגרת תכניות להסבת אקדמאים</p> <p>ג. דיון בהערות החברים על טיוטת הדוח</p> <p>ד. סיכום עבודת הוועדה לקראת חתימה על הדוח</p>	2.1.2020	•

נספח 2: א. רשימת המוזמנים עם נפגשה הוועדה

תאריך הישיבה	נושא	מוזמנים
26.1.2017	רקע ונתונים	<ul style="list-style-type: none"> ד"ר עמליה רן (מרכז מידע, מכון מופ"ת)
2.2.2017 23.3.2017	סקירה עולמית של תכניות להכשרת מורים בעולם	<ul style="list-style-type: none"> ד"ר דניאל שפרלינג (מרכז מידע, מכון מופ"ת)
20.4.2017	המסלול היסודי	<ul style="list-style-type: none"> פרופ' חנה עזר (לוינסקי) פרופ' מיכל שני (אוניברסיטת חיפה) גב' אתי ססי (מנהלת האגף לחינוך יסודי במשרד החינוך) גב' דליה הלוי (האגף לחינוך יסודי במשרד החינוך) גב' דורית לחיאן (האגף לחינוך יסודי במשרד החינוך) גב' גילה קרול (האגף לחינוך יסודי במשרד החינוך) גב' דורית נריה (האגף לחינוך יסודי במשרד החינוך)
11.5.2017	"מתווה אריאב"	<ul style="list-style-type: none"> פרופ' תמר אריאב נשיאת המכללה האקדמית בית ברל
11.5.2017	ההתנסות המעשית	<ul style="list-style-type: none"> מר גיל חדש (מנהל תוכנית "אקדמיה-כיתה" מכון מופ"ת) ד"ר איתן סימון ממכללת אוהלו
13.7.2017	המסלול לגיל הרך	<ul style="list-style-type: none"> ד"ר מרב תורג'מן מהאגף לחינוך הקדם יסודי במשרד החינוך
3.8.2017	יזמות וחדשנות בהכשרה להוראה	<ul style="list-style-type: none"> גב' עדי אלטשולר (השתתפה בסקיפ) - מנהלת תחום החינוך בגוגל פרופ' שמעון עמר - נשיא המכללה האקדמית לחינוך אוהלו מר יעקב הכט (השתתף בסקיפ) - מייסד החינוך הדמוקרטי בישראל וממקימי ארגון ערי חינוך גב' גליה רטנר (מנהלת האגף מו"פ, ביי"ס ניסויים ויזמות במשרד החינוך) גב' רבקה גרוסמן (מנהלת האגף מו"פ, ביי"ס ניסויים ויזמות במשרד החינוך) מר נתנאל בר-דוד (חבר צוות חדשנות ועוזר לנשיא מכללת אוהלו) ד"ר אלונה פורקוש (מכללת לוינסקי לחינוך ואוני' תל אביב)
14.9.2017	דמות המורה	<ul style="list-style-type: none"> ד"ר איתי אשר מ"מ המדען הראשי במשרד החינוך (ז"ל) גב' נעה נווה מאגף מו"פ במשרד החינוך
14.9.2017	חינוך מיוחד	<ul style="list-style-type: none"> גב' רחלי אברמזון ראש האגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך מר אמיתי שוחט, מנהל תחום שילוב בחינוך - נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים ד"ר אורלי הבל ראש החוג לחינוך מיוחד בלוינסקי
26.10.2017	המסלול העל-יסודי	<ul style="list-style-type: none"> ד"ר משה ויינשטוק (ראש המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך באותה עת) גב' שפרה סטרוסקי (ממונה על תחום עבודות גמר ומיומנויות ה-21 באגף החינוך העל-יסודי במשרד החינוך)
30.11.2017	יזמות וחדשנות בהכשרת מורים	<ul style="list-style-type: none"> מר מולי עדן (יו"ר הוועד המנהל באותה עת של אוניברסיטת חיפה ולשעבר נשיא אינטל העולמית) מר ערן דוידי (באותה עת מנהל פרויקט מרכזי חדשנות ויזמות באקדמיה מטעם מ"ג-ות"ת)

<ul style="list-style-type: none"> • פרופ' דינה תירוש (אוניברסיטת תל אביב) • פרופ' פסיה צמיר (אוניברסיטת תל אביב) • פרופ' אילת ברעם צברי (טכניון) • ד"ר מיכל ציוני (אוניברסיטת בר-אילן) • ד"ר ראובן בבאי (אוניברסיטת תל אביב) • פרופ' דרור ורמן (באותה עת דיקאן מדעי הרוח באוניברסיטה העברית) 	<p>המסלול העל-יסודי – מתמטיקה, מדעי הרוח ומדעים</p>	30.11.2017
<ul style="list-style-type: none"> • כבוד נשיא המדינה, ראובן (רובי) ריבלין כיבד בנוכחותו והשתתף בדיון • מר שרף חסאן, האגודה לזכויות האזרח בישראל, מנהל מחלקת חינוך • גב' מיטל סטרול, האגודה לזכויות האזרח בישראל, מנהל מחלקת חינוך • מר סאמר עתאמנה, גבעת חביבה • מר ישראל תיק, סמנכ"ל מכון בית יעקב למורות עמית במכון החרדי • למחקרי מדיניות וחבר מל"ג • גב' גילי רעי, מנהלת שותפה של המחלקה לחברה משותפת בעמותת סיכוי • ד"ר אוקי מרושק, מדרשת אדם, מנהלת אקדמית • מר יניב שגיא, גבעת חביבה, מנכ"ל • גב' דניאלה פרידמן, משרד החינוך • פרופ' נעימה ברזל, מכללת אורנים • פרופ' יולי תמיר, שנקר, נשיאה • ד"ר אדר כהן, מנהל המחלקה ללימודי הוראה, האוניברסיטה העברית • ד"ר אימאן אגבריה, אוניברסיטת חיפה, • פרופ' יערה בר און, נשיאת מכללת אורנים, • פרופ' דניאל בר טל, אוניברסיטת תל אביב • ד"ר תמי הופמן, מכללת סמינר הקיבוצים/פורום דב לאוטמן • גב' לני מילוא, מנהלת פורום דב לאוטמן • גב' יעל נאמן, מנכ"לית קרן לאוטמן • הרב אברהם גיסר, יו"ר המועצה לחינוך ממלכתי דתי • גב' אילה הנדין מנהלת תקווה ישראלית באקדמיה, בית הנשיא • רוני אֶלון ראש מערך תוכן ואסטרטגיה, בית הנשיא • מר הראל טובי, מנכ"ל בית הנשיא 	<p>חינוך לחיים משותפים ישיבה משותפת עם תכנית "תקווה ישראלית" בבית הנשיא</p>	21.12.2017
<ul style="list-style-type: none"> • מר בר מעוז טל – מנהל אורט גוטמן נתניה • גב' דרור טלי - מנהלת קריית שרת בחולון • גב' סמין אביגייל – מנהלת אורט יובלי אריאל • מר בני פרל- ראש הישיבה לאמנויות ולמדעים בר-אילן בתל אביב • ד"ר שרה זילברשטרום (מנהלת אגף התמחות וכניסה להוראה במשרד החינוך): 	<p>מפגש עם מנהלי ביה"ס על דמות המורה הרצוי</p>	1.2.2018
<ul style="list-style-type: none"> • מר דוד מעגן, אחראי תחום סטטיסטיקה חינוך והכשרה להוראה בלמ"ס 	<p>תנאי קבלה</p>	25.3.2018
<ul style="list-style-type: none"> • ד"ר גיודי גולדנברג – חברה בצוות פיתוח וליווי מסיל"ה מטעם משרד החינוך 	<p>תנאי קבלה</p>	3.9.2018
<ul style="list-style-type: none"> • ד"ר שרה זילברשטרום, ניהול הסטאז', ההתנסות בהוראה וכניסה להוראה במשרד החינוך 	<p>סטאז' בהוראה</p>	27.12.2018
<ul style="list-style-type: none"> • פרופ' שלמה בק, מכללת קיי 	<p>מוסמך בהוראה (M. Teach.)</p>	28.2.2019

נספח 2: ב. פגישות של יושבות ראש הוועדה עם מומחים נוספים

1. מר שמואל אבואב, מנכ"ל משרד החינוך ובעלי תפקידים בכירים במשרד החינוך
2. פרופ' סם ויינברג, יו"ר הוועדה הבינ"ל להערכת איכות בחינוך והוראת המדעים באוניברסיטאות
3. פרופ' דוד חן, מומחה לחינוך
4. פרופ' רוני לידור, יו"ר רמ"א באותה עת
5. פרופ' יולי תמיר, שרת החינוך לשעבר
6. פרופ' דורית ארם, ראש הוועדה להערכת איכות בתחום הכשרת עובדי הוראה לגיל הרך
7. פרופ' ענת זוהר וחברי וועדת המומחים להתאמת תכניות הלימוד וחומרי הלימוד למאה ה-21
8. גב' יפה בן דוד, יו"ר הסתדרות המורים
9. גב' עדי משניות וגב' יולי הלל, התאחדות הסטודנטים
10. מר שלמה חדד, יו"ר המחלקה הפרופסיונאלית בארגון המורים
11. פרופ' מריו מיקולינסר, יו"ר הוועדה לניהול מיטבי של הפיתוח המקצועי וההדרכה (של מורים) במערכת החינוך
12. פרופ' יהודית דורי דיקנית הפקולטה לחינוך למדע וטכנולוגיה בטכניון, פרופ' טלי טל מהפקולטה לחינוך ומדע וטכנולוגיה בטכניון
13. פרופ' תמר אריאב, נשיאת המכללה האקדמית בית ברל
14. מר רם שמואלי, יו"ר (בשיתוף) הקבינט הציבורי לחינוך.
15. פורום מוסמך בהוראה (M. Teach.) בהובלת פרופ' אביבה קליגר
16. פרופ' קלוד גולדנברג, יו"ר הוועדה להערכת איכות תכניות הכשרה להוראת אנגלית במכללות לחינוך ופרופ' פני אור

נספח 3: קול קורא להגשת התייחסויות לוועדת המומחים המייעצת שהקימה המל"ג לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל

קול קורא להגשת התייחסויות לוועדת המומחים המייעצת שהקימה המל"ג לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל

הכשרת מורים הינה אחת המשימות הלאומיות החשובות המתבצעות בין כתלי האקדמיה. המועצה להשכלה גבוהה רואה חשיבות רבה בקיומו של מערך מקיף, יסודי ואיכותי להכשרת מורים, הן באוניברסיטאות והן במכללות האקדמיות לחינוך. כחלק מהמאמץ לקדם את איכות הכשרת המורים במוסדות להשכלה גבוהה, החליטה המועצה להשכלה גבוהה על הקמת ועדת מומחים מייעצת לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. הוועדה התבקשה לבחון את המצב הקיים בארץ לרבות המתווה הקיים להכשרה להוראה, השינויים הדינאמיים בתחום ההכשרה להוראה והמחקר בנושא, דגמים קיימים בעולם, והמלצות הוועדה הבינלאומית שהעריכה את איכות הלימודים בתחום החינוך באוניברסיטאות. הוועדה מזמינה מומחים בתחום החינוך וההוראה, גננות, מורים, מנהלים, ארגונים ומוסדות העוסקים בחינוך, להגיש מסמכים/ניירות עמדה לוועדה זאת עד ליום ט' אלול התשע"ז (31.8.2017). לאחר מועד זה לא תקבל הוועדה התייחסויות נוספות. אופן הפנייה: התייחסויות בהיקף של עד עמוד יש להעביר בדואר אלקטרוני למרכזת הוועדה, גבי בתיה הקלמן, לכתובת education@che.org.il. הפונים מתבקשים לכלול בפנייתם את פרטיהם האישיים ופרטים ליצירת קשר. הוועדה אינה מתחייבת להשיב למי מן הפונים ותהא רשאית להשתמש בתוכן ההתייחסויות שתתקבלנה לצורך גיבוש המלצותיה הסופיות וכן לפרסם את הניירות שיימסרו לה, כפי שהועברו אליה, לרבות באתר האינטרנט של המועצה להשכלה גבוהה. יובהר כי עצם הגשת נייר כתגובה לפניה זו מהווה הסכמה לפרסום כאמור. בכל מקום שבו נעשה במודעה שימוש בלשון זכר או נקבה, הכוונה היא גם למגדר השני

נספח 4: רשימת מומחים וארגונים שהגישו מסמכים/ניירות עמדה לוועדה במסגרת קול הקורא להגשת התייחסויות לוועדת המומחים לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל

מס.	מגיש	סוג המוסד	נושא
1	פרופ' אדם לפסטיין, ד"ר גיא רוט, חגית קופרשטיין (אוניברסיטת בן גוריון)	אוניברסיטה	סגל; הדרכה פדגוגית; אימוני ההוראה בשדה; תואר שני בהוראה
2	ציפי ליבמן ויהודית ויינברגר (סמינר הקיבוצים)	מכללה לחינוך	מתווה גמיש; סטנדרט אחיד בין המכללות לבין האוניברסיטאות; דמות המורה
3	דניאל בר טל ונעמה ברזל (אורנים)	מכללה לחינוך	חינוך חברתי אזרחי
4	חותם teach first-Israel	ארגון חינוכי	תכניות הכשרה יחודיות להסבת אקדמאיים להוראה
5	מרכז גבעת חביבה	ארגון חינוכי	הכשרת מורים לחיים משותפים
6	התאגדות לחינוך מבוגרים בישראל	ארגון חינוכי	למידת מבוגרים
7	ד"ר אור ברק (המרכז לחקר הביטחון הלאומי אוניברסיטת חיפה)	אוניברסיטה	הנגשת חתני פרס ישראל כמודלים לחיקוי לדורות הצעירים
8	ד"ר מאירה איזנהמר (מנהלת לב - המרכז לסימולציה בחינוך ביה"ס לחינוך בבר אילן)	אוניברסיטה	דרכי הוראה חדשניות
9	רן ריכרט (אוהלו)	פרטי	דרכי הוראה חדשניות
10	קרן שלם	מרכז השלטון המקומי	הקניית ידע בחינוך המיוחד לכל הסטודנטים להוראה
11	פורום דב לאוטמן	ארגון חינוכי	הכשרת מורים לחיים משותפים
12	דרורה כפיר (בית ברל)	פרטי	סינון מעומדים; תואר שני בהוראה
13	ברוך אופיר (אוניברסיטת בר אילן ואוניברסיטת אריאל)	אוניברסיטה	כללי
14	מיכל ציון (אוניברסיטת בר אילן)	אוניברסיטה	הוראת המדעים
15	טלי טל (הטכניון)	אוניברסיטה	הוראת המדעים
16	רינה כהן (התאגדות לחינוך מבוגרים), מלכה ריבקה (מרכז מהו"ת) - מועצה ציבורית להורים בישראל	עמותה חברתית	הורות ושותפות במעשה החינוכי בהכשרת מורים
17	גילי רעי (עמותת סיכוי)	עמותה חברתית	הכשרת מורים לחיים משותפים

18	ד"ר פיני שמעון (וינגייט)	פרטי	כללי
19	יצחק לוי (אחיה)	מוסד להכשרת מורים חרדיים	לימודי השלמה למורים חרדים
20	ד"ר אסף זלצר (החוג ללימודי א"י אוניברסיטת חיפה)	פרטי	כללי
21	דינה תירוש ופסי צמיר (החוג לחינוך מתמטי אוניברסיטת תל אביב)	אוניברסיטה	הוראת המתמטיקה
22	ד"ר ראובן בבאי (החוג לחינוך מתמטי אוניברסיטת תל אביב)	אוניברסיטה	הוראת המדעים
23	העמותה הישראלית למען הילד בגיל הרך (תמר ארז, דורית ארם)	עמותה חברתית	הגיל הרך
24	נעמי מדרש	פרטי	כללי
25	ד"ר צילי שוחט (המגמה להתפתחות הילד ביה"ס לחינוך)	אוניברסיטה	הגיל הרך (לא צורף קובץ)
26	ד"ר מירי גולדרט (ביה"ס לחינוך אוניברסיטת בר אילן)	אוניברסיטה	חינוך בלתי פורמאלי
27	פרופ' אסתר עדי יפה (המגמה להתפתחות הילד באוניברסיטת בר אילן)	אוניברסיטה	הגיל הרך
28	הקואליציה לחינוך מלידה	עמותה חברתית	הגיל הרך
29	פרופ' דוד חן (ביה"ס לחינוך באוניברסיטת תל אביב/חינוך אור יהודה)	פרטי	כללי
30	התאחדות הסטודנטים	ארגון יציג	כללי

נספח 5: החלטת מל"ג מיום 20.3.18 - דוח הוועדה להערכת איכות בתחום הכשרת עובדי הוראה לגיל הרך

בישיבתה ביום ד' בניסן תשע"ח (20.3.2018), אימצה המועצה להשכלה גבוהה את המלצות ועדת המשנה להבטחת איכות בנושא הערכת איכות הלימודים לגיל הרך במכללות האקדמיות לחינוך והחליטה כלהלן:

1. המועצה להשכלה גבוהה מודה לוועדת ההערכה בראשותה של פרופ' דורית ארם על עבודתה היסודית והמעמיקה ועל הדו"חות שהגישה.
2. המועצה להשכלה גבוהה קוראת לכלל המערכת, לוות"ת, למשרד החינוך ולראשי המכללות האקדמיות לחינוך להכיר בייחודיות גיל הרך, בחשיבותה של הגננת להתפתחות הילדים ומכאן בחשיבות הכשרתה. בהתאם לזאת על התוכניות לגיל הרך להיות מותאמות להכשרת גננות ראויות.
3. דו"ח הוועדה והחלטת מל"ג בנושא, יובאו לידיעת הוועדה לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.
4. לאור ממצאי ועדת ההערכה, אשר מצביעים על מספר חולשות בסיסיות בכלל התוכניות לגיל הרך, ולאחר התייעצות עם משרד החינוך, החליטה המל"ג כדלקמן:

תנאי קבלה

- א. סף הקבלה למסלול הגיל הרך ישתווה לזה של המסלול לחינוך המיוחד, כולל עמידה במבחני שפה בעברית/ערבית ואנגלית.
- ב. לצורך פתיחת מחזור לימודים יש צורך במינימום 25 סטודנטים אשר עומדים בתנאי הקבלה.

סגל

סגל ליבתי

- א. בכל תוכנית לימודים לגיל הרך יהיו לפחות ארבעה חברי סגל בדרגת מרצה ומעלה שתחום מחקרם בגיל הרך ומועסקים ב-50 אחוזי משרה לפחות בתוכנית (בנוסף למדריכות הפדגוגיות).
- ב. יש לעודד ביצוע מחקרים והשתתפות בכנסים בארץ ובעולם.

סגל הדרכה

- א. צוות ההדרכה יהיה מגוון ובעל ידע וניסיון בגיל הרך על היבטיו השונים, כשלפחות אחד מהם בעל מומחיות בחינוך תינוקות ופעוטות בגיל לידה עד שלוש.
- ב. שיעורי ההדרכה יתמקדו בפדגוגיה: תרגום התיאוריות לפרקטיקות הוראה. שיעורים אלה לא יהוו תחליף לשיעורים דיסציפלינאריים, או חינוכיים תיאורטיים.
- ג. על סגל ההדרכה להתעדכן בתוכניות לימודים של משרד החינוך כמו גם בגישות ותוכניות חינוכיות חדשות מהעולם.

הכשרה מעשית

- א. קבוצת הדרכה לא תכלול יותר מ-15 סטודנטים.
- ב. אותו מדריך ידריך את קבוצת הסטודנטים בשדה ובסדנא.
- ג. התנסות תתקיים בכל אחת משנות הלימודים, א-ג, בהיקף של כ-6 שעות שבועיות. תגבור ההתנסות בשנה השלישית יכול לבוא כתוספת ולא במקום התנסות בשנים מוקדמות.
- ד. ההתנסות תתקיים בטווח גילאים מגוון (לידה עד שש) כולל שנת התנסות במסגרות לגילאי לידה-שלוש.
- ה. יש להקפיד על קיום מפגשים אישיים של המדריך עם הסטודנטים לאורך הסמסטר.
- ו. על כל מוסד שנבדק בתהליך הערכת האיכות לתוכניות לגיל הרך, לדווח למל"ג עד לתאריך 1.11.2018, על אופן עמידתו בכל אחת מההמלצות המפורטות בסעיף 4 שבהחלטה שלעיל.
- ז. בנוסף לסעיפים לעיל, יובאו לדיון בוועדה לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל הסעיפים הבאים:

תוכנית הלימודים

- א. תוכניות הלימודים המורכבות מלימודי חינוך וחטיבות דיסציפלינאריות אינן מתאימות לאפיונים הייחודיים של הכשרה להוראה בגיל הרך. על כן ממליצה הוועדה כי תוכנית הלימודים לגיל הרך תילמד במתכונת חד-חוגית כאשר רובה המכריע קשור לגיל הרך.
- ב. יש לתגבר את לימודי הלשון וההבעה של הסטודנטיות בשפת האם (עברית/ערבית).
- ג. יש לדאוג לתיאום בין הקורסים מבחינת התכנים, הרצף ודרישות הקדם.
- ד. יש להקפיד ולהתאים מפתח נקודות זכות בהתאם למקובל במוסדות להשכלה גבוהה, תוך הבחנה בין שיעור, סמינריון, עבודה מעשית וסדנה.
- ה. על המכללות לוודא שתוכניות הלימודים כוללות את תחומי הדעת הבאים:

1. התפתחות וחינוך של תינוקות ופעוטות (לידה-שלוש).
2. שפה: התפתחות שפה, הבעה בעל פה, פיתוח עושר לשוני, גישה לספר וניצני אוריינות.
3. ילדים עם צרכים מיוחדים, משפחותיהם ודרכי שילובם בגן הילדים.
4. משפחה, יחסי הורים ילדים וקשר עם הורים בחברה משתנה ורב תרבותית.
5. ניהול צוות וניהול מסגרת חינוכית.
6. חינוך בגיל הרך בעולם דיגיטלי (כמו ספרים דיגיטליים, משחקי מחשב).
7. תזונה נכונה בגיל הרך.
8. רב-תרבותיות בגיל הרך.
9. מדיניות בחינוך בגיל הרך.
10. קורסים דיסציפלינאריים המתמקדים בגיל הרך (לדוגמה: מדעים לגיל הרך, אומנות לגיל הרך, חשבון לגיל הרך, חינוך גופני לגיל הרך).

7. לוח הזמנים המפורט ליישום המלא של כל ההמלצות ייקבע בתיאום עם משרד החינוך, ולאחר סיום עבודת ועדת המתווים, ובכל מקרה לא יאוחר מתחילת שנת הלימודים תש"פ, ספטמבר 2019.

נספח 6: החלטת מל"ג מיום 21.5.19 - דוח הוועדה הבינלאומית להערכת איכות בתחום הכשרת מורים לאנגלית במכללות האקדמיות לחינוך

בישיבתה ביום כ"ז באייר תשע"ט (21.5.2019) אימצה המועצה להשכלה גבוהה את המלצת ועדת המשנה להבטחת איכות והחליטה כלהלן:

1. המועצה להשכלה גבוהה מודה לוועדת ההערכה הבינלאומית בראשותו של פרופ' קלוד גולדנברג על עבודתה היסודית והרחבה ועל הדו"ח שהגישה.

2. המועצה להשכלה גבוהה מכירה בחשיבות ידיעת השפה האנגלית ברמה גבוהה, ומכאן בחשיבות הכשרת המורים לאנגלית. בהתאם לזאת, על התוכניות להוראת אנגלית להבטיח הכשרה מקיפה ואיכותית.

3. לאור ממצאי ועדת ההערכה, אשר מצביעים על מספר חולשות בסיסיות בכלל התוכניות להוראת אנגלית במכללות האקדמיות לחינוך, ולאחר התייעצות עם משרד החינוך והוועדה לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה, החליטה המל"ג כדלקמן:

תנאי קבלה במכללות האקדמיות לחינוך

א. ככלל, תנאי הקבלה הקיימים כיום: 5 יח"ל בבחינת הבגרות באנגלית בציון 80 (משוקלל) לפחות, יוחלו החל משנת תשפ"א בכל התוכניות להוראת האנגלית במכללות האקדמיות לחינוך. לקראת שנת הלימודים תשפ"ו (2025) תבחן האפשרות להעלות את ציון הסף ל 85 (משוקלל) ב 5 יח"ל.

ב. ככלל, יידרש ציון 120 לפחות ברכיב האנגלית במבחן הפסיכומטרי או ציון 220 לפחות במבחן אמ"ר/אמ"ר. לחלופין, בחינת IELTS או TOEFL בציון 6.5 ו-90-85 בהתאמה. תבחן האפשרות להעלות את ציון הסף ל 7 ו-95 בהתאמה, עד שנת הלימודים תשפ"ו (2025).

ג. תתקיים בחינת כניסה בקריאה וכתובה, הכוללת גם ראיון אישי. הציון יינתן על בסיס סולם ה-CEFR²¹. עד שנת הלימודים תשפ"ו (2025) תידרש רמה מינימאלית של B1/B2. לקראת שנת הלימודים תשצ"א (2030) תידרש רמה מינימאלית של B2/C1.

ד. בהתאם לשיקול דעת המוסדות, יתאפשרו מסלולי קבלה חלופיים שווי ערך לאוכלוסיות מיוחדות.
ה. פתיחת מחזור לימודים יתאפשר במינימום 15 סטודנטים, למעט אוכלוסיות מיוחדות.

סגל

א. עד שנת הלימודים תשפ"ו (2025) על המכללות האקדמיות לחינוך לעמוד בדרישות הבאות:

1. בכל תוכנית לימודים להוראת אנגלית יהיו לפחות 3 אנשי סגל בדרגת מרצה ומעלה, בעלי תואר שלישי באנגלית (בתחומי הספרות, הבלשנות או TESOL), המועסקים ב-50 אחוזי משרה לפחות בתוכנית.

2. סגל הוראה חדש שייקלט בתוכנית ההכשרה להוראה (לימודי חינוך) נדרשים להיות בעלי תואר שלישי ולפחות שלושה מהם אנשי סגל בכירים המועסקים ב-50 אחוזי משרה.

3. מדריכים פדגוגיים חדשים שייקלטו יהיו בעלי תואר שני ב TESOL או בתחום משיק (ספרות אנגלית, בלשנות אנגלית וכד'), תעודת הוראה, וניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בהוראת אנגלית.

ניתן יהיה לקבוע יישום הדרגתי שונה בהתייחס למוסדות במסגרת הליכי מעבר לאחריות ות"ת.
ב. עד תחילת שנה"ל תשפ"א:

1. על המכללות לבנות תוכניות לפיתוח מקצועי עבור הסגל האקדמי במחלקות להוראת אנגלית.

2. על המכללות לשים דגש על ניסיון והכשרה בתחום ה- TESOL בתהליכי גיוס וקידום סגל.

מתכונת ההכשרה להוראת אנגלית

א. לימודי ההכשרה להוראת אנגלית יתקיימו במתכונת רב-גילאית (כיתות ג'-י') וחד-חוגית בלבד. (פירוט מלא מופיע בסעיף 3 בנספח ב' לתזכיר זה).

ב. התוכניות הדו-חוגיות יתקיימו לכל היותר עד שנת 2025.

ג. ככל שניתן, יש לקיים את לימודי החינוך והפדגוגיה בשפה האנגלית.

ד. לאור ייחודיות לימודי השפה, בהם השילוב בין התוכן לבין ההוראה הינו משמעותי ומהותי בתהליך, על המכללות להעביר את הסמכות לכלל תהליך הכשרת המורים לאנגלית למחלקות להוראת אנגלית.

הכשרה מעשית

ההכשרה המעשית תתקיים בשנים א-ג ללימודים (בהיקף של 18 ש"ש לפחות), תוך חשיפה למגוון סוגי הוראה ואוכלוסיות לומדים. (הפירוט המלא מופיע בסעיף 5 בנספח א' למסמך מס' 10193.

4. מעקב אחר יישום ההחלטה:

א. על כל מוסד שנבדק בתהליך הערכת האיכות לתוכניות בהוראת אנגלית, לדווח למל"ג עד תחילת שנה"ל תשפ"א (01.09.2020), על אופן עמידתו בכל אחת מהמלצות המפורטות בסעיף 4 שבהחלטה שלעיל.

ב. בתוך שנה ממועד יישום ההחלטה, יגיש האגף להערכת איכות והבטחתה למל"ג, דיווח בדבר המעקב ויישום ההמלצות במסגרת ההחלטה הנ"ל.

ג. מומלץ להקים בהתאם לצורך, "ועדת היגוי אנגלית" לתאום ומעקב אחר המלצות ועדה זו והמלצות ועדת ההערכה לאנגלית למטרות אקדמיות. הרכב הוועדה יכלול נציגים של הגופים הרלוונטיים, ובכללם: מל"ג, ות"ת, משרד החינוך, המכללות האקדמיות לחינוך, מורים ומרצים לאנגלית, נציגי סטודנטים, וחברי הוועדות המקצועיות

²¹ בכפוף להחלטת המל"ג בנושא אימוץ ה-CEFR.

הרלוונטיות. הוועדה תהיה בת 10-12 חברים, ותפעל לסנכרון בין ההמלצות השונות ומעקב אחר יישומן במסגרת תוכנית פעולה ותאריכי יעד מוגדרים.

5. לוח הזמנים המפורט ליישום המלא של כל ההמלצות ייקבע בתיאום עם משרד החינוך, ולאחר סיום עבודת ועדת המתווים, ובכל מקרה לא יאוחר מתחילת שנת הלימודים תשפ"א, ספטמבר 2020.

נספח 7: החלטת מל"ג מיום 24.9.19 - דוח הוועדה להערכת איכות בתחום הוראת שפה וספרות ערבית במכללות האקדמיות לחינוך

בישיבתה ביום כ"ד באלול תשע"ט (24.9.2019) אימצה המועצה להשכלה גבוהה את המלצת ועדת המשנה להבטחת איכות והחליטה כלהלן:

1. המועצה להשכלה גבוהה מודה לוועדת ההערכה בראשותו של פרופ' אברהם טאהא, על עבודתה ועל הדו"חות שהגישה בתחום הוראת שפה וספרות ערבית במכללות האקדמיות לחינוך.
2. המועצה מביעה דאגה עמוקה מהממצאים הקשים שעלו בדוחות הוועדה.
3. ההחלטה תובא לידיעת הוועדה לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.
4. לאור ממצאי ועדת ההערכה, אשר מצביעים על מספר חולשות בסיסיות בכלל התוכניות להוראת שפה וספרות ערבית ובהוראת הערבית בישראל בכלל, מחליטה המועצה להשכלה גבוהה כדלקמן:

1. תנאי קבלה

- a. על אף האמור בהחלטת המל"ג מיום 16.10.2018 בעניין סוגיית קביעת תנאי הקבלה על ידי המל"ג, ולאור הצורך האקוטי שעלה בדו"ח להתערבות בנושא תנאי הקבלה, המהווים לפי דו"ח הוועדה סיבה מרכזית לפגיעה ברמה האקדמית הנאותה בתחום, מחליטה המועצה לקבוע כי:
 - b. על המכללות האקדמיות לחינוך להקפיד על עמידה בתנאי הסף הבאים: ציון של 80 לפחות בבחינת הבגרות בערבית ב-5 יח"ל, 85 לפחות ב-4 יח"ל ו-90 לפחות ב-3 יח"ל, או בתנאים שקולים בבחינת הבגרות הפלסטינית, התוגייה (التوجيهي).
 - c. יש לוודא כי המתקבלים ללימודים מקרב המכינות הקדם אקדמיות עומדים בדרישות השקולות לאמור בסעיף א לעיל.
 - d. יש לקיים דיון עקרוני נוסף בוועדת המשנה למדיניות אקדמית, הכרה והסמכה בנושא תנאי הקבלה במכללות האקדמיות לחינוך.

2. מתכונת ההכשרה להוראה

1. מומלץ כי לימודי ההכשרה להוראת ערבית בכלל המכללות האקדמיות לחינוך יתקיימו במתכונת רב-גילאית (כיתות א'-י') וחד-חוגית.
2. בתוכניות דו-חוגיות יש להוסיף לכל הפחות 6 ש"ש ללימודי הדיסציפלינה, על מנת להבטיח כיסוי מספק של לימודי השפה.
3. תוכנית הלימודים
 1. על תוכנית הלימודים (בין אם חד-חוגית או דו-חוגית) לשקף ולתת מענה למסלולי הגיל השונים.
 2. על תוכנית הלימודים לכסות באופן שווה ומאוזן את הרכיבים הדיסציפלינריים השונים בשפה ובספרות ערבית, לרבות קורסי בחירה, בתחומים אלה:
 - a. תחום הספרות יכלול כיסוי מאוזן של ספרות קלאסית וספרות מודרנית.
 - b. בתחום השפה יכלול קורסי לשון ומיומנויות.
 3. תוכנית הלימודים צריכה להיות רציפה, מדורגת וקוהרנטית, ולכלול תנאי מעבר ברורים ומחייבים במהלך שנות התואר. יש לקיים מנגנון חוגי למניעת חפיפות בתכני הקורסים ולהבטחת תיאום בין סגל ההוראה.
 4. יש לכלול בכל הסילבוסים ספרות מחקר מערבית, כדי לחשוף את הסטודנטים לגישות מחקר שונות ולעודד את הסטודנטים לקרוא ספרות זו באנגלית.
 5. יש למצוא דרכים להתייחס לשונות בין ערבית ספרותית וערבית דבורה בכל תחומי הלימוד.
 6. יש לשלב בתוכנית קורסים ייעודיים אשר יאפשרו לבוגרים ללמד את השפה הערבית במגזרים השונים, הן כשפת אם והן כשפה שנייה.

4. הכשרה מעשית

- a. עד לקבלת החלטת מל"ג עדכנית בעניין המתווים המנחים להכשרה להוראה, ההתנסות המעשית תתקיים בכל אחת משנות הלימודים, א-ג, בהיקף של כ-6 שעות שבועיות בשנה. מומלץ לפעול להתחיל את תקופת ההתמחות עם פתיחת שנת הלימודים בבתי הספר ולא לפי לוח השנה האקדמי.

5. סגל

- a. יש להקפיד על קיומו של מנגנון מוסדי מסודר ושקוף לגיוס אנשי סגל, ולהביאו לידיעת כל אנשי הסגל.
- b. על מנת לממש את תפקידן הייחודי של המכללות האקדמיות לחינוך, עליהן לעודד מחקר התורם לקידום הוראת המקצוע.
- ג. יש להבטיח סגל ליבתי איכותי שעיקר עיסוקו במכללה ובתוכנית לערבית, הכולל שלושה חברי סגל ליבתי בלפחות 50 אחוז משרה במוסד, מתוכם לפחות איש סגל אחד שתחום התמחותו לשון ערבית.
- d. המועצה להשכלה גבוהה ממליצה לוות"ת לבחון את סוגיית המחסור בסגל בתחום הוראת לשון ערבית.

6. נושאים נוספים:

- קיום דיאלוג שוטף עם המכללות האקדמיות לחינוך בכדי להבטיח התאמה של הכשרת הסטודנטים לצרכי ההוראה בשטח.

- קביעת מעמד לשפה הערבית התקנית.
 - לאור המחסור במשרות הוראה במגזר הערבי, לעומת המחסור במורים לערבית תקנית במגזר היהודי, יש להמשיך ולעודד קליטת מורים ערבים במגזר היהודי, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות.
7. מעקב אחר יישום ההחלטה:
- א. על כל מוסד שנבדק בתהליך הערכת האיכות לתוכניות בהוראת שפה וספרות ערבית, לדווח למל"ג עד תחילת שנה"ל תשפ"א (01.09.2020), על אופן עמידתו בכל אחת מההמלצות המפורטות בסעיף 4 בהחלטה לעיל.
- ב. בתחילת שנה"ל תשפ"ב, יגיש האגף להערכת איכות והבטחתה למל"ג, דיווח בדבר המעקב ויישום ההמלצות במסגרת ההחלטה הנ"ל.

נספח 8: נוסח תעודות הסיום שיוענקו לבוגרי תכניות ההכשרה להוראה

- א. תעודת הוראה לחטיבת גיל (גן, יסודי, על יסודי, רב-גילאי) בציון מקצועות ההוראה ו/או ההתמחויות בחינוך (גיל רך, חינוך מיוחד, חינוך חברתי וכד'), ו/או תעודת עובד חינוך (חינוך בלתי פורמאלי, קידום נוער וכד').
- ב. למסיימים בתוכניות לימודים לתואר ראשון בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה, יוענק בנוסף תואר אקדמי ראשון "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) ובפירוט חד חוגי/ דו-חוגי/ כללי במתכונת דו-חוגית, בציון הוראת הדיסציפלינה/ות. תעודת הבוגר לתואר כללי דו-חוגי לא תכלול ציון שמות החטיבות הדיסציפלינאריות.
- ג. למסיימים בתוכניות לימודים לתואר שני בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיבית עם תעודת הוראה, יוענק בנוסף תואר אקדמי שני בהוראה בסימולו המדויק (M.Teach.) מוסמך בהוראה/מוסמך בהוראת הדיסציפלינה) ובציון עבודת תיזה במסלול עם תיזה.
- נוסח תעודת "בוגר בחינוך והוראה" תואר ראשון (B.Ed.) ותעודת הוראה/תעודת עובד חינוך מפורט בטבלה מס' 22 להלן.

טבלה 22: נוסח תעודת "בוגר בחינוך והוראה" לתואר ראשון (B.Ed.) ותעודת הוראה/תעודת עובד חינוך

לימודים כלליים/רב-תחומי במתכונת דו-חוגית	מתכונת דו-חוגית	מתכונת חד-חוגית	התואר ותעודת ההוראה
<p>1. "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בהוראת דיסציפלינה ובלמודים כלליים (למשל: בהוראת הספרות ולימודים כלליים).</p> <p>2. "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בחוג חינוכי ובלמודים כלליים (למשל: בגיל הרך ובלמודים כלליים/רב-תחומי).</p> <p>מאחר שבלימודים כלליים מדובר בהשכלה כללית רחבה ולא בהשכלה דיסציפלינארית, לא תכלול תעודת הבוגר ציון של שמות החטיבות הדיסציפלינאריות המרכיבות את הלימודים הכלליים.</p>	<p>1. "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בשתי דיסציפלינות (למשל: הוראת ספרות והוראת לשון).</p> <p>2. "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בהוראת דיסציפלינה ובחוג חינוכי (למשל: בהוראת ספרות ובחינוך מיוחד).</p> <p>3. "בוגר בהוראה" בשני חוגים חינוכיים (למשל: חינוך בלתי פורמלי וחינוך מיוחד).</p>	<p>1. "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בהוראת דיסציפלינה (למשל: בהוראת מתמטיקה).</p> <p>2. "בוגר בחינוך והוראה" (B.Ed.) בחוג חינוכי (למשל: בחינוך בלתי פורמלי).</p>	<p>תואר אקדמי ראשון (B.Ed.)</p>
<p>1. בדיסציפלינת ההוראה במסלול גילאי (למשל: התמחות בספרות לביה"ס היסודי).</p> <p>2. גננת או מורה כוללת בביה"ס היסודי (ללא פירוט שמות החטיבות הדיסציפלינאריות המרכיבות את הלימודים הכלליים).</p>	<p>1. בשתי דיסציפלינות הוראה במסלול גילאי (למשל: התמחויות ספרות ולשון לביה"ס העל-יסודי).</p> <p>2. בדיסציפלינת הוראה אחת במסלול גילאי (למשל: חינוך מיוחד וספרות לביה"ס היסודי/העל-יסודי).</p> <p>3. אינו זכאי לתעודת הוראה אלא רק לתעודת עובד חינוך. על גבי תעודת עובד החינוך יצוין החוג החינוכי.</p>	<p>1. בדיסציפלינת ההוראה במסלול גילאי (למשל: התמחות במתמטיקה לביה"ס היסודי).</p> <p>2. אינו זכאי לתעודת הוראה אלא רק לתעודת עובד חינוך. על גבי תעודת עובד החינוך יצוין החוג החינוכי.</p>	<p>תעודת הוראה</p>

נספח 9: מתוך החלטת המל"ג מיום 18.6.2019 בדבר הגדרת סוגי תכניות לימודים לתואר ראשון שאינם במתכונת לימודים חד-חוגית (עדכון החלטה 10.6.2014): מתכונת "חוג לאחר תואר" במקביל ללימודי תואר ראשון

חוג לאחר תואר (אפשרי במקביל ללימודי תואר ראשון):

מוסדות רשאים לקיים תוכנית לימודים במתכונת "חוג לאחר תואר": דהיינו, צרוף של תוכנית חד-חוגית, ועוד חוג אחד מתוכנית דו-חוגית. במתכונת זו, יכול המוסד, להעניק תעודה לבוגרים באפשרויות הבאה: תעודה אחת עליה יופיעו שני החוגים, כלומר: תואר בוגר בחוג החד-חוגי ובחוג האחר במתכונת דו-חוגית.

במקרה זה של "חוג לאחר תואר" תתאפשר הפחתה של נ"ז בהיקף של עד רבע מהחוג הנלמד במתכונת חד-חוגית, זאת עבור חפיפה בין קורסים בעלי תוכן דומה בין שתי התוכניות (ככל שקיימת חפיפה כזו), והחוג הנלמד במתכונת של "חוג לאחר תואר" אשר יילמד במתכונת דו-חוגית יינתן בהיקף המלא הנדרש במתכונת זו (50% מהיקף התואר החד-חוגי). במקרים חריגים - בהם קיים צורך לאומי - ניתן לשקול חלוקה אחרת של התוכנית לפיה תתאפשר הפחתה של נ"ז בחוג לאחר תואר (דהיינו: פחות מ-50%), זאת באישור המל"ג.

דוגמה: תואר חד-חוגי B.Ed. באנגלית במסלול רב-גילאי בצירוף דו-חוגי בחינוך מיוחד ("חוג לאחר תואר")

1. תואר "בוגר בהוראה" באנגלית B.Ed. במתכונת חד-חוגית במסלול רב-גילאי - 75% מהיקף התוכנית בהתאם למפורט בסעיף 7.12 במסמך זה (טבלה 15)
2. "חוג לאחר תואר" B.Ed. בחינוך מיוחד - 50% מהיקף התוכנית החד-חוגית בהתאם למפורט בסעיף 7.2 במסמך זה (טבלה 12).

נספח 10: דמות המורה – מפת הממדים

מפת הממדים להערכת מורים נבנתה בשותפות של 2,000 מורים, אנשי אקדמיה ומטה משרד החינוך ומשמשת להערכת כ-40,000 מורים בשנה לקבלת רישיון הוראה, לקבלת קביעות ולקידום בדרגות לאורך כל הקריירה. המפה משמשת לפיתוח המקצועי ולפיתוח פרקטיקות מיטביות למורים. מפה דומה נבנתה גם עבור הערכת גננות.

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة التربية والتعليم

ראמיה
רשות ארצית למדידה
והערכה בחינוך

מפת הממדים להערכת מורים ומורות

מחויבות לתלמידים/תלמידות ולבית הספר	מומחיות בתחום התוכן ובהוראתו	ניהול ההוראה והחינוך	למידה והתמקצעות לאורך הקריירה
<p>קשר עם התלמידים</p> <ul style="list-style-type: none"> היכרות טובה עם התלמידים ועם עולמם קשר חם, דואג ואכפתי עם התלמידים שמירה על כללי אתיקה ויחסי כבוד ואמון 	<p>הבניית ידע ופיתוח חשיבה</p> <ul style="list-style-type: none"> ידע בתחום הדעת ושימוש בשפה מקצועית שליטה בתכנית הלימודים בקיאות בדרכי הליה להבניית ידע ולפיתוח מיומנויות חשיבה גבוהות ידע פדגוגי טכנולוגי בתחום הדעת קישור לתחומי דעת אחרים ולחיי היומיום 	<p>תכנון ההוראה וארגונה</p> <ul style="list-style-type: none"> ניסוח בהיר ומותאם של מטרות ויעדים, ברמת תלמיד/ה, קבוצה וכיתה התייחסות למטרות ידע, מיומנויות וערכים בתכנון התאמת דרכי הליה למטרות, לשונויות התלמידים ולמאפייני תחום התוכן שילוב מושכל של תקשוב וטכנולוגיות תכנון סביבות למידה מתאימות בכיתה ומחוץ לכיתה שותפות בפיתוח תכניות לימודים בית ספריות 	<p>המורה כאדם לומד</p> <ul style="list-style-type: none"> יכולת של המורה לזהות את צרכי ההתפתחות המקצועית שלו/שלה צרכנות נבונה של מענים איכותיים להתפתחות מקצועית יישום הנלמד באופן מושכל בעשייה השוטפת שיתוף העמיתים בלמידה וביישום הנלמד
<p>מענה מותאם אישי</p> <ul style="list-style-type: none"> ידע עיוני ומעשי על שונות בין תלמידים, לקויות ומענה לצרכים חינוכיים מיוחדים ידע על ההבדלים בין המינים והטיות סגדריות מתן אפשרויות בחירה לתלמידים: בתכנים, בדרכי למידה ובהערכה טיפול הכוונה עצמית, סקרנות, הנעה ללמידה ומעורבות בחיי בית הספר יצירת אתגר לתלמידים וטיפול ציפיות גבוהות שלהם מעצמם 	<p>פיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות</p> <ul style="list-style-type: none"> ידע פסיכופדגוגי היכרות עם תכניות לימודים לפיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות ואקלים חינוכי מיטבי בקיאות בדרכי הליה לפיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות חיבור בין הנעשה בביה"ס והפעילות אחרי הלימודים 	<p>יישום תהליכי הוראה וחינוך</p> <ul style="list-style-type: none"> קביעת כללים לניהול הכיתה ויישומם התנהלות השיעורים ופעילויות למידה מתקשבות: מבנה, יצול זמן וגמישות בהירות בארגון התוכן, בשאלות ובהנחיות לתלמידים השתתפות ומעורבות תלמידים אקלים בטוח ויחסי גומלין בכיתה 	<p>למידה מתוך חקר העשייה</p> <ul style="list-style-type: none"> שגרה של רפלקציה על העשייה השוטפת ועל יזמות וחיידושים בהוראה ניתוח התוצרים של התלמידים והישגיהם לשם בחינה של אפקטיביות ההוראה הסתמכות בתובנות מהרפלקציה ומניתוח התוצרים לשיפור העשייה
<p>שותפויות להצלחת התלמידים ובית הספר</p> <ul style="list-style-type: none"> שותפות עם מורים עמיתים, צוות רב-מקצועי ובעלי תפקידים שותפות עם הורים ותלמידים שותפות עם גורמים בקהילה השתלבות, הובלה ויזמות במשימות בית ספריות 	<p>חינוך לערכים</p> <ul style="list-style-type: none"> ידע על תפיסות ודילמות ערכיות היכרות עם תכניות לימודים לחינוך ערכי בקיאות בתפיסות חינוכיות ובדרכי הליה בחינוך לערכים, לזהות ולמעורבות קישור להיבטים ערכיים בנושאים הנלמדים, באקטואליה ובחיי התלמידים 	<p>הערכה ומשוב</p> <ul style="list-style-type: none"> יכולת לאתר קשיי חשיבה והבנה וכן קשיים רגשיים וחברתיים משוב מקדם ללמידה בשיח כיתה ועל תוצרים כתובים בחירת כל הערכה בהלימה למטרות ולצרכי התלמידים שימוש מושכל בכלי הערכה סטנדרטיים ובית ספריים "אצבע על הדופק" לניטור התקדמות התלמידים שיתוף התלמידים בהערכה ובמשוב 	<p>למידה עם עמיתים</p> <ul style="list-style-type: none"> חברות פעילה בקהילות עמיתים הקפדה על כללי אתיקה, השתתפות ומוגנות בקהילה הסתייעות בעמיתים לשיפור העשייה ותרומו לעמיתים במשוב מקדם

* המרכיבים וההתנהגויות המצופות יפורטו בסדרך להערכה.

נספח 11: זמות הגנת – מפת הממדים

ראמ"ה – רשות ארצית למדידה והערכה בחינוך

משרד החינוך

מפת ממדים להערכת גננות (מנהלות גן/גן חנ"מ, גננות משלימות, גננות שילוב)

עבודת צוות והתפתחות מקצועית	קידום אקלים גן	יישום בעשייה החינוכית	תכנון העשייה החינוכית בגן
<p>עבודת צוות</p> <ul style="list-style-type: none"> • תאום ציפיות עם אנשי הצוות בתחילת השנה ותכנון תכנית העבודה בהלימה להעדפות אישיות • ניהול עבודת צוות סדורה / שותפות בעבודת הצוות • היועצות עם אנשי מקצוע וצוות מסייע על פי צורך 	<p>אינטראקציות בגן</p> <ul style="list-style-type: none"> • אינטראקציה חיובית עם הילדים ועידוד קשר חיובי בין הילדים לבין עצמם • טיפוח עבודה שיתופית בין ילדי הגן / בין ילדים משולבים לילדי הגן • עידוד הצוות לקיים אינטראקציות חיוביות עם כל באי הגן (צוות, הורים וילדים) 	<p>יצירת סביבות למידה מותאמות</p> <ul style="list-style-type: none"> • תכנון סביבה חינוכית נגישה • בשיתוף הצוות והילדים • זימון מגוון סביבות, משחקים וחומרים ותיוכס לילדי הגן • שינוי הסביבה והתאמתה לצרכים המשתנים ומתן אפשרויות בחירה לילדים 	<p>תכנית עבודה והערכה</p> <ul style="list-style-type: none"> • הכרות עם מדיניות האגף לחינוך קדם יסודי/האגף לחינוך מיוחד • קיימת תכנית עבודה הכוללת הגדרת מטרות לטווח קצר וארוך • בחירת נושאים רחבים מותאמים לילדי הגן • ביצוע הערכה בסיסית למעקב וקבלת החלטות להמשך
<p>התפתחות מקצועית</p> <ul style="list-style-type: none"> • השתתפות במסגרות לפיתוח מקצועי ו/או הדרכה לצורך התעדכנות מקצועית • פיתוח תחושת המסוגלות העצמית • ידע עיוני ומעשי על שונות בין ילדים, מוגבלויות ומענה לצרכים חינוכיים מיוחדים (לגנות בחנ"מ) 	<p>התייחסות להיבטים רגשיים וחברתיים במכלול העשייה בגן</p> <ul style="list-style-type: none"> • העשרת המשחק הסוציו-דרמטי עם אביזרים המקדמים קשרים וכישורים חברתיים בין הילדים • עידוד פתרון בעיות וקונפליקטים בשיח בינאישי • אפשרור הבעה רגשית ויצירת מרחב הולם לשם כך 	<p>ניהול זמן</p> <ul style="list-style-type: none"> • תכנון סדר יום הכולל פעילויות • מדמנות ופעילויות מתוכננות • גילוי גמישות בסדר היום והתאמות לצרכים המשתנים 	<p>דרכי הוראה מגוונות</p> <ul style="list-style-type: none"> • שימוש בדרכי הוראה מגוונות • מתן אפשרויות בחירה לילדים וקבלת יוזמותיהם • טיפוח יצירתיות בקרב הילדים
<p>השתתפות בפעילות האשכול/מתי"א</p> <ul style="list-style-type: none"> • השתתפות במפגשי למידה של האשכול/מתי"א • אינטראקציות חיוביות עם הגננות באשכול/מתי"א • שיתוף בידע המקצועי ולמידה מעמיתות 	<p>קשר ושיתוף הורים</p> <ul style="list-style-type: none"> • ניהול קשר שוטף עם קבוצת הורי הגן • ניהול קשר שוטף ברמה פרטנית עם הורים / קשר שוטף עם הורים בשיתוף ובידיעת מנהלת הגן (לגנות שילוב) • שיתוף ההורים בתכנון ובביצוע אירועים ומסיבות בגן • שיתוף ההורים בבניית תכנית העבודה 	<p>ניצול הזדמנויות ללמידה</p> <ul style="list-style-type: none"> • ניצול הזדמנויות הנקרות בסביבה • ואלו הזדמנויות על ידי ילדים, לקידום ההתפתחות והלמידה 	<p>היכרות עם הילדים ומענה מותאם אישי</p> <ul style="list-style-type: none"> • עריכת תצפיות שיטתיות לשם היכרות מעמיקה עם הילדים • תכנון דרכי עבודה מותאמות לילדים בהלימה למידע שנאסף / בניית תכניות אישיות מותאמות על סמך ביצוע הערכה תפקודית באמצעים מגוונים לאורך השנה (לגנות בחנ"מ)

נספח 12: חברי הוועדה

<p>רבקה ודמני- שאומן. Ph.D. חברת המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) מאז שנת 2012, חברת ות"ת משנת 2017, וסיו"ר מל"ג לשעבר. כיום יו"ר הוועדה התחומית לחינוך, הוראה, מדעי הרוח ואמנויות במל"ג. דוקטור לחינוך ומומחית למחשבים וטכנולוגיות מידע, ולחדשנות דיגיטלית בחינוך ובהוראה. מחקריה ומומחיותה הם בתחומי ההוראה והלמידה בהשכלה הגבוהה ובמערכת החינוך, טכנולוגיה חינוכית, פדגוגיה דיגיטלית, ניו מדיה והכשרת מורים. בעבר כיהנה כנשיאת המכללה להוראת טכנולוגיה, ולאחר איחוד המכללה עם מכללת סמינר הקיבוצים שימשה כמשנה לנשיא מכללת סמינר הקיבוצים, ראש בית ספר למוסמכים, דיקן הפקולטה לאמנויות ומדיה, ראש המחלקה לטכנולוגיה בחינוך לתואר שני וראש המחלקה למחשבים וטכנולוגיות מידע לתואר ראשון. כיום, מתכננת ומפתחת טכנולוגיות למידה ועוסקת בתכנון ובפיתוח דור חדש של קורסים רבי משתתפים (MOOCs) המתבססים על טכנולוגיה ופדגוגיה רשתית. גם עבודתה המחקרית מתמקדת בין היתר בנושאים אלה. בעלת ניסיון רב שנים בהוראה. היא מרצה בכנסים רבים בארץ ובעולם וחברה פעילה בוועדות ובפורומים בין-לאומיים.</p>	
<p>עפרה ענבר. Ph.D. פרופ' (בדימוס) הקימה ועמדה בראש היחידה להכשרה להוראה בבית הספר לחינוך באוניברסיטת תל אביב מ-2007-2018. כמו כן עמדה בראש המסלול לאנגלית במכללה האקדמית בית ברל שם למדה 25 שנים, כיהנה כמפקחת להוראת אנגלית במשרד החינוך, וניהלה את התואר השני להוראת אנגלית MA TESOL (באנגלית) באוניברסיטת תל-אביב. תחומי המחקר שלה עוסקים בהכשרת מורים עם דגש על מורי שפה, הערכה ואוריינות הערכה, מבחני שפות ומדיניות לשונית. היא מלמדת בתכנית לחינוך רב- לשוני בבית הספר לחינוך באוניברסיטת תל-אביב.</p>	
<p>עלית אולשטיין. Ph.D. פרופסור (אמריטוס) לחינוך לשוני בבית הספר לחינוך, ולשעבר ראש הקתדרה בחקר החינוך על שם לואי ואן וולנס באוניברסיטה העברית בירושלים, שבה עבדה מאז 1992. קודם לכן לימדה למעלה מעשרים שנה באוניברסיטת תל אביב, ובשנים 1992-1990 הייתה דיקן בית הספר לחינוך שם. תחומי מחקרה העיקריים הם רכישת שפה שנייה, דו-לשוניות, שחיקה לשונית והוראת הקריאה. בעלת תואר שלישי בבלשנות שימושית מאוניברסיטת קליפורניה (ארצות הברית), 1979. כיום מלמדת במכללה האקדמית לחינוך שאנן בתכנית הלימודים לתואר שני M.Ed הוראת אנגלית כשפה זרה בעידן דיגיטלי.</p>	
<p>אורית דרור. Ph.D. אורית דרור מכהנת כראשת החוג ותכנית ההכשרה לגיל הרך במכללה האקדמית לחינוך- אורנים מאז 2016. מרכזת (בשותפות) את הפורום הארצי לראשות חוגים בגיל הרך אשר במכון מופ"ת, פעילה מובילה בתנועה חברתית- אזרחית "אנו- חינוך מלידה". חברה בוועדת מקצוע של הגיל הרך. בעבר (1995-2008) עבדה כמרפאה בעיסוק במוסדות שונים (גנים, בתי ספר ומרכזים התפתחותיים). לאורית תואר שלישי בחינוך (אוניברסיטת חיפה, 2014), תואר שני ביעוץ חינוכי (אוניברסיטת תל-אביב, 2001), ותואר ראשון בריפוי בעיסוק (אוניברסיטת תל-אביב, 1995).</p>	

<p>עלי וותד. Ph.D. מרצה בכיר ללשון עברית במכללת בית ברל. תחומי המחקר: הלשון העברית בימי הביניים, המילונאות העברית-ערבית לנוסח התורה השומרונית, הכשרת מורים ערבים, תהליכי קליטתם של המורים הערבים ושיבוצם במערכת החינוך. מהפרסומים שלי: הספר: שלושת חיבורי הדקדוק של ר"י חיוג' במקורם הערבי ותרגומם לעברית חדשה" (בשיתוף עם פרופ' ד. סיון) בהוצאת אוני' באר שבע, והספר "ספר המליץ - כתאב אלתורג'מאן - המיוחס לפינחס הכהן בן יוסף הרבן" - בדפוס, בהוצאת האקדמיה ללשון עברית ובתמיכת הקרן הלאומית הישראלית למדעים. לשעבר ראש המכון האקדמי הערבי לחינוך במכללה האקדמית בית ברל.</p>	
<p>אורית חזן. Ph.D. פרופ' אורית חזן היא חברת סגל בפקולטה לחינוך למדע וטכנולוגיה. תחום המחקר שלה הוא הוראת מדעי המחשב, הנדסת תוכנה ומדעי הנתונים. בשנים 2007-2010 עמדה בראש וועדת התוכנית למדעי המחשב של משרד החינוך. בשנים 2011-2015 כהנה כדיקנית הפקולטה לחינוך למדע וטכנולוגיה; במהלך כהונתה שינתה היחידה האקדמית את מעמדה ממחלקה לפקולטה. בשנים 2017-2019 כהנה כדיקנית לימודי הסמכה של הטכניון.</p>	
<p>יעקב יבלון. Ph.D. ראש בית הספר לחינוך בבר-אילן. בתפקידו הקודמים שימש כסגן ראשת בית הספר, ראש החוג להכשרת מורים וראש המגמה לייעוץ חינוכי. פרופ' יבלון חוקר התנהגויות, סיכון ולמידה של ילדים בבתי ספר, ומחקריו מתמקדים בילדים בסיכון, ובתרומת בית הספר להתפתחות בריאה של ילדים ולקידום חוסן ומניעה. פרופ' יבלון פרסם עשרות מאמרים בכתבי עת מדעיים. הוא מכהן כראש המרכז לסימולציות בחינוך ועומד בראש צוות מחקר בינ"ל לבחינת איתור וזיהוי תלמידים בסיכון בבית הספר.</p>	
<p>שרגא פישרמן. PhD פרופסור חבר במכללת שאנן ומשמש כראש התכנית לתואר שני בייעוץ חינוכי. פרופ' פישרמן עורך את כתב העת 'הייעוץ החינוכי'. תחומי מחקר ועניין: גיל ההתבגרות, זהות האני, זהות אמונית, אינטימיות, זהות מקצועית והכשרת מחנכים.</p>	
<p>יעל קמחי. PhD בעלת תואר שלישי בהצטיינות בחינוך מיוחד מאוניברסיטת בר-אילן. מרצה וחוקרת בתחומים אוטיזם, עם דגש על התחום הקוגניטיבי-האקדמי, הכלה והשתלבות והכשרת מורים. בעבר הייתה מדריכה ארצית ללקויות מורכבות באגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך, ומפקחת על החינוך המיוחד במחוז מרכז. במכללת לוינסקי לחינוך עמדה בראש תוכנית המצוינות (רג"ב), ובשנים האחרונות מכהנת כרקטור בפועל.</p>	

<p>איל רם סמנכ"ל ומנהל מינהל עובדי הוראה במשרד החינוך. אחראי על הכשרת מורים, קליטתם, הערכתם והתפתחותם המקצועית של המורים והגננות. בעברו מנכ"ל המכון לחינוך דמוקרטי ומרצה בסמינר הקיבוצים ואוניברסיטת תל אביב.</p>	
<p>נח גרינפלד בתפקידו האחרון במערכת החינוך שמש מנהל האגף להכשרת עובדי הוראה באחריות ישירה על התוויית הכשרת המורים. עיקר עיסוקיו לאורך חייו המקצועיים היה הכשרת מורים, ובתוקף כך מילא מגוון תפקידים החל מסגן מנהל מכללה (כפר אליהו) וראש מכללה (מורשת יעקב) ואחר כך במטה נציג אגף למכללות מנהל גף הכשרת עובדי הוראה ומנהל האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך.</p>	